The University of Je...
THE LIBRARY

הצפה

יום ששי, ד' תשרי תשל"ז (1.10.1976) , שנה ל"ט
...ן 11343 , המחיר 2.70 ל"י, כולל מס ערך מוסף

עתון התנועה העולמית של המזרחי הפועל המזרחי
מייסד העורך הראשון: הרב מאיר בר־אילן ז"ל

קיסינגר מציע ועידה מכינה לדיון צורת המו"מ להשכין שלום במזה"ת

...ים, 30 (עי"ר, עטפיאע) — שר החוץ האמריקני ... הציע היום עריכת ... שתדון בצורת המשא ... שלום במזה"ת.

...שא במושב עצרת האו"ם ... החוץ כי ארה"ב מוכנה ל... שוש עבודת ועידה ג'ינוה.

...הכצב באיזור הביע קי... הדעה שהמזה"ת „קרוב ... השגת השלום, מאשר אי... דורי", בעקבות ההתקד... ה מאז מלחמת יום הכי...

...י שיטת צעד אחר צעד, ... שך שלוש השנים האח... א אותנו עתה לנקודה, ... אפשרות של השגת פת... ם", הסעים שר החוץ ה... וסיף „ההחלטה שעלינו ... ינא — כיצד לפתוח ב... של המו"מ".

...יב כרויות לשמוע גם ... בעה אחרונה" ...הוסיף ואמר כי על אף הצובדה שארה"ב סבורה שוועידה מכינה עשויה להועיל בקשר עם עריכת דיון על צורת המו"מ בעתיד — „אנחנו ערוכות להצעות אחרות". קיסינג'ר הסעים כי יש להכין ב' קפדנות את הצעדים שעומדים לבוא, כדי שלאחר ההתחלה התהליך „יתקדמו המדינות הנוגעות בדבר ב' ביטחון לקראת הסכם."

בהתעכבו על הצעדים שנעשו מאז מלחמת יום הכיפורים הצהיר קיסינג'ר כי ארה"ב „תעשה כמיטב יכולתה, כדי להבטיח שכאשר עצרת זו תתכנס בשנה הבאה יוכלו לדווח על התקדמות משמעותית נוספת לקראת שלום צודק ובר קיימא ב' מזה"ת".

דברי קיסינג'ר על המזה"ת היוו חלק מנאומו הגדול על בעיות במדי' נות חוץ בפני עצרת האו"ם. הקטע המתייחס לאיזור משתרע על עמוד מתוך 22 העמודים של הנאום.

יצויין כי קיסינג'ר העלה את הר' רעיון של ועידה מכינה בשנה שעב' רה, במסגרת המאמצים לגבור על הקשיים הנוהליים שעלולים להתעורר במקרה של עימות רישמי בין ישראל לאשי"ף.

ארה"ב מתנגדת לחלוקת לבנון

בדברו על המצב בלבנון הכעים שר החוץ האמריקני כי ארה"ב מת' נגדת לחלוקת מדינה זו. הוא הביע את התקווה שהשלום יחזור על כנו בלבנון ואמר „ארה"ב תומכת בצורה נמרצת בריבונות, באחדות ובשלמות הטריטוריאלית של לבנון."

עוד אמר כי החובה מוטלת על כל המדינות החברות באו"ם ועל כל הצדדים השרויים בעימות לתמוך ב' מאמצי הנשיא אליאס סארקיס המב' קש להחזיר את השלום על כנו ו' להתחיל בשיקום האומה הלבנונית. סוכנויות האו"ם יכולות למלא תפקיד חשוב במאמץ לשיקומה של לבנון, ציין שר החוץ האמריקני.

השלום באפריקה נראה באופק

בדברו על האיזור הדרומי של אפ' ריקה, אמר שר החוץ כי עדיין קיי' מים כשלונים באיזור, אך הביע את בטחונו כי באופק נראית ההזדמנות שאפריקנים יוכלו לקבוע עתיד של שלום, צדק, הרמוניה גיזעית וקידמה באיזור.

נימת נאומו של קיסינג'ר היתה ב' דרך כלל אופטימית ופייסנית, פרט לשתי נקודות: הסכנה הגוברת של הפצת הנשק הגרעיני וצעדים שנעק' טו כמה מדינות, כדי לנצל את הא' ו"ם למטרות של פירוד.

„נפוצה המגמה לבוא לכאן לצורך ניהול קרב ולא לשם ניהול מו"מ" אמר שר החוץ האמריקני והזהיר מפני המשך מגמות אלה.

קורא לפעולה נמרצת לבלימת הטירור

קיסינג'ר קרא לאו"ם לנקוט פעולה נמרצת לבלימת הטרור, בציינו כי מאז נאומו בעצרת בשנה שעברה „היו 11 חטיפות מטוסים, 42 התקפות הרשות ו־112 מעשי פיצוץ שבוצעו על ידי טרוריסטים בינלאומיים".

שר החוץ האמריקני צ"ין כי ב' פעולות אלה נהרגו למעלה מ־70 איש ונפצעו יותר מ־200. הכריז כי אין להשלים עם „מעשים פליליים נגד האנושות" גם אם מבצעי מעשים אלה מסתתרים מאחורי „מניעים נעלים".

קיסינג'ר תמך בהצעה שהגישה גר' מניה המערבית לעצרת הקוראת ל' חתימה על אמנה נגד לקיחת בני ערובה.

הזהיר שאם לא יפעל האו"ם בנושא זה, תפעל ארה"ב בצורה עצמאית ותוך שיתוף פעולה עם אחרים „הבוכנים להצטרף אלינו".

בדברו על הנשק הגרעיני, קרא שר החוץ האמריקני לחיזוק הערובות ה' בינלאומיות, כדי לפעול נגד רכישתם והעברתם של מתקנים, שבהם ניתן להשתמש לייצור כלי נשק גרעיניים.

הבית הלבן:
אין בדעת פורד לבקר במזה"ת

וואשינגטון, 30 (יופי"ע). — ל' נשיא ג'ראלד פורד אין כל הכו' נות לבקר במזה"ת לאחר הבחי' רות — הודיע היום הבית הלבן.

דובר הבית הלבן רון נסן ציין כי פורד נשאל בראיון שהעניק בחודש אפריל, אם היה רוצה לבקר במזה"ת „אי פעם" והשיב כי אכן היה מ' עוניין בכך. אולם „לא קיימות כל תוכניות שהוא יבקר עתה במזה"ת" אמר הדובר.

יצויין כי הנשיא הקודם ריצ'רד ניקסון סייר במזה"ת ב־1973.

סוכנות הסעד והתעסוקה מעבירה את משרדיה לרבת־עמון

רבת עמון, 30 (ע"צ) — סוכנות הסעד והתעסוקה עומדת להעביר את משרדיה הכלליים מביירות לרבת עמון בסוף חודש דצמבר — על כך הודיע היום דובר של המשרד הירדני לפי' תוח ושיכון.

כזכור העבירה סוכנות הסעד והתע' סוקה בתחילת שנה זו את משרדיה העיקריים בשדה החינוך, הבריאות והעזרה הסוציאלית, מביירות לרבת עמון.

סאדאת: 2,900 טנקים מצריים וסוריים הושמדו במלחמת יוה"כ

קהיר, 30 (יופי"ע) — הנשיא סאדאת אמר בראיון המתפרסם מחר (היום) בירחון הקהירי „אל הילאל", כי יותר מ־2,900 טנקים מצריים וסוריים הושמדו במלחמת אוקטובר.

סאדאת העניק את הראיון לרגל יום השנה הג' למלחמה בת 18 ה' ימים, בעוד מצרים איבדה 1500 ו' סוריה 1,400 — כ־1,200 מהם ביום אחד.

סאדאת אמר כי עם פתיחת המל' חמה ב־6 באוקטובר, פתחו 22 מטוסי קרב מצריים שהמריאו מ־30 בסיסים בהתקפה מתואמת על עמדות ישראל בסיני. הם השמידו 99 אחוז מיעדי' הם, וכולם מחוץ לחמישה, חזרו ב' שלום לבסיסיהם". אמר.

והוסיף כי אחד הטייסים שהפילו הישראלים שנפלו בקרבות ונמצאו בידי הכוחות המצריים, נמסרו לשל' טונות ישראל.

„אין לנו עוד גופות של ישראלים, ואם נמצא כאלה, נמסור אותם ליש' ראלים משום שאין אנו מחללים גו' פות", ציין סאדאת.

סאדאת גילה כי 72 שעות לפני פרוץ המלחמה הודיע לשגריר הסוב' ייטי על החלטתה של מצרים „לצאת למלחמה" נגד ישראל וביקש תשובה ברורה בקשר עם העמדה שברית"מ תנקוט בקשר עם הקרבות.

„עד עתה, שלוש שנים לאחר המל' חמה, טרם קיבלתי תשובה".

הסורים והנוצרים מטהרים את כיסי ההתנגדות האחרונים של המחבלים בהרי לבנון

דובר המחבלים: אובדן חזית ההר — „מכה של ממש בשבילנו"

קאר'נאייל, לבנון, 30 (עי"ר, יופי"ע, ועי"צ) — כוחות המחב' לים החלו נסוגים היום מעמדו' תיהם האחרונות בגבעה במזרח לביירות וכוחות סוריים ונוצריים פתחו במיוחד כיתר ההתנגדות, ל' אחר שהשתלטו במלחמת־בזק בת 36 שעות על איזור הררי אסטר' טגי זה.

המיתקפה הסורית הניסה את ה' מחבלים ובעלי בריתם המוסלמיים מקארנאייל ותריסר עיירות אחרות באיזור המרוני של הר־לבנון.

רק ראס־אל מתן בדרום מחזיקה לפי שעה מעמד נגד הטנקים ו' החיילים הסוריים היורדים במדרוני הר כנייסה כדי להתחבר עם הכוחות הנוצריים המתקדמים מצפון־מערב.

דובר של המחבלים אמר „אחרי ההפסדים שהוסבו לנו אתמול, לא יכולנו עוד להחזיק מעמד. אנו נסו' גים בכל מקום שהדבר אפשרי ו' מנסים להחזיק מעמד בבקעות ש' אין אנו יכולים לסגת. אך זהו רק ענין של זמן".

מקורות המחבלים: אובדן חזית ההר — „מכה של ממש"

מקורות של המחבלים הודו, כי אובדן חזית ההרים במרחק של 32 ק"מ מזרחה לביירות ומצפון לדרך ביירות—דמשק, היתה אחת המכות המוחצות ביותר שהונחתו עליהם ב־13 חודשי מלחמת האזרחים.

„אובדן תל־א־זעתר", אמר מקור פלשתיני, „היה מכה מבחינת היוקרה, אולם אובדן חזית ההר היא מכה איסטרטגית של ממש".

אמין ג'מאייל, מפקד הפלנגות, נועד היום עם מפקד הכוחות ה' סוריים במעבר הררי במחצית הדרך בין סלימה וקארנאייל, 17 ק"מ מ' מזרח לביירות. בשעה ששוחחו הציבו מחבלים מארב ביערות על משאית של הפלנגות במרחק של 200 מטר ממקום הפגישה. נהג המשאית ואחד הלוחמים נהרגו. ג'מאייל ו' המפקד הסורי תפסו מחסה, בשעה שתותחנים סוריים החלו מפגיזים את החורשות.

הקרב הקצר על חבל מתן עורר הפתעה מסויימת שכן. זה מספר חוד' שים התכוננו הכוחות הטובים ביותר של המחבלים, וביחוד הבריגדות של „פתח" לקרב זה. המפקדים הצבאיים המקומיים, טענו כי המלחמה בהר תהיה ממושכת.

מסתבר כי עוצמת האש של ה' ארטילריה והשריון הסוריים הפתיעה את המחבלים. עשרות טנקים לתוצרת ברית"מ, תותחים ניידים, הותחו...

ב. מ. מטולי־טילים, המטילה אלפי פגזים על עמדות המחבלים והמוסל' מים, לאחר שאלה התכוננו במיוחד למאבק נגד הנוצרים.

פיצוץ במשרדי חברת התעופה הסורית בפקיסטן

קאראצ'י, 30 (עי"ר) — התפוצצות גרמה כאן לפנות בוקר לנזקים ב' משרדי חברת התעופה הסורית. הי' תה זו ההתקפה השניה תוך 24 שעות נגד משרדי החברה בפקיסטן.

אתמול בבוקר נזרקו 3 פצצות תבערה למשרדי חברת התעופה ה' סורית בראולפינדי.

מקורות בלתי רשמיים הביעו את הדעה, כי פלשתינים ביצעו את ה' פיגועים הללו כמחאה על ההתער' בות הסורית בלבנון.

הדלקת הנר

	קריש	מוצ"ש
ירושלים	4.48	6.00
תל־אביב	5.06	6.02
חיפה	4.58	6.01
אילת	5.05	6.02
באר־שבע	5.06	6.02

ביום השביעי־
שתו 777
ברנדי בינלאומי
כרמל מזרחי

הרב לווינגר שוחרר בערבות לאחר שנחקר במשטרת חברון

הרב משה לווינגר נעצר אמש על ידי אנשי המימשל הצבאי ב' חברון ולאחר שנחקר שוחרר והוחזר לביתו.

לפי בקשתו הובא הרב לווינגר בפני שופט צבאי בחברון. לאחר ש' סניגורו הודיע כי הרב מתחייב לא להפר את צו ההגבלה עד לבירור, החליט השופט אברהם לנג לשחררו בערבות צד ג', בסכום של 3 אלפים ל"י.

לאחר שהגן פורה, ממנהיגי „גוש אמונים" חתם על הערבות שוחרר הרב וחזר לביתו.

עימות בין אנשי הקריה לבין החיילים

הרב משה לווינגר הסגיר את עצמו לאחר עימות חמור בין כוחות הביט' חון ובין אנשי קרית ארבע וחברים „מגוש אמונים".

כתב עתי"מ מוסר, כי כוחות גדו' לים של חיילים הגיעו בשעות אחרי הצהריים לקרית ארבע. בראש הכו' חות היו אלוף פיקוד המרכז האלוף יונה אפרת ומפקד יהודה ושומרון תת אלוף דוד הגואל, וכן קציני ממ' של ומשטרה בכירים.

משהרגישו אנשי קרית ארבע ו„גוש אמונים" בהכנות הגדולה של כוחות הבטחון, מיהרו לביתו של הרב לווינ' גר בבית קומות במרכז הקריה. חלקם נכנסו לדירת הרב, סגרו את החלונות וחלקם עמדו בפתח הכניסה לשיכון. רבים אחרים עמדו על הגגות המתינו לבואם של החיילים.

כשהתקרבו החיילים לבית וניסו לפרוץ דרכם לדירת הרב בכוח, הת' פתחה תגרת ידיים בין החיילים ובין אנשי הקריה וחברי „גוש אמונים". אנשי הקריה צעקו: „רק על גופותינו תעברו".

קצינים בכירים דיברו כל אותה עת על ליבם של אנשי הקריה. וביחוד על ליבם של אנשי „גוש אמונים" ו' מנהל קרית ארבע. רק בעבור שעה ארוכה הסכימו אלה לנהל מו"מ עם הקצינים, אך החילה תבעו לסלק את החיילים התפוסים מן המקום. ה' מפקדים נענו לכך, ובמקומם הובאה קבוצה אחרת של חיילים לא חמושים, שעליה הוטל לעצור את הרב.

תוך כדי כך נמשך המו"מ בין קצי' ני המימשל ובין אנשי הקריה ונסכם להפגי"ש אותם עם הרב. כשהקצינים נכנסו לדירת הרב לווינגר דרש הרב תחילה לפזר את החיילים, ובהתאם לסיכום נקבע, כי הרב ישוחרר לאחר שייחקר.

שוחרר בערבות כספית של צד שלישי

כשהובא בפני השופט הצבאי ב' חברון, טען הסניגור עו"ד א. גרינבר, כי הואיל וקיים צו מעצר נגד הרב לווינגר, הוא מבקש לשחררו בער' בות. התובע סג"ם ברסל קורן הגיב: „אינו מתנגדים לשחרור, בתנאי של ערבות צד שלישי ובתנאי שהרב לווינגר, יתחייב לא להפר את צו ה' הגבלה".

בתגובה על כך הודיע הסניגור, כי הערבות תינתן ע"י צד ג' והרב לווינ'

(סוף בעמוד 2)

היום 16 עמודים כולל מוסף על הציונות הדתית בקנדה

ראש הממשלה י. רבין בישיבת הר עציון:

תלמידי ישיבות ההסדר ושילובם בצבא — אחת התקוות לריפוי תחלואי החברה

מאת כתבנו

ראש הממשלה, יצחק רבין, אמר כי הוא רואה בתלמידי ישי' בות ההסדר ושילובם בצבא ובכל מערכות המדינה אחת התקוות לריפוי תחלואי החברה בתחום הרוחני והציבורי לאומי.

ראש הממשלה אמר את דבריו בפגישה מצומצמת בישיבת הר־עציון באלון־שבות, במהלך סיורו שלשום בגוש־עציון.

בפגישה זו הציג יעקב דרורי, מזכ"ל איגוד ישיבות ההסדר, את בעיית קיומן של ישיבות אלה, ש' למרות התפקיד הציבורי והחלוצי שהן ממלאות, השתתפות הממשלה בהחזקתן ובבנייתן אינה עומדת ב' שום יחס למקובל לגבי מוסדות להשכלה גבוהה במדינה. מר דרורי תבע הכרה ממלכתית בישיבות ה' הסדר ותקציב בהתאם לכך.

ראש ישיבת הר־עציון, הרב יהודה עמיטל דיבר על ייחודה של ישיבה זו, ההתנחלות וההתיישבות ולשרת את העם. סיפר על ביקורים של מאות קציני צה"ל בישיבה זו הבאים להת' ... ולהכיר את תל' מידיה ...

ראש הישיבה, הרב אהרן ליכטנ' שטיין, הסביר את הפרובלמטיקה הרוחנית של ישיבות ההסדר. השילוב של תורה ושירות צבאי יוצר קשיים וכעורר תהיות ובעיות. „אנו מחנ' כים את תלמידינו להתמודד עם ה' בעיות הללו ולקראת שירות העם והמדינה.

ראש הממשלה התעניין מאד בחיי הישיבה ובבעיותיה הרוחניות וה' גשמיות. הביע את התרשמותו ה' עמוקה מכל פגישותיו עם תלמידי ישיבות ההסדר. במיוחד התעניין ב' מסלול הקצונה והזכיר את פגישתו עם תלמידי ישיבות ההסדר, שהשתתפו לראשונה בקורס קצינים. הב' טיח שכל השאלות הבעייתיות ש' הועלו בשיחה זו יועברו למשרדים הממשלתיים הנוגעים בדבר.

בפגישה השתתפו גם השר ישראל גלילי, עמוס ערן, מנכ"ל משרד ראש הממשלה, יהודה אילן, מנהל מרכז ההסברה, יהודה אבנר, יועץ ראש הממשלה, ומשה מושקוביץ, ראש המועצה האזורית ושפיר ויו"ר הנה' לת ישיבת הר־עציון.

נודע, שהיוזמה לביקורו של ראש הממשלה בגוש־עציון יצאה מ' דרורי, שהזמינו לבקר בישיבות ה' הסדר, בעקבות ביקורו בישיבה ה' נגב בנתיבות. מר רבין בחר לבקר בישיבת הר־עציון. מר דרורי, איש הקיבוץ הדתי, הציע להרחיב את הביקור לגוש־עציון בכלל.

בעקבות פגישת נציגי הסיעות עם צ. ברנשטיין

רגיעה ניכרת במתיחות הבינסיעתית במפד"ל

מאת סופרנו לענייני מפלגות

נציגי הסיעות במפד"ל הוזמנו אתמול ע"י מזכ"ל המפד"ל צבי ברנשטיין לפגישה ובה נערך בי' רור ענייני על הדרכים לסיום ה' משבר בקשר לקביעת יום הבחי' רות.

נמסר כי בעקבות הפגישה חלה רגיעה ניכרת במתיחות הבינסי' עתית.

בפגישה הובע צער על התקרית שארעה בסוף ישיבת המרכז השבוע ונאמר כי ייעשו צעדים להבטיח ש' כדבר הזה לא יישנה עוד.

לאחר שנתברר שלא ניתן לכנס את המרכז בגלל החגים, לקבלת סיכום — נתקבלה הדעה שהמרכז יתכנס מיד אחרי סוכות ולא ידון על שום הצעות טכסיסיות ופרוצדורליות אלא יכריע בהתאם להסכמות בין שתי הצ' עות בלבד: לקבוע מיד באותה ישי' בה את יום הבחירות, או לדחותן עד אחרי הבחירות לכנסת כהצעת נציגי המושבים.

כמו כן הוחלט לבדוק את האפש' רות של צמצום לוח הבחירות, כדי שהבחירות יוכלו להתקיים בסוף אדר.

מר ברנשטיין מסר לסופרנו כי ב' ניגוד למה שפורסם בעיתונים — לא הוגשו עד עתה כל עתירות, לא לבית משפט אזרחי ולא לבתי הדין של התנועה. הוסיף כי יש לו יסוד ל' האמין שעתירות כאלה אף לא יוגשו בעתיד.

לשכת מזכ"ל המפד"ל דוחה הפרסומים נגד שר הדתות לשעבר — על קיפוח ישיבות

מאת סופרנו לענייני מפלגות

בתגובה על הפרסום באחד מ' עתוני הבוקר כאילו בתקופת כהו' נתו של זרח ורהפטיג כשר הדתות קופחו ישיבות מסויימות — נמ' סרה מלשכת מזכ"ל המפד"ל ה' הודעה הבאה:

ידוע כי ד"ר ורהפטיג עשה כמיטב יכולתו לבניית הישיבות בארץ, הן מבחינה רוחנית והן מבחינה כספית. ד"ר ורהפטיג גילה מדי פעם בפעם מקורות חדשים, נוסף להיענו ב' תחומי תקציבי המדינה, כמפעל הפיס, המגבית בארה"ב, תרומות גדולות הסכמי „לירה מול לירה", הקצבות לילדים, הקצאות מגרשים לבנייה — והוא עשה רבות להרחבת קרן הישי' בות בארץ.

הטענה היחידה שהושמעה כלפיו באה מחוגי הישיבות הקיצוניות — היא כי בנה „ישיבות הסדר" ו„כולי' לים" ברוח דתית־לאומית. החוגים ה' קיצוניים רואים בו יריב רוחני, הד"ר ורהפטיג עשה יותר מכל אדם אחר למען הקמת רשת ישיבות תיכוניות ומקצו' עיות בכל הארץ, והקים רשת ישיבות הסדר, הנותנות לצעירים אפשרות למלא חובתם ללמוד תורה, ולהגן על המדינה בשירות בצבא.

תחזית מזג האוויר

מעונן חלקית עד בהיר. השקיף לשבת: דומה. הטמפרטורות: ירו' שלים 13—23, תל־אביב 19—26, חיפה 20—27, רמת הגולן וצפת 14—24, נהריה ולוד 16—28, טבריה 17—32, נצרת 16—27, עפולה 14—29, השומרון 15—23, יריחו 18—32, עזה 16—26, באר שבע 13—27, אילת 19—32, מפרץ שלמה 22—31 מעלות. גובה הגלים: יהיה 50 עד 100 ס"מ.

במלאות שלש שנים לנפילתו בקרב
של בננו ואחינו היקר
הרב שמואל אורלן הי"ד
נעלה לקברו בבית העלמין בהר הזיתים
חלקת הנביאים ביום שלישי י"ד תשרי
תשל"ז (5.10.76) בשעה 11.30 לפנה"צ.
המשפחה

במלאת שלושים לפטירת יקירנו
ר' אהרון ארזי ז"ל
תערך אזכרה וגילוי מצבה ביום א' ערב יוה"כ ס'
בתשרי תשל"ז (3.10.76) בבית העלמין שבהר הזיתים
בשעה 9.00 בבקר.
נפגשים בכניסה לשער התחתון (כביש יריחו ליד המסגד).
תודתנו נתונה לכל מנחמנו בכתב ובעל־פה
המשפחה

האזינו היום
לתכנית
קבלת שבת
בשעה 15.00
בנושא:
שבת שובה
עם
בעלי תשובה

קרית ארבע
המרכז לתיאום חוגי בית
אנו עורכים חוגי בית ומפעלי הסברה
בנושאים הקשורים לפיתוחה
של קרית ארבע
המעוניינים להשתתף יפנו:
קרית ארבע — 02—971505/6/7
02—971177
02—971424
תל אביב — 03—787962
חיפה — 04—87271

ארומור
צפוי דלתות יקרות

סוכה לחג ממתכת
סמנט מצולת, נוח להרכבה, במידות שונות, עם או בלי יריעות.
יריעות בגוונים שונים להשיג אצל:
שיראזי יעקב
רח' שיבת ציון 18
טל. 666391, חיפה

שימו לב!
בגורו מודל!
לקראת החגים:
● מבחר חדיש ומגוון של שמלות וחליפות, במחיר בית התרושת לעונת המעבר.
אילת 18, ת"א
טלפון: 53222
פתוח כל היום

דרשת שבת שובה
הרב הראשי לישראל
הגאון
הרב ר' שלמה גורן שליט"א
ידרוש איה"ש, השבת, „שבת שובה" —
בבית הכנסת „ישורון" בירושלים בשעה 16.45
על
התשובה המשיחית, לאור ההלכה

למשה ולילי וייס
למשה והדסה שפיצר
ליהודה ורחל וייס
ברכות מקרב לב
בהגיע הבן־הנכבד דוד נ"י
למצוות
יה"ר שתרוו ממנו רוב אושר והרבה נחת ותזכו לגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים
משפחות
פורליטר, פאר

הרבנות הראשית תל־אביב—יפו — המועצה הדתית
מחר, שבת שובה, בשעה 4 אחה"צ, ידרשו
בענייני תשובה בהלכה ובאגדה
מרן הגאון י.י. פרנקל שליט"א — הרב הראשי לת"א־יפו — בבית הכנסת הגדול רח' אלנבי 110
מרן הגאון ח.ד. הלוי שליט"א — הרב הראשי לת"א־יפו — בבית הכנסת הגדול „אהל מועד" רח' שד"ל 5
✱ הציבור מוזמן להשתתף

ב"ה
תנו כבוד לתורה
טקס הכנסת ספר תורה ע"ש שני האחים־הבנים
אליהו ואברהם אסולין ז"ל
שנפלו למען חירות ישראל בעת שרותם בצה"ל
בהשתתפות:
הרבנים הראשיים לת"א—יפו,
הרבנים הראשיים לצה"ל, ראש העיר ת"א,
ואורחים רבים.
הטקס יתקיים אי"ה, ביום רביעי י"ב בתשרי תשל"ז (6.10.76)
בשעה 6.00 בערב בביהכנ"ס במועדון בני עקיבא דרך השלום ת"א
(בבי"ס צבין הישן ע"י קולנוע שבים).
הקהל מתבקש ללוות את ספר התורה מבית ההורים רח' מתניהו 106 ת"א לביהכנ"ס בשעה 5.30
ההורים השכולים — חנה וחיים אסולין
סניף בני עקיבא — יד אליהו

בית אבות קרעטשניף
רח' ההגנה 47 רחובות ✱ טל. 03־958585
נשארו עוד מספר מקומות מצומצמים
לחג הסוכות
במחירים נוחים
✱ סוכה מהודרת
✱ חדרים משוכללים
✱ אווירה דתית
כל הקודם זוכה
פרטים והרשמה במשרדנו

אנחנו גדלים * ונותנים
* מבחר גדול! * מחירים ללא תקדים!
* שרות אישי! * ידע מקצועי!
„שטיחי שלום"
גבעתיים רחוב כצנלסון 132
* שטיחי כרמל
במבחר גדול ביותר בארץ. כל הסוגים
כל הגדלים, שלל צבעים.
במחירים מפתיעים!
* שטיחים מקיר לקיר
במבחר עשיר.
חיתוך והדבקת השטיחים חינם.
* שטיחים מתוצרת חוץ
אנגליה — גרמניה — הולנד — דניה
מבחר עשיר, שלל צבעים, כל הגדלים.
20%
הנחה מיוחדת
הובלה חינם
* לעולים חדשים ללא מס.
פתוח גם במוצאי שבת
מ־7.00 עד 11.00 בערב.

לחבר הנהלתנו
החבר יעקב דרורי וביתו
ברכת מזל טוב לבבית
לנשואי הבת עב"ג
יהי"ר ותזכו לרוות רב נחת ואושר
מורשת
הוצאה והפצת ספרים
אבן גבירול 166 תל אביב

אחדות הרבנים הספרדים בישראל
תחל שנה וברכותיה
השנה החדשה הנו מברכים מעומקא דליבא ובשמחה רבה את
אדונו רבנו ישראל בכלל ומעלת הרבנים חברי התאחדותנו
בפרט ובראשם נשיא התאחדותנו מרן גאון ישראל
הרב עובדיה יוסף נר"ו
הראשון לציון, הרב הראשי לישראל
ואת יו"ר התאחדותנו הרב הגאון
הרב חיים דוד הלוי נר"ו
הרב הראשי ואב"ד לתל־אביב־יפו והמחוז
לשנה טובה תכתבו ותחתמו
תזכו לשנים רבות, נעימות וטובות
הנהלת ההתאחדות
הרב משה מימון, יו"ר

אחדות הרבנים הספרדים בישראל
בנשיאות מרן הראשון לציון הרב הראשי לישראל
תחל שנה וברכותיה
השנה החדשה הנו מברכים מעומקא דלבא ובשמחה רבה
לשנה טובה תכתבו ותחתמו
ותזכו לשנים רבות נעימות וטובות
מעלת ידידינו מכובדנו מעמודי התווך של התאחדותנו
...יו"ר יצחק רפאל הי"ו שר הדתות
...מים על ממלכתו • והרב גדולתו ודרגתו ומעמדו של
...ראל • שנה זו וכל שנה ושנה אמן.
הנהלת ההתאחדות
הרב משה מימון יו"ר

גדעון
מלון "פאל"
...ותרבות דתית
רח' [illegible] 237 תל אביב

תכנית השבוע
...ק ה' השרי 2.10.76 בשעה 21.00 (נא לדייק).
...אול מייזליש ושלמה נקדימון מראיינים את:
...ב שמואל הכהן אבידור —
...האמנה גל של חוזרים בתשובה ד'
...תכנית האמנותית: הזמר אורי שבת
... יום ביעור יום שני ו' בתשרי 4.10.76 בשעה 21.00
...נאנו בר
...זמרת אלכסנדרה בתכניתה: ...
...ליל יום ג' י"א בתשרי 5.10.76 בשעה 20.30
...ירה בציבור עם אפי נצר.
... עם ועמם בהדרכת המרקדה ל א ת.

מאות מסיונרים פועלים ברחבי הארץ ומסיתים לשמד

המחלקה למאבק במסיון טיפלה בשנה האחרונה תוך פעולות חשאיות נמרצת
מזימות נפשעות של המסיון והצילה נפשות רבות משמד.

תן לנו את האפשרות להמשיך - הרם תרומתך
למגבית „כופר נפש"

...לים יד לאחים: ירושלים: יונה 4; תל־אביב: אלנבי 89; בני־ברק: בלז 1; חיפה: בולד 7.
חשבוננו בבנק הדואר: 0—42244—4

של המצפה

בין כסה לעשור

מושב המרכז המאוחד של המפד"ל והפועל־המזרחי, שהתכנס השבוע לדון ולהחליט בקביעת מועד לבחירות הפנימיות, ונתפזר ללא סיכום והחלטה בשל מתחים בינסיעתיים, מן הראוי שמה שאירע יעורר לחשבון־הנפש של התנועה והמפלגה בהווה ובעתיד.

אף במצב שגור, יומיומי, תנועה שדגלה אמונה ותורה, אחדות העם ובניין המדינה בארץ־ישראל, דינה לערוך מאזן חברתי־רוחני בעשרת ימי תשובה, בין ראש־השנה ליום־הכיפורים, ימי־רצון, שבהם הבעייה הקיומית של הפרט ושל הכלל מנוסחת בלשון־תהלים: תודיעני אורח־חיים.

במצב לא־תקין, כעדות העדר־יכולת לדון ביישוב הדעת בנושא שעל הפרק, קיום או דחיית הבחירות לועידה, ולהחליט כפי שמחליטים תמיד, ברוב קולות המצביעים, על אחת כמה וכמה שיש לבחון היטב מרכיבי הקומה הערכית, המדינית והמעשית של התנועה.

הציבור המאורגן של שומרי־מצוות, שלפי דיווח במושב המרכז מקיף מאה ועשרים אלף משלמי־מיסים, כל ימות־השנה דובריו מכוונים תוכחתם כלפי זולתם, מתנות חילוניים משמאל וימין. בין כסה לעשור, פרק־זמן המיועד לתשובה במעשה ולא רק בהירהורים, במעשים טובים, שמא — לא־נסתפק במאמצים להידברות במישור האידיגוני בלבד, אלא כל־עוד לא מאוחר, מכאן ואילך יקבלו כולם על עצמם יחסי־חברות מתוקנים, ללא כעס וקטטה, מעבר לחילוקי־דעות ומעבר למחיצות סיעתיות.

בכל מפלגה ומפלגה, ערוכה בסתר ובגלוי התמודדות על מקומות ראשונים בתור, ואין המפד"ל שונה בכך ממפלגות אחרות. יש ותיקים ויש צעירים. יש הסבורים שזו הדרך ואחרים חולקים עליהם. מאבק לגיטימי בשורות הפעילים אך תנאי־בל־יעבור הוא לשמור על הגינות קפדנית ביחסי אדם וציבור. שיכנוע ולא השמצה, הכרעה בבחירה חופשית ולא נקיטת אמצעי לחץ וכפייה, דרכי יושר וסדר ולא אנדרלמוסיה מכוונת.

רבבות חברי הפועל־המזרחי והמפד"ל, רובם הגדול ודאי מבקשים כבוד לתנועה בהליכותיה, ואם ישנם הבדלי־גישה בתוכה הרי ויכוח והחלטה ולא מהומה והתכתשות. עניין דחוף הוא ליצור משמעת של סדר ציבורי תקין ביותר. בכוחה של התנועה לגייס מתוכה גורמים המסוגלים לסלק כל מה שמפריע לקידמה והתפתחותה המכובדים.

תנועה דתית, מערכותיה הציבוריות ופעליה, יעדה המרכזי קידוש שם שמים בפרהסייה בהליכותיה ובמעשיה. הישגי המאבק הציבורי בשמירת חוקי־אישות הילכתיים הם בחינת קידוש השם בישראל. משקי התיישבות תורה־ועבודה, כשיכונים ודתיים בפרברי ערים, הם בחינת קידוש־השם וישראל, מערכת החינוך הדתי התורני, שגידלה דור בני־תורה, חלוצים ולוחמים, מקדשת השם בישראל. ישיבות־ההסדר, שמייצגות אנשי אמונה, תורה והגנה במיטבם, גולת הכותרת של הציבור הדתי־לאומי, בתוכן רוטט קידוש שם שמים וישראל בהתעלה אל לימוד־תורה בעיון ואל אהבת הגנת הארץ בבת־אחת. בזכותם של מעשים טובים אלה המפד"ל היא בראש היהדות הדתית כולה ובמעמד מרכזי בציבוריות הישראלית.

לכן תנועה זו רגישה ביותר לאירוע בתוכה שיש בו משום חילול־השם, כעדות הפירסומים הצוהלים בכלי־תקשורת החילוניים לאחר המושב האחרון של המרכז. אלה שגרמו לכך, במישרין ובעקיפין, ונמצא שם שמים מתחלל, מן הדין שיבקשו תשובה־של־אמת, כאמור במקום, ש,,יגמור בלבו שלא יעשהו עוד ויתחרט על שעברו", תשובה ב,,שב"ב, שמכאן ואילך לא יהיה מקום כלשהו לביזוי כנה, ו,,גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כזכויות".

בנוסף לדיונים ללא ריתחה ולהצבעה ללא אבדן עשתונות, רצוי ביותר להפסיק בידורים משפטיים ולהפסיק כינוס מסיבות־עתונאים והופעות בראדיו ובטלוויזיה, אלא בדברים מכונסים ארבעים בכל האפשר, להחליט החלטות ולהסיק מסקנות.

חוקת התנועה שמקנה זכות התארגנות הסיעתית, ודאי שוללת בתכלית מתן עדיפות לסיעה על המפלגה, מגמה נפסדת, שגורמת למיתוח הקיים ומאיימת בפלגנות. חוגים חילוניים, שמלווים בשמחה־לאיד כל אירוע שלילי בציבור הדתי, יודעים היטב, שהמפד"ל היא מיבצר היהדות בארץ, התחשה הפנימית בישמה יהיה ניכר לא־לטובה בחיים היומיומיים.

התנועה הדתית־לאומית בשלימותה, שבה מפלגה והסתדרות מאוחדות, נאבקת קשה על שוויון מלא בחינוך ועל מניעת התנבללות בחוקי־האישות. משישתלשו בה השתלשות שרירותית, שלוש הסיעות, שיהגו כשלוש מפלגות, תלך ותחליש השפעתה של המפלגה הדתית־לאומית המאוחדת. הסיעתיות המופרזת, שמתישה כושר המפלגה מבפנים, פוגעת בהכרח ביוקרתה כלפי חוץ.

הדברים אמורים לעצמנו, חברי התנועה כולה, האחראים לקיומה ולתדמיתה. ראש־וראשונה להיות ראויים לשאת תנועה דתית במערכות ציבוריות ומעשיות. לגופה: זו התארגנות מרצון חופשי והמשתייכים אליה מצווים ביותר שבה לא יארעו אירועים הפוגעים בכבודם. ולהיות ראויים להתייצב בפני תושבי הארץ ולתבוע מהם אימון והודהות בימי בחירות לכנסת ולרשויות המקומיות. בבחירות האחרונות היתה ירידה. הכרח לעלות ואסור לרדת. שיקול חיוני זה בלבד צריך להרתיע משבשים קולניים, מטילים אגרי־גנף ומאיימים בפלגנות.

ישנן דוגמאות לא־מעטות של תנועות ומפלגות הרבות, שהתמסמסו בגלל מריבות פנימיות קשות. ליב־הידישה לאחר מות איש־התנהגה מוסמך התיש את כוחן והביא להתפוררותן. מבתי־עלמין של מפלגות־שהיו באה אזהרה להידתע מכל מה שעלול לגרום מפולת מבפנים.

תנועת־המזרחי גובשה במשך שמונים שנה בידי אישים אמיצים וחברים נאמנים, שעשאוה מכשיר ציבורי אידיאי ומדיני להקמתה ולטיפוחה של מדינה יהודית ולא רק מדינת יהודים. חלקה רב ועצום בעלילות ההיסטוריות של הדורות האחרונים, ונכונו לה משימות מרכזיות בדברי הימים בעתיד. אין תחליף לתנועה זו, למפד"ל הפועל־המזרחי. יש להרחיבה במניין ולהעמיקה בבניין. אך דרכה הוכיחה את ראייתה הבהירה, ראיית־הגולד, דרך האמת של היהדות בתקופת השואה והמדינה.

לכן הידברות בינסיעתית איך לערוך דיון והצבעה, מה לקבל ומה לדחות, גם כשחילוקי־הדעות קיימים, היא בכל הפשטות שמירה על הקיום מפני פיגועים מבית ומחוץ. עמלים עם הציבור כמוכי הרבים, בין שידם על העליונה בהתמודדות ובין שידם על התחתונה, מקבלים הכרעת הרוב ומוסיפים בעבודתם. זה המיבחן של פעילות ציבורית לשמה. פעילות בעין טובה. היא מרחיקה צרות־עין וקלות־ראש גם בהסיבות לא־נוחות.

הנהגה מתגלה בעמידתה בשעות אין־הפך־בהן, כשיש להתגבר על תגודות מבפנים. זו השעה, שהמוני החברים קוראים לעומדים בשורה הראשונה מכל חלקי התנועה, עשו לכם לב חדש ורוח חדשה כדי להחלץ מן המשבר.

הבאנק המרכזי של גרמניה מנע הסתערות על המארק

פרנקפורט, 30 (עיר, יופי"ע) — הבנק המרכזי של מערב גרמניה התערב כאן היום בשוק מטבע החוץ, כדי לבלום ההסתערות לרכישת מארקים ולמנוע את העליה התלולה של המטבע הגרמני.

רק מטבע מערבי אחד עלה במידה משמעותית לעומת המארק. היתה זו הליש"ט הבריטית, שהמשיכה בהתאוששות מן השפל של השבוע שעבר.

בשעות אחה"צ הגיעה הליש"ט לשער של 4,125 מארקים, לעומת 4,028 ביום שלישי.

הדולר, הפרנק הצרפתי והפרנק השווייצי והשותפים של המארק במערכת הנחש האירופית־המשותפת כולם נסוגו, כשהדולר והפרנק הצרפתי רושמים לחובתם את הירידה הגדולה ביותר.

הבנק המרכזי של מערב גרמניה הודיע על רכישה קטנה בסך 1 מיליון דולר בעת קביעת השער, כדי לחזק את המטבע האמריקני לעומת המארק. אולם סוחרים אמרו כי סבורים כי בשעות הבוקר רכש הבנק המרכזי דולרים נוספים.

הבנק הגרמני רכש גם כמויות משמעותיות של מטבעות של השוק האירופי, כדי להקים לעומת המארק, אמרו הסוחרים.

הליש"ט מתאוששת

לונדון, 30 (יופי"ע) — המטבע הבריטי, שהיה בימים האחרונים אחד המטבעות הבלתי מבוקשים ביותר בעולם, שוב היה מבוקש היום ושערו עלה ב־3.25 סנטים והגיעו ל־1.70 דולר.

הידיעה ששר האוצר דניס הילי ביקש מקרן המטבע הבינלאומית סכום נוסף של 2.3 מיליארד ליש"ט (3.9 מיליארד דולר) כדי לתמוך במטבע הבריטי, הרגיעה את השוק וכתוצאה בכך היה ביקוש מסויים והשער עלה בהדרגה.

בנקאים משוכנעים עם זאת, כי הילי יצטרך להודיע על ציסקת חבילה כלכלית, או על תקציב זוטא, כדי להשיב את האמון בליש"ט.

משרדי המשפטים והמשטרה מכחישים שהיה להם מידע על החשדות נגד ידלין כאשר הממשלה החליטה למנותו לנגיד

כאשר החליטה הממשלה להמליץ על מינויו של מר אשר ידלין לנגיד בנק ישראל, לא היה בידי השרים מידע על החשדות נגדו. כך קובעת הודעה משותפת של משרדי המשפטים והמשטרה שפורסמה אמש.

בהודעת שני המשרדים נאמר:

1. שמיעות בעניינו של מר אשר ידלין הגיעו למחלקה חקירות הונאה במטה הארצי של המשטרה וטופלו בהן בהתאם לטיבן ולאופיין.

2. ביום ה־5 בספטמבר 1976, כאשר החליטה הממשלה להמליץ על מינויו של מר ידלין לכהונת נגיד בנק ישראל לא היה מידע כלשהו באשר לשמועות הנ"ל, לא בידי ראש הממשלה, לא בידי שר האוצר, לא בידי שר המשפטים ולא בידי שר המשטרה. לא מכל מקור אחר.

3. ביום ה־8 בספטמבר, לאחר פרסום דבר המלצת הממשלה על מינויו של אשר ידלין לכהונת נגיד בנק ישראל הביאה המשטרה את הנושא לידיעת שר המשטרה והיועץ המשפטי לממשלה.

בו ביום הנחה היועץ המשפטי לממשלה את המשטרה לפתוח בבדיקה מזורזת ודחופה ובמקביל לכך הביא את הנושא לידיעת שר המשפטים. למחרת היום, ה־9 בספטמבר, לפי יוזמת שר המשפטים, הביא היועץ המשפטי לממשלה את המידע האמור גם לידיעת ראש הממשלה ושר האוצר.

ההודעה באה לטהר את השרים — סופר הצופה מציין כי ההודעה הרשמית באה לטהר את השרים מטענה, שהועלתה נגדם כי הציעו למנות את ידלין לנגיד, למרות שידעו על החשדות. טענה זו הועלתה בירחון ע"י ח"כ ג. פת מהליכוד.

בשלב זה בולטת העובדה כי המשטרה והיועץ המשפטי לממשלה אינם מודיעים כי אין יסוד להאשמות נגד מר ידלין.

בחוגים שונים החלו לעסוק בשאלה מי ישמש כנגיד הבא, כאשר יסיים מר זנבר את תפקידו ב־31 באוקטובר. מר זנבר עצמו דחה כל אפשרות כי ימשיך לכהן בתפקידו לתקופת כהונה שלימה או לתקופת מעבר כלשהי.

מנכ"ל משרד החוץ ויועצו המשפטי נבדקו ב,,מכונת האמת"

מאת סופרנו המדיני בירושלים

מנכ"ל משרד החוץ פרופ' שלמה אבינרי והיועץ המשפטי מאיר רוזן, נבדקו אתמול ב,,מכונת האמת" במסגרת החקירה לגילוי הפקיד הבכיר שהדליף את ,,מסמך רוזן".

במקביל נבדקו מנכ"ל משרד ראש הממשלה עמוס ערן ופקידים בכירים בלשכת שר הביטחון. רוב פקידי לשכתו של שר החוץ נמצאים בחו"ל יחד עם אלון ולכן לא יעברו בדיקות. החקירה מתנהלת על ידי אגף החקירות של המשטרה לפי הצעת שר המשפטים ועל פי הנחיות היועץ המשפטי לממשלה. נמסר כי ראש הממשלה ושרים אחרים לא יבדקו ב,,מכונת האמת".

העובדים ה,,לא יהודיים" במשרדי הממשלה פותחים הבוקר בסאנקציות

מאת סופרנו הכלכלי בירושלים

החל מהבוקר צפויים שיבושים בעבודה ב־18 משרדי ממשלה. זאת כתוצאה מהסנקציות שבהן פותחים 42 אלף העובדים הלא־יהודיים.

הסנקציות כוללות אי־קבלת קהל, הימנעות מהעברת שיחות טלפון וחלוקת הדואר ואי־קיום ישיבות.

בשלב זה לא קיימו שיחות בין האוצר לבין ועדת התיאום של הלא־יהודים. הממשלה אינה מכירה בגוף זה כנציגות מוסמכת של העובדים.

הוקמה ועדה לדיון בתביעות העובדים במשרד המסחר והתעשיה

נציגי מזכירות הסתדרות עובדי המדינה נפגשו אמש עם מנכ"ל משרד המסחר והתעשיה, ד"ר משה מנדלבאום, לדיון בבעיות שכר עובדי משרד המסחר והתעשיה.

בפגישה סוכם להקים מחר ועדה, שתכלול את נציגי המשרד, ועד העובדים, הסתדרות עובדי המדינה ונציבות שירות המדינה במגמה להביא לסיום מהיר של הטיפול בתביעות העובדים.

ועדה זו תתכנס למחרת יום הכיפורים ותשתדל לסיים עבודתה בהקדם.

בזכות הסדר זה נתבקשו ועדי העובדים במשרד המסחר והתעשייה להימנע מנקיטת סנקציות.

חודשו השיחות לצמצום הכוחות במרכז אירופה

וינה, 3 (יופי"ע) — נציגי המזרח והמערב פתחו כאן היום בסיבוב ה־10 על צמצום הדדי של הכוחות במרכז אירופה, לאחר ששיחות אלה נכנסו למבוי סתום.

השיחות החלו לפני כמעט שלוש שנים, והיום היתה ישיבת המליאה ה־112, אולם עד כה לא הושגו הסכמים כלשהם.

השיחות יימשכו ומדי יום חמישי תתקיים ישיבת מליאה.

בניסיון להפשיר את הקפאון, הציעה ארה"ב בדצמבר אשתקד לסלק אלף ראשי נפץ גרעיניים טקטיים מאירופה, תמורת נסיגה של 1,700 טנקים רוסיים.

אולם הצעה זו לא זכתה עד כה לתגובה מברית וארשה.

מוסקבה: מדיניותו של סאדאת — ,,מוזרה ביותר"

מוסקבה, 30 (יופי"ע) — פראבדה הכריזה היום כי מדיניותו של הנשיא סאדאת ומתיחת הביקורת על המדיניות הסובייטית ,,מוזרות ביותר".

בדברי פרשנות מסויגים השיבה היום סוכנות הידיעות הסובייטית ,,טאס" על ההאשמה שהשמיע ביום ב' הנשיא סאדאת, לפיה ניסתה בריה"מ ,,להשתלט על מצרים, ומסייעת לסוריה וללוב ,,להחדיר פיצול והסכסוך לעולם הערבי".

,,טאס" תיארה את בריה"מ כ,,ידידה האמיתית" של המדינות הערביות במאבק נגד האימפריאליזם והציונות.

,,לכן מוזר ביותר כי נשיא מצרים אנואר סאדאת תוקף את בריה"מ".

המתינות של התשובה הסובייטית נתפרשה כאיתות חדש למצרים, כי עדיין ניתן לתקן את היחסים בין שתי המדינות למרות שסאדאת ביטל במארס את חוזה הידידות ביניהן.

הרב לווינגר שוחרר

(סוף מעמוד ראשון)

גר מתחייב לקיים את צו ההגבלה עד לבירור.

בהחלטתו אמר השופט: ,,אנו נמצאים בעיצומם של הימים הנוראים, בעשרת ימי תשובה, ולפנינו היום הנורא הקדוש יום הכיפורים. יום זה מסמל את האחדה של העם היהודי בארץ ובגולה, ולקראת יום זה אנו מצווים לעשות את חשבון הנפש ומצווים לעשות למען אחדות עמנו ולא פירודו. מתוך תחושה זו, דן אני בבקשה שלפנינו. בימים אלה מקומו של רב בתוך עמו ולא במעצר. לכן אני מחליט לשחרר את הרב לווינגר מהמעצר בערבות צד שלישי ובסכום של 3 אלפים ל"י".

בוטל מעבר סוחרים מלבנון שעמדו להגיע לחיפה

מעברם של כחמישים סוחרים מכפרי דרום לבנון לישראל, דרך ,,הגדר הטובה" ברובב, שעמד להתקיים אתמול בוטל.

הסוחרים עמדו להגיע לחיפה ולהיפגש שם עם סוחרים ופקים ישראליים, כדי למסור לידיהם הזמנות לרכישת מוצרים שונים.

סיבת ביטול הביקור של הסוחרים הלבנונים איננה ברורה, אולם נראה כי בביטול הביקור היה חלק לח"כ יוסי שריד, שביקש למנוע יצירת קשרים בין הסוחרים הלבנונים לסוחרים חיפאיים, ותבע במקום זאת שהסוחרים הלבנונים ירכשו סחורות בישובי הגליל עצמם.

נמסר, כי ביום ד' בערב נפגשו סוחרים בגליל ונציגי ארגונים מסחריים עם ח"כ יוסי שריד ושטחו בפניו את טענותיהם. בנוכחותם התקשר מר שריד עם שר הביטחון ומסר לו על הלכי הרוח והאכזבה של סוחרים בצפון בגלל העברת המסחר לחיפה. נמסר, כי מר פרס הודיע לשמוע על העברת המסחר לחיפה, והוסיף, כי הוא מתנגד לקיפוחם של סוחרי הגליל.

אשה נהרגה ובעלה נפצע בתאונת דרכים

רוזה פרסנובסקי, בת 48, מכרכור, נהרגה אתמול אחר הצהריים בתאונת דרכים בכביש פרדס חנה—כרכור. בעלה ישראל, בן 47, שנהג במכונית, בה ישבה, ונוסעת אחרת, גיזלה שכטר, בת 55, מפרדס חנה, נפצעו קשה.

התאונה אירעה כשטנדר נהוג על ידי תושב פרדס חנה פנה לצד שמאל עקב דליקה בשולי הדרך והתנגש חזיתית עם המכונית הפרטית, שנוסעיה נפגעו בתאונה זו.

אזכרה לח"כ צבי גרשוני

במלאת שלושים למותו של ח"כ צבי גרשוני; נערכה אתמול אזכרה בקיבוצו ניר עם, בהשתתפות בני המשפחה וחברי הקיבוץ, ראש הממשלה יצחק רבין, והשרים אהרן ידלין, משה ברעם, אברהם עופר ואהרן ארון ויו"ר ועדת הכספים של הכנסת י. קרגמן.

מומחים יפניים: ,,מיג 25" נועד ליירוט מפציצים גרעיניים אמריקאיים

טוקיו, 30 (יופי"ע, ע"צ וע"ר). מומחים צבאיים יפניים הבודקים את מטוס ה,,מיג 25" הסובייטי, סבורים כי המטוס נועד ליירט את המפציץ האסטרטגי האמריקאני ,,בי־52" או את יורשו ,,בי־1" — מסרו היום עתוני יפאן.

המומחים אמרו כי התכנון הבסיסי של המטוס נועד להפיל מטוסי אויב ברום גבוה במכה הראשונה.

סירובה של יפאן להחזיר את המטוס לבריה"מ התריף את היחסים בין שתי המדינות.

בשלושת השבועות מאז נחת הטייס הרוסי בנמל התעופה האזרחי האקודיטה ביפאן, תפסה בריה"מ שש ספינות דייג יפניות בצפון האוקינוס השקט. ליד האי צפון קוריאה. האחרונה מבין שש ספינות אלה נתפסה ביום שלישי, ושלטונות יפאן הודיעו על כך היום.

ביה"ד הצבאי במשפט החיילים הנאשמים בהתעללות מותח ביקורת על דברי אלוף רפאל ורד במסיבת עיתונאים

בית הדין הצבאי ביפו מתח אתמול ביקורת על כך שמפקד בצה"ל משמיע דברים העלולים להשפיע על מהלך משפט ותוצאותיו והגדיר את הדבר כתופעה חמורה ביותר.

בית הדין אמר את דבריו בהתחדש משפטם של ששת הטוראים הנאשמים בהתעללות בטוראי אחר בכלא 4. הביקורת הושמעה בעקבות מסיבת העתונאים שנערכה ב־23 בספטמבר ואשר בה דיבר ראש אכ"א (אגף כוח אדם) במטכ"ל, אלוף רפאל ורדי על עניינם של ששת הנאשמים. ראש אכ"א אמר בין היתר, כי מבין ששת המעורבים בפרשה שלושה הם מתחת לסף הגיוס לפי ההגדרות הקודמות. דבריו נתפרסמו באמצעי התקשורת, לרבות הטלוויזיה.

בהיפתח אתמול ישיבת בית המשפט אמר אב בית הדין הצבאי רב סרן יעקב רובין, כי הוא ראה ושמע בטלוויזיה את דברי אלוף ורדי. שני השופטים הנוספים היושבים בדין, רב סרן יוסף כהן ורב סרן יאיר שילה, אמרו כי לא שמעו את דברי האלוף.

אב בית הדין פנה לתובע סרן יאיר צלקובניק, לסניגורים, עורכי הדין יצחק תוסיה־כהן, יצחק שליו מאור, ולקצין המשפטים שלמה בראון ושאל, אם אין הם רואים בו פסול לשבת על כל משפט נוכח העובדה ששמע דברי ראש אכ"א בטלוויזיה. הצדדים השיבו בשלילה.

לעומת זאת ביקשו הסניגורים משני השופטים רב־סרן יוסף כהן וסרן יאיר שילה לפסול את עצמם מלשמש שופטים במשפט זה, כי הם קצינים בשורות קבע והתקדמותם בדרגה ובתפקיד תלויה בראש. הם ביקשו למנות שני שופטים שאינם משרתים בצבא הקבע אלא שופטים כאנשי המילואים.

בית הדין הצבאי דחה בקשה של הסניגורים, שהדגישו כי כל ... שיקבל במשפט לא תהיה ... עת ע"י רשות מלמעלה של ... כמו"כ דחה ביה"ד בקשת ... לסגור את דלתות בית הדין.

עדותו של הרופא־הצבאי

יצחק שחם ...

עד התביעה הראשון היה ... מגן יצחק שוחט. הוא אמר, ... 18.5.76 בדק את החייל ... ומצא נשיכה עמוקה בזרועו ... פגיעה בידו ובזרועו השמאלית ... חבלה ופצע שטחי בשוק שמאל ... עים אלה נעשו יום־יומיים לפני הבדיקה.

עד תביעה נוסף, רב סמל ... גואטה במצ"ח, סיפר לבית הדין ... טיפל בפרשה לאחר שאחד ... כלא 4 מסר על ההתעללות ... העד חקר את המתלונן וכן ... מסדר זיהוי בעורכם של שני ... והמתלונן הצביע על אלה ... בו. העד אמר כי ראה על ... מתלונן סימני כוויות כאשר ... את חולצתו.

בעדות נתברר, כי המתלונן ... על 12 חיילים שהתעללו בו ... נגד ששה הוגש כתב אישום ... אינו יודע את הסיבה לכך ...

העיד טוראי שלום יצחק שיש ... חודש מאי בכלא 4 על עישון ... הוא סיפר כי כאשר הובא ... למכלאה החל להציק את ה... עם, וכולם חשבו אותו ... פסיכי. בהמשך המשפט נתבר ... העד אינו יודע לקרוא. הוא ... הנאשמים היוו מעין כאפיה ... כאפיה ידע לא מקריאה אלא ... פרטים.

פאהמי דן עם ז'יסקר דאסטיין על המשבר הלבנוני

פאריס, 3 (יופי"ע, ע"צ) — שר החוץ המצרי איסמעיל פאהמי מסר היום איגרת מאת הנשיא אנואר סאדאת לנשיא צרפת ואלרי ז'יסקר דאסטן — נאמר בהודעה של ארמון אליזה.

רדיו קהיר מסר כי האיגרת דנה ב,,מאמצים ערביים לפתרון המשבר הלבנוני".

לאחר שיחה של 30 דקה עם נשיא צרפת, נפגש פאהמי עם ז'אן פראנסואה פונסה, המזכיר הכללי של לשכת הנשיא.

הפלשתינאים מכחישים: לא נערכה פגישה עם נציגים סוריים

ביירות, 30 (ע"ר). — דובר של המחבלים הפלשתינאים הכחיש הערב את הידיעה, לפיה נפגשו נציגי המחבלים עם פקידים סוריים.

אונסק"ו: לא שקלנו גירוש ישראל

פאריס, 30 (ע"צ, יופי"ע) — ארגון אונסק"ו פרסם היום הודעה בה נאמר כי מעולם לא־שקל גירוש ישראל ב,,אונסקו".

,,נכון אומנם, שעל אף בקשתה, לא כללה הוועידה הכללית של אונסק"ו בשנת 1974 את ישראל בין המדינות שהוזמנו להשתתף בביצוע אי אלה תוכניות אזוריות באירופה". אך הועידה מכירה ,,בעקרון הבסיסי, המעניק לכל מדינה חברה את הזכות ואת החובה להשתתף בצורה סדירה ומלאה בפעולות האיזוריות והבינלאומיות של הארגון". מציינת ההודעה.

,,אונסק"ו" מציינת כי פורסמה את ההודעה נוכח העובדה שאי אלה החלטות שאושרו על ידי הוועידה בקשר עם ישראל" ממשיכות להוות רקע לדברי פרשנות מוטעים".

טלוויזיה במעגל סגור לנמל התעופה של הונג קונג — נגד מחבלים

הונג קונג, 30 (ע"ר) — בנמל התעופה הבינלאומי של הונג קונג תותקן טלוויזיה במעגל סגור כדי לשפר את אמצעי הבטיחות נגד חטיפת מטוסים ומעשי חבלה, מסרה היום המשטרה.

דובר בכיר של המשטרה הוסיף, כי מערך הטלוויזיה יקיף את נמל התעופה כולו.

טקס התייחדות עם חללי הצנחנים

לרגלי האנדרטה לזכר הצנחנים על אם הדרך בדרום, נערך אחרי הצהריים טקס התייחדות לזכר חללי הצנחנים בכל מלחמות ישראל.

על הדשא, שמול האנדרטה, הצטופפו אלפי בני משפחות שכולות, אנשי החייל, אורחים ומתכבדים. הטקס נערך במעמד נשיא המדינה, שר הבטחון, הרמטכ"ל, אלופי פיקוד וקצינים בכירים אחרים.

בפתיחת הטקס דיגלה יחידת כבוד את הדגלים והנצחים של ה... על חטיבותיה. הרב הצבאי הראשי אמר פרקי תהילים ואחד החיילים השכולים אמר ,,קדיש".

קארטר מאשים את ממשלו של פורד בכניעה לסחטנות של מדינות ערב

בוסטון, 30 (עכפי"א) — מועמד הדמוקרטים לנשיא ארה"ב ג'ימי קארטר האשים היום את ממשלת הנשיא פורד ,,בכניעה לסחטנות של מדינות זרות". קארטר קרא נגד הלחץ שהופעל על הקונגרס לבטל איסור של מכירת טילים לערב הסעודית ואמר כי הממשל ,,עושה כמיטב יכולתו, כדי למנוע אישור תחיקה חדשה נגד החרם".

בנאום שהשמיע בפני ועידת נשיאי הארגונים היהודיים האמריקניים העיקריים, אמר קארטר כי הממשל הוכיח את ,,פשיטת הרגל של מדיניות החוץ שלו" פעמים במשך הימים האחרונים.

בהתייחסו ללחץ שהופעל על ידי הממשל בקשר עם הניסיון למנוע מכירת 650 טילים מדגם ,,מייווריק" לערב הסעודית, אמר קארטר: ,,אל לנו למכור נשק כדי לקבל נפט ולסכן את השלום על ידי איומים מצורעלים". הוא ציטט את שר החוץ הנרי קיסינג'ר, שהפעיל לחץ על הקונגרס בעניין זה אשר הצהיר כי ערב הסעודית מסוגלת להפעיל את השפעתה בקשר עם בעיית הנפט ומאמצי השלום".

באשר לתחיקה נגד החרם אמר קארטר כי ממשלת הנשיא פורד התנגדה מאז ומתמיד לביצוע קפדני של החוקים נגד החרם הקיימים כבר. ועתה, עושה הממשלה כמיטב יכולתה כדי למנוע אישור תחיקה חדשה, הדרושה לנו".

פורד שיפר את מעמדו בעיני הציבור האמריקני

ואשינגטון, 30 (ע"צ). — הנשיא ג'ראלד פורד הצליח לצמצם במידה ניכרת את יתרונו של ג'ימי קארטר, אך לפי סקרי דעת הקהל אילו נערכו הבחירות היום, לא היה מצליח פורד לזכות בנשיאות.

סקר דעת הקהל שנערך בשבוע זה על ידי ,,כריסטיאן סיינס מוניטור" מציין כי קארטר צועד בראש ב־28 מדינות ובחבל קולומביה, שבו שוכנת הבירה ואשינגטון, מה שמבטיח לו 373 קולות אלקטוראליים, שעה שדרושים רק 270 קולות כאלה כדי להיבחר. לעומת זאת צועד הנשיא פורד בראש ב־15 מדינות (92 קולות אלקטוראליים).

סקר דעת הקהל מגלה עליה מרשימה בפופולריות של פורד בכמה מדינות שבדרום ארה"ב.

הנשיא פורד הביע את בטחונו כי חקירה המתנהלת על ידי התובע צ'ארלס ראף תוכיח את טוהר מידותיו.

יהודי ארה"ב מוחים נגד עריכת הויכוח פורד—קארטר בליל שבת

וושינגטון, 30 (יופי"ע) — מועמדי המפלגות הרפובליקאנית והדמוקרטית לנשיא וסגן נשיא ארה"ב נתבקשו לדחות את מועדי עריכת שני ויכוחים, שנקבעו ללילות שבת.

באיגרת למטות הבחירות של הנשיא פורד וג'ימי קארטר מתאונן ראביי שינדלר על כך שיום ה־22 באוקטובר נקבע לעריכת העימות השלישי בין קארטר לפורד ויום ה־15 באוקטובר נקבע לעימות בין המועמדים לתפקיד סגן נשיא ארה"ב.

ראביי שינדלר מציין כי יהודים רבים לא יוכלו לעקוב אחר דיונים חשובים אלה אם לא ישנו את מועד עריכתם.

אריאל שרון מציע ,,משטר נשיאותי"

בתביעה לעבור למימשל של משטר נשיאותי כדי שראש המדינה יוכל לבצע את תוכנית הפעולה שבה הוא מאמין — יצא אמש אריאל שרון בהופעתו בכנס ,,לעם", בבית סוקולוב בתל־אביב.

מר שרון אמר כי במבנה הנוכחי של משטר קואליציוני אי־אפשר לפתור בעיית יסוד חיוניות. הטרגדיה היא שלא רק הממשלה אלא שגם האופוזיציה הגדולה היא קואליציה. לכן תבע שינוי יסודי של שיטת הבחירות ומעבר למשטר נשיאותי דוגמת ארה"ב או צרפת כדי שראש הממשלה יוכל לבצע שינויים הכרחיים במשטר בחברה ובמשק.

ח"כ זלמן שובל, מראשי תנועת ,,לעם" קרא לחילופי שלטון בבחירות הבאות כדי להגשים יעדים חיוניים העומדים בפני המדינה.

,,בנק אוף אמריקה" יפעל בהתאם לחוק נגד החרם שאושר בקליפורניה

סן פרנציסקו, 30 (יופי"ע) — ,,בנק אוף אמריקה" פרסם היום הודעה בה נאמר כי יפעל בהתאם לחוק שאושר בקליפורניה, האוסר על חברות, ואנשי עסקים לעשות עסקות עם מדינות ערב, הכוללות סעיפים בעניין החרם הערבי נגד ישראל.

בהגרלת מפעל הפיס

בסך 500,000 ל"י זכה המספר: 078369.

בסך 100,000 ל"י זכה המספר: 091673.

בסך 50,000 ל"י זכה המספר: 744556.

בסך 10.000 ל"י זכו המספרים: 032576, 501856.

5.000 ל"י זכו המספרים הבאים: 027469; 149252; 211976; 255595; 326301; 429110; 514897; 637309; 679639; 745648.

בסך 1,000 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: — 04998; 10206; 14874; 49886; 66741; 74640; 78905; 84638; 93647.

בסך 500 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: — 07476; 08496; 13859; 17379; 56511; 71383; 78624; 78987; 87246; 91265.

בסך 200 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: — 2788; 6650; 9004.

בסך 100 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: — 0018; 0432; 0793; 0800; 1695; 1978; 2350; 2630; 2666; 2693; 3010; 3331; 3644; 4315; 4555; 4796; 5467; 5468; 5644; 5717; 5750; 5999; 6763; 6863; 7025; 7041; 7097; 7331; 7460; 7602; 7623; 7648; 7759; 8249; 8526; 8862; 9099; 9148; 9581; 9669.

בסך 8 ל"י זכו הכרטיסים הרגילים שמספריהם מסתיימים בספרה 7.

אגודת חסידי חב"ד בארצנו הקדושה

הרינו מפרסמים בזה מכתבו של הרבי שליט"א מליובאוויטש בפרוס שנת תשל"ז — לימי התשובה (תרגום חפשי)

ב"ה, יום ו' תשרי,
עשרת ימי תשובה,
התשל"ז. ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל
בכל מקום שהם
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

עשרת ימי התשובה — נוסף על כך שהם מיוחדים מכל ימי השנה כימים של תשובה (ותשובה היא — ,,מחיה חיים") שבהם התשובה מושגת ביותר קלות והיא גם מועילה יותר, ורישומה מורגש בכל ימי השנה החדשה —

הם גם מיוחדים בכך שבימים אלה מתקרב הקב"ה אל בני ישראל במדה יתרה, כפי שחכמינו מסבירים לגבי הפסוק ,,דרשו ה' בהמצאו, קראוהו בהיותו קרוב", שהוא מוסבר לגבי עשרת ימי תשובה.

פירוש הדבר, שבימי סגולה אלה — כל הענינים הקשורים עם הקב"ה קרובים וקלים להשגה יותר מכל השנה. למרות שהיהודי נדרש ל,,שויתי ה' לנגדי תמיד"*), וכבכל דבר — ,,המעשה עיקר" — צריך הדבר להתבטא (גם) במעשה בפועל, וכל זה נעשה לכלי לברכתו של הקב"ה (,,וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה") — למרות זאת אפשר, משום הסגולה המיוחדת של ימים אלה, להשיג בעשרת ימי תשובה הרבה יותר מאשר בזמן אחר, אף באותה מדה של עשיה, ועל אחת כמה וכמה — כשהעשיה גדולה יותר.

אחד הפרטים שבדבר הוא — שענינים רבים המושגים בכל ימות השנה רק כשהם נעשים בציבור, ניתנים להשגה בעשרת ימי תשובה על ידי יחיד. הביאנו בחשבון את יתרונו של הצבור על היחיד בכל זמן — מובן שבעשרת ימי תשובה עשויים הענינים להצליח בצבור במדה יתרה לאין־ערוך מאשר על־ידי היחיד. ומעלת הצבור על היחיד היא לא רק לגבי תפלה כי אם גם לגבי כל הפעולות הטובות והמצוות.

לפיכך, השעה כשרה עתה להזכיר ולעורר על ניצול ימי סגולה מיוחדים אלה לעשות יותר ויותר בכל הענינים הטובים — ובמדת האפשר לעשיתם בצבור.

— החל בקיום המצוה שהיא ,,יסוד ושרש כל התורה", מצות ,,ואהבת לרעך כמוך", המאחדת את בני ישראל כולם כצבור אחד, וגם בפרטיות — בשלשת העמודים של תורה, עבודה (תפלה) וגמילות חסדים (צדקה), לעשותם בצבור: שיעורי לימוד תורה בצבור, תפלה בצבור וצדקה בצבור, והרי צדקה כוללת את כל המצוות.

*

בהמשך לדברים שעליהם דובר לאחרונה ולפניה והבקשה המיוחדת של הגבאים והמנהיגים הרוחניים של בתי הכנסת, שנוסף על כך שבית הכנסת הוא (בעיקר) מקום תפלה יעשו את בית הכנסת גם למקום תורה וצדקה, ושכל שלשת העמודים יהיו בבית הכנסת בצבור —

רצוני בזה לפנות גם אל המוסדות שעיקר ענינם הוא לימוד התורה (ישיבות, חדרים, בתי תלמוד תורה וכדומה) שבהם עצמם (נוסף על כך שהתלמידים עושים זאת בבית הכנסת וכו') יונהגו גם שני העמודים של תפלה וצדקה בצבור. כך גם במוסדות צדקה וגמילות חסדים יכללו גם שני העמודים האחרים על־ידי הדגשת סיוע לעניני תורה ותפלה, וכמובן — לא על חשבון שאר עניני צדקה, כי אם בתוספת אליהם.

וכאמור, שזה הזמן של ,,בהמצאו" ו,,בהיותו קרוב" של הקב"ה, הרי ידועה ההוראה: ,,והלכת בדרכיו — מה הוא חנון אף אתה וכו'", ללכת, כביכול, בדרכי הקב"ה ולעשות כמדותיו. משום כך צריך גם כל יהודי להיות ,,בהמצאו" ו,,קרוב", להתמסר ולהיות שקוע יותר מתמיד בכל הענינים הטובים, לעשותם במדה טובה וגדולה יותר, בכמות ובאיכות, הן כיחיד, והן ועל אחת כמה וכמה כחלק מן הצבור.

ומובן מאליו שכל זה צריך להימשך, באותה מדה חזיונית (פעולה נמשכת), ואף יתרה מזו (,,מעלין בקודש"), כל השנה כולה.

*

ובזכות כך שבני ישראל יחזקו את ,,בהמצאו" ו,,בהיותו קרוב" שלהם, איש אל רעהו ואל כלל ישראל, וכל אחד וכולם ביחד — אל כל שלשת העמודים של תורה, תפלה וצדקה, יוסיף הקב"ה ויחזק עוד יותר את ,,בהמצאו" ו,,בהיותו קרוב" שלו — אל כל אחד מבני ישראל ואל כולם יחד, יברך את כל אחד ובני ביתו, בתוך כלל ישראל, בחתימה וגמר חתימה טובה

בכל הדרוש, כולל גם הצלחה רבה בכל הפעולות הטובות כאמור, דבר שיגדיל עוד יותר את הברכות האלוקיות גם בגשמיות, בבני חיי ומזוני רויחי, — נחת אמיתי מן הצאצאים ובריאות ופרנסה בריוח.

עד להרווחה האמיתית בכל — על־ידי ההבטחה של ,,וירם קרן משיחו", הגאולה האמיתית והשלמה על־ידי משיח צדקנו, כשיקויים ,,תרוממנה קרנות צדיק", של כל יהודי, שהרי ,,ועמך כולם צדיקים", ושל כולם כצבור (בלשון יחיד) צדיק.

בכבוד ובברכת חתימה
וגמר חתימה טובה
לשנה טובה ומתוקה

מנחם שניאורסאהן

עשרת ימי תשובה: ר"ה יח, א. רמב"ם הלכות תשובה פ"ב, ה"ו. ובשו"ע אדה"ז האו"ח רסתקפ"ב (מרש"י ברכות יב, ב): כימים הללו הקב"ה מראה מלכותו לשפוט את העולם*) תשובה: ואין כל דבר עומד בפני בעלי תשובה ירושלמי פאה, א' א). מחיה חיים: ראה מכתב דימי הסליחות ה'תשל"ז בארוכה. וראה לקו"ת ר"פ פרשתנו (האזינו). גם ליהודים: וזה בזה תלוי, כמובן כבאורה"ל. במדה יתרה: כי תמיד בני"י הם ,,גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו" (ואתחנן ד, ז). ובמדייר שם: כל מקום שאתה (יהודי) הולך אלקיך עמך. שחכמינו... הפסוק: ישעי' נה, ו. ר"ה שם. יבמות מט, ב. בהמצאו: לבחי' מהותו ועצמותו דווקא (סידור ש' ר"ה רלד, ג. ואילך. עס"ד דרוש לעשי"ת ... א). קראוהו בהיותו קרוב: בכותב כתי' הרמב"ם שם נעתק ב"ת. וכן הוא בזח"א קה, ב. וראה אוה"ת לשבת שובה (דברים א'תסא ואילך). שויתי.. תמיד: תהלים טז, ח. וראה רמ"א ושו"ע אדה"ז או"ח רס"א (ממו"נ ח"ג פנ"ב, והכתוב — הביאו בפנ"א). ועיי"כ תוצאות הריב"ש בתחלתו. או"ת להקים תהלים עה"פ (באופן אחר קצת). וברכך.. תעשה: ראה טו, יח ובספרי שם. בציבור.. ביחיד: ר"ה ויבמות שם. שבעשרת... בציבור במדה יתרה: ראה אוה"ת לש"ש שם (ע' א'תסב) גם לגבי... והמצוות ראה אגה"ק סכ"ג החלצו. תרנ"ז ס"ז. וראה ע"ז ד, ג. יסוד.. כצבור אחד: תניא פ' לב. וראה קונטרס ,,אהבת ישראל". ואהבת לרעך כמוך: קדושים יט, יח. ובפרש"י שם: א"ר עקיבא זה כלל גדול בתורה (וי"ל דמדייק להעתיק שר"ע אמרו שאמר משה שתנתן התורה על ידו (מנחות כט ב). ראה שיחת ל"ג בעומר התשי"ח (לקו"ש כרך ג' תקיד, ב) מהבעש"ט הה"מ ואדה"ז בזה. בשלשת העמודים: אבות פ"א מ"ב. כוללת את כל המצוות: ראה תניא פל"ז (מח, ב). אגה"ק סל"ב. בית הכנסת.. תורה: ובפרט לאחר התפלה (ראה שו"ע או"ח ר"ס קנה. ובבאה"ט שם: והמנהג בכ"מ שקובעים ללמוד אחר התפלה בביהכנ"ס). וראה אגה"ק סכ"ב שם. וצדקה: נוסף על קופת צדקה (בכדי לקיים בקל נתינת צדקה לפני התפלה — שו"ע או"ח סוצ"ב) — גם קרן קבוע דגמ"ח, צדקה וכו'. ישיבות... שבהם עצמם.. נוסף על כך.. התפלה: ראה שו"ע או"ח ס"צ ס"ח ובשו"ע אדה"ז ס"ט ובב"י שם. ההוראה: מ"ע מה"ת (שו"ע אדה"ז האו"ח סי' קנ"ז ס"ג בארוכה. רמב"ם הל' דעות פ"א ה"ה (ובסהמ"צ מ"ע ח' בשינוי הסדר). וראה גם מו"נ ח"א פנ"א). פעולה נמשכת: ע"פ מרז"ל כל ימיו בתשובה (שבת קנג, א). וראה אגה"ת ספ"א: תמיד כל ימיו בתשובה עילאה כו'. וראה ג"כ רמב"ם הל' תשובה פ"ב סוף ה"ח. — ולהעיר לכל תמא הי"ז שופך דם האדם דקדושה (לקו"ת במדבר יג, ג) ושופך נקרא בספרי ס"מ קופסים תוסא (לא שנבר חסא). ונמשך וצפע"נ למכות ה, ב). יוסיף ויחזק: עד שיוהכ"פ מוסיף על ימים הקודמים ולאח"ז ,,מתוה עליון ביוהכ"פ אחר אע"פ שהוא עומד בתשובתו" (רמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ח). וראה תורת שמואל, תרי"ל (ע' שס). וירם קרן משיחו: ש"א ב, י (סיום הפטורת יום ראשון דעשי"ת). תרוממנה קרנות צדיק: תהלים עה יא. ועמך כולם צדיקים: ישעי' ס, כא. וראה לקוטי לוי"צ לזוה"ב (ע' מח).

*) ובכתבוה האריז"ל (פע"ח זכר) שאז הוא בנין המלכות ובשער מילה.

עירית תל־אביב־יפו
האגף לתרבות לנוער ולספורט
מרכז קהילתי דתי ע"ש מ. ד. פגיה

מודיעים על
פתיחת ההרשמה לשנת תשל"ז

במרכז תתקיים פעילות חוגית לכל בני המשפחה

בחוגים:
קרמיקה • מלאכת יד • ציור
אלקטרוניקה • מחול • התעמלות
נשים וגברים • אנגלית • גיטרה • ועוד

כמו כן מתקיימות פעולות חברה קבועות בתחום התרבות התורנית והכללית, הקרנות סרטים ועוד.

פרטים והרשמה במזכירות בכל יום בין השעות 5—9 בערב ברח' ורבורג 3 (ע"י הבימה) תל־אביב, טלפון 03-222461.

בנק המזרחי המאוחד בע"מ

קרנות נאמנות
מחיר יחידה | מחיר פדיון

סלע	192.98	197.81
שחם	143.36	146.88
חלמיש	113.55	116.38

המנהל: חברת השקעות של בנק המזרחי המאוחד בע"מ

מחלקת
התרבות וההסברה
המפלגה הדתית לאומית • הסתדרות הפועל המזרחי בישראל

רח' אבן גבירול 166, תל־אביב, ✱ טל. 316—440, 452178

בחול המועד סוכות עורכת המחלקה לתרבות טיולים בני יום אחד לאזורים שונים בארץ

מסלול א' — יום שני, י"ז תשרי תשל"ז (11.10.76).
תל־אביב (יציאה) קדום, (בקור) שכם, עין בריאן, דרך ואדי פרעה, בקעת הירדן, אבודסה להמצי הבקעה (בקור), נערן (בקור בביכנ"ס העתיק) ארמון הישם (בקור) מבצר קרנטל (בקור), יריחו (סיור), הדרך הרומית לירושלים, תצפית לעבר ואדי קלט ומבוה"ן ירושלים (בקור בכותל ?).

מסלול ב' — יום שלישי, י"ח תשרי תשל"ז (12.10.76).
תל־אביב (יציאה) גשר עד הלום, אשקלון, ,,יד מרדכי" — בקור באתר הקרבות, ניצנים, ביכנ"ס העתיק (בקור) צומת אבשלום ימית (בקור), כפר דרום, דקלה, שדות, ת"א.

מסלול ג' — יום רביעי, י"ט תשרי תשל"ז (13.10.76).
תל־אביב (יציאה) ואדי ערה — דרך התענכים, מעלה הגלבוע (בקור), תצפית לעבר כוכב הירדן (בקור), דרך עמק הירדן, עין גב, נוב, רמת מגשימים, אתר ההנצחה בגמלא (בקור), ושובים הדרושים.

המחיר לכל מסלול — 60 ל"י (לא כולל כניסה לאתרים).
המעוניינים ישלחו צ'ק על הסך הנ"ל, ויציינו את המסלול הרצוי להם.
היציאה בשעה 6.30 בבוקר מרחבת ,,היכל התרבות" בתל־אביב. (במכוניות אגד).

...וריה כניעה ...ת אש"ף

מאת ד"ר יצחק בן גד (מכלוף)

...תקפה המפתיעה של המחבלים על בית המלון „סמיראמיס" ...בה של דמשק והתליות הפומביות של המחבלים זמן קצר ...נתפסו מעידים כי המתיחות בין סוריה לאש"ף הגיעה ...הסרי תקדים. השמחה ההסטרית של ההמונים ואנשי הממשל למראה גופות המחבלים התלויים — שרק תמול שלשום „לאחים פלשתינאים" — מעידה כמאה עדים על מהותו של המזרח הערבי שבתוכו אנו חיים. זהו עולם שמושגיו ...ש, שלטון חוק, זכויות אזרח וסובלנות רחוקים מאלה אצלנו כרחוק מזרח ממערב. יתרה מזו, המנהיג המשיך ...ראש בשטח ההפתעות. קשה היה לשער שמחבלים פלשתי... ...קפו בית מלון בדמשק דווקא, ומיד לאחר מכן יוצאו לתלייה. במוהית כל אלה שעשו את הנבואה למקצוע פשטו את הרגל.

...אה כי ההתגרות של המחב... ...יה שימשה הזדמנות טובה ...יכי מדינה זו לפרוק את ...סתום אליו נקלעה לבנון ...ם מתנהלת מלחמה עקובה ...ב לשנה וחצי. הסורים הד... ...הולו בהתקפתם המתואמת ...אש"ף בהר הלבנון. נפילת ...שיף תחליש את הארגון הד... ...ו לגודלו האמיתי והכרחו ...הוראות דמשק.

...סף הוא הדרישה שיופיעה ...יצחון הסורי „אלבעת" הד... ...סילוקה של הנהגת אש"ף ...באחרת. הנשיא הסורי אסד ...אה למסקנה שהנהגת אש"ף ...שומר ערפאת אינה יכולה ...תפקיד קונסטרוקטיבי בעתיד ...וב להתחלפה באחרת. אסד ...ל זמן שהנהגת אש"ף הד... ...משיך להתקיים אין סיכוי ...א תסה ארוך קשבת לעיצו... סוריה בסכסוך הלבנוני. ...שסוריה היתה זו שהעלתה ...של ערפאת והביאה את הד... ...לשתינאי אפילו לפני מו... ...ל האו"ם, והנה עתה קם ...יזצרו. ברור גם כי לפחות ...יבגה הנוכחית של אש"ף ...נולה עם עיראק אויבתר הד... ...של סוריה. לאור כל האמור ...ובינת עתה סוריה להנהיג ...מוחצת על אש"ף כדי ל... ...יותר ויותר, לזעזע את הצ... ...וביא לסילוקה. סוריה הצ... ...צב שבראש אש"ף תעמוד ...רז סורית — מס"ג זהייר ...ובריז — שתציית להוראות ...בין שהלבנון הוא איזור ...אורי.

...נוספת היא אי הבהירות הד... ...שר להתיישבות ההדדית ...; וירדן. קשה לדעת בשלב ...תבשיתה סוריה לירדן ...אך ממה שנאמר ונכתב ...י למדים שסוריה מעוניינת ...; של ירדן וזאת כדי להד... ...וג מדינת העימות בעתיד. ...יזה דורשת תמורת התקר... ...ווריה התלשת, אם לא הד... ...ן של אש"ף וזאת כדי להד... ...מטרות: א) הצבת הנהגה ...ראש אש"ף עשויה לשכנע ...את ארה"ב להפעיל לחץ ...ל ולאלצה לקבל את הע... ...כשותף במשא המתן ב... ...צורה זו יצא הסכסוך מן הד... ...יום אליו נקלע בגלל קיצו... ...ל ערפאת וחבריו. חוסיין ...; גורם ערבי אחר יודע ש... ...עולם לא תקבל את ערפאת ...ומיים המיועד בג'ניבה. ...לוק ערפאת והצבת הנהגה ...בראש אש"ף עשויים לסייע ...ן וישראל להגיע ל„פתרון ...שאלה הפלשתינאית. פתרון ...להיות שוב סיפוח הגדה ...; של הירדן לממלכת הירדן ...דינה ירדנית על שתי הד... ...י שהיה עד למלחמת ששת ...אחרון אפשרי שני הוא הד... ...ליד הודיע המלך חוסיין עוד ...1972, כלומר הקמת פדרציה ...פלשתינאית כאשר הגדה הד... ...תהיה החלק השני של אותו ...במלים אחרות הגדה המע... ...זה אוטונומיה פלשתינאית ...העמוד הנהגה מקומית פרו ...אשר תשאף לחזק את הקש... ...ירדנים בין שתי הגדות ...בנה הירדנית פלשתינאית.

...לשתינאים וחוסיין

...קרה שהפלשתינאים יסרב... ...דרציה עם ירדן ובראש הד... ...פלשתינאית העמוד הנהגה ...רצוי למלך חוסיין שהנהגה ...יהיה יאסר ערפאת, בזרב... ...ריהם. חוסיין יודע שערפאת ...ראים בממלכת ירדן חלק ...רד ממדינת „פלסטין" הד... ...לקום, ואם הם יצליחו להד... ...ינה בגדה הם יאיימו על ...ובטחונה של ארצו. חוסיין ...שסתמת ארגונו של ג'ורג' ...ה „הדרך לתל אביב עוברת ...ת עמון".

...שאמור לעיל נראה כי הד... ...ום לא תסולה של ההנהגה ...הנוכחית תשרת את האנ... ...של סוריה וירדן כאחת כל ...ויות שלה. לסורים יש גם ...נוספים שחייבו את התער... ...ד אש"ף. השמאל הלבנוני ...ובעידודו של אש"ף מ... ...נצחון ברור על הימין הנוצ... ...נון וזאת כדי לתת ללבנון ...תר מוסלמי ופחות נוצרי. ...תנועות לנצחון כזה לא מ... ...בת הנוצרים אלא מתוך הד... ...צחון כזה עלול לדחוף את ...להקים לעצמם את מדינתם ...באיזום הלקים של לבנון ...שולטים ומהווים רוב. אם ...הציבור. מדינה כזו תהיה מ... ...מוסלמית באיזור מלבד ...היא תהווה הוכחה ברורה כי ...א מוסלמים (הנוצרים בלבי... ...יכלו להיות עם המוסלמים ...ערבית כשווים בין שווים. ...ו אחרת מדינה נוצרית ב... ...ו רק עשויה להיות בה ברית ...אל אלא עוד העודד את יד... ...הנוצרים במדינות ערב הד... ...כולל סוריה, לעזוב את אר... ...ואם הלבוא לחיות עם אחים ...בלבנון. בכתבה שכתבו ב... ...י העתונאים המצריים בבר...

אלשרקאווי ומסמדות רדיו מהעתונים המצרים „רוז אליוסוף" ו„אלמצוור" בהתאמה בקבע כי המורינים רוצים להקים מדינה נוצרית שתכיל בסופו של דבר כעשרה מליון נוצרים ש־יבואו מרחבי המזרח להיות בה.

מדוע התערבה סוריה?

סוריה גם חשה כי היה עליה ל־התערב במאורעות בלבנון עקב הת־פתחויות אפשריות אשר עלולות לפ־גוע בבטחונה. אם ינצחו המוסלמים והשמאלנים בלבנון בניגוד להוראו־תיה והכוונותיה של סוריה, הם עלו־לים להפוך את לבנון למדינה רדי־קלית הנתמכת על ידי עיראק, לוב וקיצוניים אחרים. אז שלולים השלי־טים החדשים לפעול בצורה עצמאי ולהתיר למחבלים לפעול מדרום לב־נון בצורה חופשי ולהגרית את יש־ראל להגיב ואולי אף לכבוש את דרום לבנון. התפתחות כזו תעמיד את סוריה במצב קשה אם תתערב אם לא תתערב. הסורים סרים ותרד אמנם על האופציה הצבאית אבל אין הם רוצים שהמחבלים והשמאל־נים יכתיבו להם איך ומתי להשתמש בה, מה גם שהתוצאות המזרחיות סרם התגבשו.

העובדה שהמחבלים ותומכיהם ה־שמאלנים מהד ביסא הסורים מאידך ביסא הורגים האחד את השני אינה רעה בשביל היהודים. מצד שני יש־ראל צריכה להיות ערה לאפשרות שסוריה בסופו של דבר תספח סי־פח זוהל, את לבנון אליה כדי להג־קים מה שעד הבטחון שמעון פרס כינה „חזית הצבנה". חזית זו תכ־לול את ירדן סוריה ולבנון ואולי אף כוחותיה של עיראק לוב אלג'י־ריה ומדינות אחרות שיאוחדו יחד נגד ישראל.

לאור האמור לעיל נראה שמה ש־נראה טוב בשביל ישראל בטווח הקצר עלול להיות מסוכן בטווח הרחוק. ובאשר לאש"ף, המתרחש היום בלבנון הוא המור וקריטי בשי־כולו אולי המור אפילו ממאורעות ספטמבר 1970 בירדן. שוב ושוב אנו רואים את הפרדוקס הפלשתינאי הד־גדול: כוח עצום בשדה התעמולה וכוח מוצרי בשדה הקרב. בשבילנו, אם כבר, טוב שיהיה כך ולא הד־הפך.

תכנית אלון ו...תקופת ביניים

מאת יעקב אדלשטיין

תקופת הסכמי הביניים, היא גם „תקופת ביניים" מדינית. בחוגים המדיניים עומדת כיום השאלה, מה יש לעשות בתקופת הביניים? — ליזום הצעות חדשות, יוזמות מדיניות, או לבנות ולחמות עד שתבוא השעה. מבחינה זו היה בפרסום תכנית אלון כדי לעורר את הדובים מתרדמתם השנתית והחודשית. הערבים עסוקים במלחמת לבנון, וכל נגיעה בעיסוק זה, אינה לטובתנו. פרסום חלק מתכנית אלון היא מעין נגיעה כזו. מכאן גם הנזק שבפרסום מאמר מאת שר החוץ על נושא זה.

הטענה של אלון היא שהוא בעצם התכוון לפרסם מאמר, כדי להסביר מה הם גבולות בטחון, משום ש־בעולם אין מבינים את הנושא. ה־טענה היא נבונה. הנושא של גבו־לות בטחון אינו מתקבל כיום בעולם. הטענה היא שבנשק המודרני אין ערך לשטח, שומעים טענה זו בכל מקום. אבל מי שמכיר את השטח בסיני, או בגולן, יודע גם יודע, מה ערך יש לשטח ולמרחב. מנ־קודה זו התכוון אלון לטובה. יש במאמרו משום הסבר הצורך בגבו־לות בטחון. אבל המאמר נתפס ש־לא כהלכה בזירת ההסברה. הפיגו שהמדובר בשיחזור תכנית אלון ה־מפורסמת, או בגרסתה. הזמן הוא לא מתאים לכך. העיתוי הוא גרוע. יש להניח שגם ראש הממשלה חושב כך באמרו שהוא לא ידע מראש על פרסום המאמר. לכן פירסום ה־מאמר הוא לא רק בעיתוי לא נכון, אלא גם לא קלע למטרה. המטרה לא הושגה כלל. כל שעיניו בראשו יכול היה לחזות מראש את התוצאה.

מה לעשות בתקופת ביניים?

השאלה היא בכל זאת, מה לעשות בתקופת הביניים ז, לפעול לפי תכ־נית אלון, ליזום תכניות חדשות, או לשקוט על השמרים? אף שתכנית אלון מעולם לא נתקבלה בממשלה. הרי למעשה הממשלה פעלת בכיוון זה, לא בדיוק לפי תכניתו, אלא על יסוד העקרון של התישבות במקו־מות בהם אין אוכלוסיה ערבית צ־פופה. מכאן ההשקעות בהתישבות בבקעת הירדן, מכאן התתישבות ב־גולן, מכאן עיבוי ירושלים ומאידך ההמנעות שלא להתיישב באיזורים בעלי אוכלוסיה צפופה. על יסוד זה טוען אלון שתכניתו נתקבלה ומ־בוצעת על ידי הממשלה שכן אין תכנית אחרת. תכנית אלון היא ה־יחידה שהוצגה כתכנית שלום, אף שכאמור מעולם לא נתקבלה לא על ידי ממשלת ישראל ולא על ידי מ־דינות ערב. הן, מדינות ערב, אינן רוצות לקבל תכנית שיש בה משום הרחבת הגבולות מעבר לקו הירוק, ויש שאינן מוכנות לקבל גם תכנית הכוללת את מדינת ישראל בתוך הד־קו הירוק. אלון עצמו הודה לא פעם שהוא נוכח שתכנית. אין לה סיכוי להתקבל על ידי מדינות ערב, אבל הוא מאמין שבסופו של דבר זוהי התכנית ההגיונית. הממשלה אינה רוצה להשאיר חלל ריק. היא קובעת עובדות בתקופת הביניים, והן הישג מדיני. שכן כל קביעת עובדה ב־איזורינו השתלמה עד עתה.

אשר לשאלה היסודית, מה לעשות בתקופת הביניים?

התשובה היא: המשבר בלבנון, הד־בחירות בארה"ב אינן מאפשרות פעילות מדינית עתה.

כיצד איפוא לנווט את הספינה. הגיון אומר שכל עוד נמשכת מל־חמת האזרחים בלבנון, אין טעם ל־עורר יוזמות חדשות. בלבנון נתגלה שמדינות ערב מסוכסכות ביניהן ל־לא גבול. הסכסוך הגיע לרמה חדשה, כאשר מחבלים תקפו מלון בדמשק, וסוריה תומכת נלהבת של ארגוני המחבלים, מצאה את עצמה במצב שהיא נאלצה להלחם בהם. כדבר ה־זה אי אפשר היה להעלות על הדעת בשום פנים, והנה התרחש הנס הזה. מהפך זה מעיד לפנינו כמאה עדים שאיזורינו הוא איזור רב תהפוכות ואין לדעת מה ילד יום. לכן — כא־מור — תקופה זו אינה יפה לי־זמות מדיניות.

מה טוב לישראל

קיים ויכוח מאז ומתמיד, מה טוב לישראל, שמדינות ערב תתאחדנה, ואז אפשר יהיה לנהל עמן הו־ם ל־שלום, או שמדינות ערב מופרדות ביניהן, ואז אין סכנת מלחמה. יש־ראל הוא הנושא היחיד שמאחד את כל מדינות ערב. בלי נושא זה אין להם על מה להתאחד. בשלב זה של־רר הפירוד בהן עד לקיצוניות. עי־ראק נלחמת נגד סוריה, סוריה נגד המחבלים, מצרים נגד סוריה. במצב זה אי אפשר להתאחד למלחמה נגד ישראל. לכן עלינו להיות מצוינים שמצב זה ימשך הרבה זמן. נאצר הצליח לאחד את העולם הערבי ל־תקופות קצרות. הוא היה בעל סמ־כות ובעל השפעה. הערבים העריצו אותו, אף שהוא הביא חורבן על מצ־רים מבחינה כלכלית וצבאית. אבל הערבים מעריצים לא מי שהצליח, אלא מי שיש לו כוונות טובות ומצ־ליח לעורר אימון. אחרי נאצר אין כיום מנהיג ערבי שיכול לעורר את העולם הערבי להתאחד תחת דגלו. כך שמותו של נאצר היווה נקודת מפנה במדיניות של העולם הערבי. סאדת רוצה להיות מנהיג העולם הד־ערבי, אבל אין לו את הכריזמה לכך. למעשה חל כיום בעולם הערבי פי־רוד גם במנהיגות. כלומר, אין כיום מנהיגות מקובלת בעולם הערבי. ס־עות היותה בידי אלה שסברו שנאצר הוא היחיד שמסוגל לעשות שלום עם ישראל. אמנם נכון שהוא היה בעל הסמכות הגבוהה ביותר ויכול היה להטיל כובד אישיותו. אבל נאצר ידע שאם יעשה זאת הוא יפסיד את מעמדו ההיסטורי. הסוף היה שהפסיד את מעמדו ההיסטורי, משום שיש כיום דה־נאצריזציה בעולם הערבי. אבל הוא לא העיז לעשות שלום עם ישראל. אמנם מדי פעם היה מנסה לקשור קשר, ותמיד נסוג ברגע ה־אחרון, פשוט הוא חשש למעמדו.

באין מנהיגות בעולם הערבי, וב־אין אחדות, יכולה ישראל לכאורה לשקוט על השמרים. אבל אנו חיים באיזור שהמדיניות בה משתנית מ־חדש לחודש. שבאה זו השורדת בין עמי ערב, יכולה להיהפך תוך יום לחיבוקים. ושוב תהיה ישראל נושא החיבוק ונושא האחדות. משום כך יש להכין תכניות לקראת יום ה־מחר. לקראת אותו יום שבו שוב ת־מצא ישראל את עצמה במיצר.

הפעילות של קיסינג'ר באפריקה, יש בה כדי לסייע לישראל, שכן בכל שדעת הקהל עסוקה בפעילות מדינית מקודית אחרת, כן היא שר־כחת את האיזור הזה. מלחמת ויטנאם נתנה לישראל כמה שנים טובות של שקט. משום שדעת הקהל בעולם הי־תה עסוקה שם, וביחוד דעת הקהל ה־אמריקנית. לפיכך לא היתה פנויה להתעסק עם המזרח התיכון. מפלית עד כמה מעמדה של ברית המועצות ירדה פלאים באיזור. המאחז היחיד שלה בסוריה, התערער לגמרי. אין לקבוע בה על מאחזה בלוב, משום ש־השליט מועמר קדאפי אמנם צובר נשק רוסי, אבל הוא רחוק מלשמש משענת לרוסיה באיזור. עיראק אף היא אינה בסיס לרוסיה. קשריה עם העולם המערבי מפותחים למדי ואין היא יכולה לוותר עליהם. לכן, נר־אה כיום שברית המועצות אינה צ־ריכה להיות מעונינת במלחמה חד־שה במזרח התיכון, משום הנסיון של מלחמת יום הכיפורים, שהורידה את מעמדה באיזור. אבל נסיון זה גם מוכיח שלברית המועצות אין הש־פעה מכרעת במקרה שמדינות ערב מחליטות על מלחמה. היא נגררה ל־מלחמת יום הכיפורים ולא יכלה לס־נע אותה, אולם כאשר פרצה הש־תתפה בה בפועל, אם על ידי מש־לוחי נשק ואם על ידי ניהול מדיניות של איומים.

בשלב זה נראה לכן כי יוזמה ישראלית אינה במקומה. איש לא ישים לב אליה. וזאת בניגוד לדעתו של שר החוץ אלון הסובר שיש לב־קש יוזמות מדיניות גם עתה.

שנה חדשה — בסימן שביתות ישנות

מאת ברוך אדלר

שנת תשל"ו היוצאת מסתיימת בסכסוכי עבודה שהשלכותיהם יטביעו את חותמם לאורך כל שנת תשל"ז. כבר עתה ברור כי נושא השכר יהיה אחד הנושאים המרכזיים שיעסיקו את המשק הישראלי בשנה החדשה הבעל"ט. בהיות שנת תשל"ז שנת בחירות אין לצפות כי עול המסים יוכבד בשנה זו ובניגוד לשנת תשל"ו, שבה עמד נושא המסים במרכז, יהיה נושא זה משני בלבד.

נושא השכר היה אחד הנושאים המרכזיים בשנת תשל"ו, אך את הבכורה תפסו המסים. בשנה זו נמשכת הריפורמה במערכת המסים ואחרי יישומם השנה הלכה למעשה של המלצות ועדת בן־שחר לגבי המיסוי הישיר הגיע תורם של מסי העקיפין. וכך בוצעה השנה מהפכת המסים השניה — הנהגת מס ערך מוסף.

הצלחת הריפורמה במיסוי הישיר

עם סיום השנה הראשונה לריפור־מה ניתן עתה לבחון את תוצאות מה־פכת המסים הראשונה, השינויים במיסוי הישיר. עתה מתחילים לה־גיע הדוחות לשנת המס החולפת, מהם אפשר ללמוד על מידת ה־הצלחה של הריפורמה. מספר ה־דוחות שהגיעו למס הכנסה וני־תוחם איננו עדיין כזה שאפשר יה־יה להוציא על פיהם מסקנות מוח־לטות. אולם, כבר עתה ברור, כי ההצהרות של הנישומים גבוהות ב־הרבה מאלו שבעבר. בממוצע אלה גבוהות ב־47 אחוז — אומר הממו־נה על הכנסות המדינה, מ. גוידר־פר. רואי חשבון מספרים על לקו־חותיהם שהחלו לנהל ספרים אחרי הנהגת הריפורמה ומאז גדלו ה־הצהרות שלהם פי שניים ושלשה. כאמור, אין עדיין להתפז ולהסיק מכך מסקנות לגבי הצלחת הריפור־מה. אולם, המגמה ברורה. עם הד־רדת שיעורי המסים גדלה גם ה־נכונות להצהיר הצהרות אמת על ההכנסות. עם זאת אנו עדים בסוף השנה לגילויים רבים של העלמות מס. עדות לכך תפיסתם של לוויית־נים ואנשי שם בענפים ומקצועות שונים, שהעלימו הכנסות בקנה מי־דה רציני. מצד שני יתכן שדבר זה נובע מהמאמץ שלשלטונות המס הש־קיעו בנושא של העלמות מס ובי־עקבות הביקורת הקשה עליהם על אוזלת היד שגילו בנושא זה הם הש־תדלו והצליחו. הצלחתה נובעת גם במידה רבה מהשינוי בגישה של שלטונות מס הכנסה ובמקום לטפל בכל תיק בנפרד עברו לשיטה של טיפול סלקטיבי בתיקים גבוהים, שאותם בודקים ביסודיות. שיטה זו, שיעילותה הוכחה במקומות שונים בעולם, היא רק בראשיתה בארץ ועדיין מוקדם מדי לקבוע את מי־דת הצלחתה או כשלונה. על כל פנים ברור שהשיטה הקודמת היתה כשלון, ולא היה כל טעם לבדוק כל תיק, מה עוד שהיתה זו בדי־קה שטחית בלבד. התוצאה היחידה משיטה זו היא פיגור של שנים ב־עריכת שומות וערעור האמון בין הנישום לבין שלטונות המס. ה־גישה החדשה, שאותה הנהיג נציב מס הכנסה יצחק מן, שפרש השנה מתפקידו לאחר שלא מצא לשון משותפת עם שר האוצר, היא — אמון בין שלטונות המס לנישום. אמון זה נוצר בין היתר בכך ש־הצהרות הנישומים מתקבלות כמות שהן, בלי מקח וממכר. יחד עם זאת יודע הנישום שאם יפול במידגם הרי יעבור „ביתוח" יסודי מאחר שכל אחד ואחד עתיד ליפול ב־מידגם הרי שהחנהגה הבסיסית היא שנישום לא ירצה להסתכן בהעל־מות מס ולשאת בתוצאות הקשות של העלמה. כלפי המעלימים לא ינהגו בכסיות משי וימצו כלפיהם את מלוא הדין — מבטיח נציב מס ההכנסה החדש, א. שילוני.

העמקת גביית המסים

העובדה שהשנה לא צפויים שי־נויים נוספים במערכת המסים תאפ־שר לשלטונות המס להקדיש יותר תשומת לב לגביית המסים הנוכחיים. העמקת גביית המס תעמוד לכן ב־מרכז תכנית העבודה של מס הכ־נסה. הקשיים בנושא זה, שנתגלו בסוף השנה, הוסרו לקראת השנה החדשה בעקבות ההסכם שנחתם עם עובדי המסים. הסכם זה הכיר את יצורי התירום שלפיהם עבוד. בניגוד לעובדי התעופה, שש־יבשו במכוון את העבודה עם הוצאה צווי הריתוק נגדם, לא כן עובדי המסים. הללו המשיכו בעבודתם ולא חיבלו בה. אולם, עבודה הנעשית תחת שוט של צווי ריתוק אינה יכולה להיות יעילה. זאת הבינו השלטונות ולמ־רות הסכנה של פגיעה במערכת ה־שכר הכללית הם הסכימו ללכת לק־ראת עובדי המסים והללו קיבלו הטבות שונות, שאינן מתבטאות ישירות בהעלאת שכר, אך בסופו של דבר פירושן המעשי — יותר שכר בעד אותה עבודה. ההסכם עם עובדי המסים הצליח לעשות כמ־עט את הבלתי אפשרי — לשמור על מסגרת הסכמי העבודה ולא לתת יותר שכר ממה שהוסכם בהסכמים אלה, אך גם לעקוף את ההסכם ע"י העלאות בדרגה, כמעט אוטו־מטיות, תוספת קילומטראז' לרכב ועוד.

להסכם עם עובדי המסים יהיו השלכות מרחיקות לכת על מערכת יחסי העבודה בכלים ועדות לכך סכסוך העבודה שפרץ עם עובדי המדינה הלא־ייהודיים. עוד לפני שיבשה הדיו בהסכם עם עובדי ה־מסים כבר דרשו האחרונים להחיל גם עליהם אותו הסכם. האוצר, ה־מסרב להכיר בעובדים הלא ייהו־דיים כגוף אחד, מוכן לנהל מו"מ עם כל משרד בנפרד. בכך הוא מק־ווה להקהות את חודן של הדרישות. כי ניתן יהיה לדון בנפרד עם כל משרד ממשלתי אם אכן נשתנה משהו באופי העבודה המחייב גם שינוי בדירוג — כפי שהוהר לגבי עובדי המסים. על כל פנים ברור כי גם אם יסכימו לדון עם העוב־דים הלא־ייהודיים כגוף אחד או בנפרד, כי הללו יעסיקו אותנו תקו־פה ארוכה בשנה החדשה.

מיהו „יהודי"?

התסיסה בקרב העובדים הלא־ייהודיים החלה עם פרסום השנה של מסקנות „ועדת ברקאי". ועדה זו, בדומה לחברתה בנושא המסים, „ועדת בן־שחר" גרמה למהפכה זוטא בתחום שהופקדה עליו, השכר. ועדה זו קבעה בפעם הראשונה ב־תולדות הוועדות שעסקו בשכר, שלא זו בלבד שלא מגיעה לעובדים תו־ספת שכר אלא אף צריך להוריד משכרם הקיים. הוועדה קבעה במ־פורש, כי תוספות שכר שניתנו לקבוצות עובדים שונות, שכונו ב־שם „יהודיות", אינן אלא שכר לכל דבר. ה„יהודיות" שנקבעה לעובדי תשפה, עובדי מסים ועשרות קבו־צות אחרות אינה אלא הסוואה ל־תוספות השכר שניתנו להן — אמ־רה הוועדה. מאחר ואין כל הבדל בין עובדים אלו לבין אחרים שלא קיבלו את התוספת, הרי שהם קיב־לו אותן שלא כדין. המסקנה של הוועדה היתה פשוטה — יש להח־זיר את מה שקיבלו. איך להגשים החלטה כזו — זה כבר לא היה מ־ענינה של הוועדה. ספק רב אם לקחה בחשבון את הקשיים העצו־מים שבביצוע החלטה כזו. על כל פנים, מיד עם פרסום מסקנות ה־וועדה התברר שאכן קשה יהיה ל־בצען. המסקנות עוררו תסיסה הן בקרב העובדים היהודיים, שהת־נגדו לקחת מהם את מה שקיבלו עד כה. הללו הרימו קול זעקה גדו־לה באמרם שעוד לא קרה בהיס־טוריה הישראלית שיורידו משכרו של העובד. מצד שני עמדה קבוצה גדולה של רבבות עובדים שלא קיב־לו תוספות ייהודיות עד כה ודרשה פיצוי על תקופת הקיפוח שלהם לעומת הייהודיים, כשהאחרונים קיבלו תוספות שכר שלא הגיעו ל־הם. אם הללו קיבלו תוספות אלו והן בעצם שכר הרי שגם לנו הן מגיעות — טענו הלא ייהודיים. ב־סופו של דבר נמצאה פשרה, שכמו כל פשרה לא סיפקה אף אחד. אחרי דיונים ממושכים ומייגעים הוחלט להוריד את התוספת הייהודית ב־הדרגה ולהגיע להשוואת שכר של הייהודיים והלא ייהודיים תוך פרק זמן מצומצם.

עירעור מערכת השכר

ההסדר ליישום מסקנות „ועדת ברקאי" לא החזיק מעמד זמן רב. בסוף השנה פרצה שביתת עובדי התעופה, שאמורה היתה לקעקע את כל ההסדר. הסכסוך עם עובדי התע־ופה נמשך זמן קצר מאד ואחרי שהוצאו נגדם צווי ריתוק נאלצה הממשלה לסגת במהירות כשנתברר לה שהעובדים „מצפצפים" על הצ־ווים. האנדרלמוסיה שנשתררה ב־נמל התעופה בן־גוריון בעקבות שיבוש מכוון של העבודה ע"י עו־בדי התעופה, שעבדו מכח צווי ריתוק גרמה להתקפלותה המהירה של הממשלה ולהסכמתה להכנס ב־מו"מ עם השובתים, ובכך לפתוח פתח לערעור הסכמי העבודה הק־יימים. כניעה זו של הממשלה ל־עובדי התעופה, שלשביתתם לא הי־תה כל הצדקה כי תביעותיהם חרגו באופן ברור ביותר מהסכמי השכר, יהיו לה השלכות חמורות על המשק בשנת תשל"ז. תרומת עובדי התעו־פה, כמו תרומת האחיות, שהרימו את נס המרד נגד מדיניות השכר הקיימת, תעודד גל של תביעות שכר באותה שנה, שיערער עוד יותר את היציבות הרעועה של המשק היש־ראלי. עובדי התעופה והאחיות, ש־בניגוד לראשונים חלק מתביעותיהן צודק, יוכלו לרשום ל„זכותם" את המפולת במערכת השכר ויחסי ה־עבודה הצפויה לנו בשנת תשל"ז, אם לא תנקוט הממשלה עמדה תקי־פה לעצור את ההידרדרות.

הצלחה חלקית לריפורמה במיסוי העקיף

ערב השנה החדשה החלו לזרום לקופת האוצר מאות מיליוני לירות שנכנסו כמס ערך מוסף שהונהג השנה. חבלי לידה קשים עברו על מס זה, שעליו דיבור שנים רבות וביצועו נדחה מפעם לפעם. איש לא האמין כי „התאריך הסופי" לבי־צועו לתוקף של המס, יולי, אכן ישמר. אולם, הפעם היתה החלטתו של שר האוצר איתנה ולמרות הק־שיים הרבים שבהפעלת המס, ש־הוגברו ע"י הסנקציות של עובדי המס, הוא החליט להפעיל את המס. הוא חשש מאובדן מוחלט של אמון הציבור ומהתערערות אמינות הממ־שלה. לכן החליט להפעיל את המס למרות שלא היו מוכנים הכלים ל־הפעלתו. החלטה זו הוכחה כנבונה לא רק בשל הכסף הרב שמס זה מכניס עתה (המס יכניס השנה, ל־דברי הממונה על הכנסות המדינה מ. גוידרפר, 5 מיליארד ל"י ובשנה הבאה צפויה הכפלת ההכנסות מ־

(סוף בעמוד 6)

„ימים נוראים" ליהודי רומא

מאת ישראל ארליך

מאות יהודי רומא עמדו אז בתפילת ראש־השנה. בית־הכנסת הגדול, הוא הטמפיו־מג'ורה" הניצב בכתף־הגיטו, בלונגו־טברה, על־שפת נהר ה־טיבר, לא הרחק מגשר גריבלדי — המה מתפללים. באולם המרכזי התפללו יהודי רומא מימים ימימה. ליד ארון־הקודש ישב הרב הראשי של רומא לבוש בתלבושת־רב שלי"חג, בשורה הראשונה ישבו ה„יוע־צים", הקונסולים, ראשי הקהילה, הדיינים, חברי מוסדות שונים, ובין הספסלים סבב השמש, כשהוא מחלק טליתות, מחזורים ומשקיט את המשוחחים. והחזן — הוא נשא תפילתו במנגינה העתיקה, כ־אשר כל הקהל מקשיב לו, קם במקום שצריך ל־קום, יושב במקום שצריך לישב. גם עזרת־הנשים נתמלאה לאט־לאט, אשה ברכה רעותה ב„בון אנו־שנה טובה — והשיחה האיטלקית קלחה לה.

כך התנהלה התפילה — בניגון העתיק, עד שאט־אט הגיעה לכאן השמועה על פצצות־התבערה שנזרקו למפעל הישראלי־איטל־קי של האלוף שמעון מואיה, לצרכי השקאת־שדות.

עשרות־רבות של יהודים עמדו כך גם בקומה התחתונה של ה„טמפיו־מג'ורה". כאן מתפללים יהודים יוצאי טריפולי, יושבים ברומא זה כעשרים שנה, ושומרים על הנוסח שלהם. ביניהם לבין עצמם וביניהם לבין עם־הארץ — שפתם איטלקית; אך כאן בבית־הכנסת שומרים הם על נוסח התפילה שהעלו עמם מטריפולי ומבנגזי, ערי לוב.

כך התנהלה כאן התפילה בניגון שבא מלוב, שיש בו אף נימה ערבית — עד אשר באה לכאן השמועה על פצצות התבערה שנזרקו לחנויות יהודיות בעיר.

עשרות־עשרות של יהודים נתאספו בתפילה בבית־הכנסת שב־רחוב באלבו. אף כאן מתנהלת התפילה לשני „מניינים" גדולים. באולם המרכזי מתפללים אנשי רומא, אותם המתגוררים בסביבה זו של מרכז העיר, סביבות תחנת־הרכבת המרכזית. אף כאן מצויה עזרת־נשים, שעשרות נשים יהודיות מתרכזות בה להתפילה. ובקומה התחתונה — בית־הכנסת של הקהילה האשכנזית הזעירה. התפילה בנוסח של פולין וליטא, ערבוב של נוסחאות, הכל לפי העובר לפני התיבה. המתפללים מספרים ביניהם לבין־עצמם ביידיש, עם ילדיהם הם מספרים איטלקית — וזאת התפילה הם המתפללים בהברה אשכנזית, כפי שמורה להם מ„שם" מבית־אבא, שעזבוהו לפני עשרות שנים.

כך התנהלה כאן התפילה — ליהודי איטליה בנוסח איטלקאי, לאשכנזים בנוסח פולין וליטא. כך גם התנהלה התפילה בכספר מניינים בסביבות אחרות שבעיר, בהם התרכזו יהודים, שהגיעו לכאן בעשור האחרון מערי לוב.

אט־אט הגיעו השמועות לכל יכולי היהודים, העומדים בתפילת ראש־השנה, כי היו פיגועים במוסדות יהודיים, בחנויות של יהודים, במפעל ישראלי.

בשעת הצהרים כבר שמרו המתפללים צעולים־צעולים של משוחחים, קולטים ידיעות ומולטים סברות. מי המוסדות שנפגעו, של מי החנויות שנפגעו, מה המפעל שניזוק? שאלו והשיבו, והיו אף שקפלו טליתותיהם ויצאו אל המקומות שנפגעו.

עד — עד אשר הגיעה השמועה אשר הדהימה את הכל: עשרים אלף מפגינים צועדים ברחובות המרכזיים, נושאים כרזות באיטלקית ובערבית, קוראים הידד לפלשתינאים ומוות ליהודים...

הצלצול המסתורי

גברת אוי אלר מתגוררת בויא רונדאנו, בפאתי־מזרחה של רומא. איזור מגורים נאה. כאן מתגוררת היא עם אמה הישישה ועם אחותה. גברת אלר הגיעה לאיטליה, לאחר שהמלחמה פגשה בה בהונגריה ולאחר תלאות רבות הגיעה עם אמה ואחותה לרומא. היא שולטת באנגלית ובצרפתית, באיטלקית „בהונגריה ביידיש". כשרונותיה העמידוה בראש משרדי היא"ס באיטליה. בשנות הששים היתה עבודתה מרפסת עד מאוד. מרבית העולים עלו לישראל, ורק בודדים נותרו באיטליה — מצפים לאישור כניסה לארצות שמעבר לים. אותם ימים מעלה שכם־אחד עם משרדי הסוכנות־היהודית למען העולים ולמען העליה, ובהצלחה. עתה — קשריה עם משרדי הסוכנות מועטים. משרדה גדל ונתפשט. מאות עולים מצויים בטפולה ובטפול הצוות הפועל אתה. מול פעילותה הרבה והמצליחה, נראית פעולת הסוכנות היהודית דלה, ומשרדיה בקורסו ויטוריו עמנואלה שקטים רגועים...

בוקר של שבת ראש־השנה. אמה של גברת אלר אינה מרגישה בטוב, ולפיכך אין הן ממהרות להגיע עד בית־הכנסת הגדול, לשמוע, לראות ולהיראות. הטלפון מצלצל בביתה של גברת אלר. האם שוב הגיעה משפחת יהודים מאחת מארצות מזרח־אירופה? יהא צורך לשכן משפחה נוספת בשכונה הנאה אוסטיה שליד הים? לא, אין זו קריאה של אחד מפקידיה הרגילים לבקש הוראותיה בעת הטפול. הראשון במגעים באוירון או ברכבת. קריאה זו באה משום־מה ממקום בלתי קרוא: מן המשטרה... המשטרה מודיעה לגברת אלר כי היא מתבקשת לבוא למשרדה, שכן נזרקו פצצות־תבערה למשרדי היא"ס...

גברת אלר מיהרה למשרדה, השוכן בבית משרדים גדול ברחוב רחב, מרחובותיה המרכזיים של רומא. כאן היא פגשה בקציני המשטרה, שסיכמו בפניה את מאורע הבקרה: „אלמונים" הגיעו לפני הבית, העמידו את מכוניתם בינות לעצים שבשולי הכביש, נכנסו לחדר המדרגות והטילו פצצות תבערה אל כול דלתות המשרדים של סוכנות היא"ס. הנה השלטים המצביעים על המשרדים המרוכזים בבנין זה, הם משרדי סעד ועזרה יהודים. כאן משרד קטן של הג'וינט, כאן בשדרה הגדול של סוכנות היא"ס, שבראשו עומדת הגב' אי אלר. גב' אלר מסבירה לקציני המשטרה את פעולות משרדה: הגשת סיוע ליהודים, המהגרים מברית־המועצות, מרומניה, מפולין ומשאר ארצות־מדכאות — ומטרת נסיעתם היא לארצות־הברית, לקנדה או כדומה. מאות משפחות עוברות משרדים אלה. מאות משפחות יהודיות מקבלות סיוע ממשרה זה — והן מתגוררות ברובן באיזור אוסטיה.

גברת אלר אינה שוכחת להזכיר: אין זה נסיון ראשון של פעילים ערביים לפגוע בה ובמשרדה. לפני כשנתיים נשלחה אליה מעטפת־נפץ. היא היתה ערה והירה. כאשר המעטפה „לא מצאה חן" בעיניה, בקשה את המשטרה לבוא ולבדקה. אכן, זו היתה מעטפת־נפץ קטלנית. אך לכולה — נמנע אסון... גם הפעם נמנע אסון במנה, מצוות העובדים שלה. מעשרות המשפחות היהודיות הבאות לכאן, שכן, ראש השנה היום, שבת היום — והמשרד סגור ואין בו איש...

פצצת התבערה לא הזיקה...

בדומה לכך אף האלוף במילואים שמעון מואיה. לאחר שרותו בצה"ל, היה מואיה נספח לעניני חקלאות באיטליה ולארגון המזון הבין לאומי השוכן ברומא. משסיים התפקיד זה — נשאר ברומא והקים כאן מפעל למוצרי השקאה בחקלאות. אותו בוקר של שבת־ראש־השנה צלצל הטלפון בביתו של מואיה, והשעה היא בלתי רגילה לשיחות טלפון באיטליה. השעה חמש, ועדיין לא האיר היום. אף אותו קראה המשטרה לבוא למפעלו — וכשבא מצא כי פצצות התבערה שנזרקו למפעלו גרמו לנזק ניכר, יש אומרים עד מליון דולאר ויותר.

באופן דומה אף הגיעו הידיעות אל בעלי החנויות היהודיות, שאף הן נזוקו במעט או בהרבה בפצצות התבערה שנזרקו על־ידי ארגונים פלשתינאים, על־ידי אוהדיהם מחוגי השמאל האיטלקי, או מי יודע איזו ברית טמאה חברה כאן יחדיו נגד יהודים וישראלים.

✡

ההפגנה ו„הקומאנדו האנטי־ציוני"

לא פחות המורה מזריקת פצצות התבערה אל המפעל הישראלי, אל מוסד הסעד היהודי, אל החנויות היהודיות — היתה ההפגנה הגדולה של כעשרים־אלף איש שצעדו ברחובותיה המרכזיים של רומא.

את זורקי הפצצות אי־אפשר למנות. אין זה מן הנמנע שאין הם רבים, אלא בודדים, גם כאשר הם מכנים עצמם בשמות כולל־ניים כל־כך, כמו: „כוחות ההתנגדות הפלשתינאית", או „הקו־מאנדו האנטי־ציוני, על־שם נאסאן כאנפני" או בשמות של פלגי אש"ף ופת"ח. קבוצות בשמות אלו הודיעו בתחילת השבוע, בדרכים שונות, כי הן אחראיות לפעולות זריקות פצצות־התבערה. רק חקירה משטרתית יסודית תוכל לחשוף את העומדים ומתחבאים מאחורי שמות אלו. האין הם איטלקים קומוניסטים? האין הם די־פלומטים בשגרירויות ערביות שונות?

אך תומרתה של הפגנת הענק גלויה כבר כיום. כאן צעדו איטלקים צעירים שלובי־זרוע עם פלשתינאים־ערביים, נשאו כרזות בערבית ובאיטלקית. הפגינו תמיכה ב„ערביי פלשתין" וב„הכביר" בלבנון. הפגינו התנגדות לפלישה הסורית ללבנון וקראו „מות לאסאד".

אין זה קשה לזהות עשרים אלף צועדים ומפגינים אלו. הם צעדו בריש־גלי, ברחובותיה המרכזיים של הבירה האיטלקית. כאן צעדו סטודנטים פלשתינאים וצעירים ערביים אחרים יחד עם ארגונים קומוניסטיים מוסתים. זהו גל ראשון. היש נותן דעתו על־כך שמתי־מהותיים יכול גל זה למנות פי עשרה, פי עשרים??

כאן צפה ועולה שאלה נוספת. האם מוכנים הצעירים היהודיים ברומא, ובערים איטלקיות אחרות, להתארגן להגנה־עצמית מול גל ערבי־קומוניסטי זה — ואיך? ודאי שתפקידה של מנהיגות היהודים באיטליה להזהיר את השלטונות המרכזיים המקומיים בפני הגל העכור של הפגנות והשלכת פצצות ומכה שעלול לבוא בפרק שני. אך ההיסטוריה שלנו אינה חדלה ללמדנו כי אל להם לסמוך על הקהילה, כל הקהילה יהודית, לסמוך על כוחות השלטונות בלבד. עליה להיות מוכנה להגנה עצמית...

ברומא מקבלת הבעיה פימר נוסף. אמנם יש כאן גני־ילדים יהודי, ובית־ספר יסודי יהודי, ובי"ס תיכון יהודי, ובי"ס מקצועי יהודי, ובית־מדרש לרבנים וארגון־נוער יהודיים — אך כאשר יוצאים הצעירים ממסגרות חנוכיות אלו, ניכרת בהם השפעה השמאלנית. נכון, ארגון הנוער הדתי־לאומי „בני־עקיבא" מחנך לציונות־דתית, לארץ־ישראל ועוד, אך מרבית הצעירים אינם מקבלים חינוך מעין זה. לא פעם אתה שומע מצעירים יהודיים ברומא, המכריזים על־עצמם כי אין הם ציונים. לכל היותר הם פילו־ציונים, חובבי־ציון... פרט לבודדים, השומרים קשר עם הקהילה, עם בית־הכנסת, עם ארץ־ישראל — מרבית הצעירים איך יוכלו לעמוד על נפשם ועל יהדותם בעת ויכוח ובעת ריב? ומה כאשר עשרות אלפים של מפגינים, איטלקים וערבים־פלשתינאים יחד, צועדים בחוצות רומא — ודאי יפגשו ראשי הקהילה עם רבי־השלטון ברומא, יסבירו — ויפרסמו הודעה... אך צעירי היהודים — איך יעמדו הם מערה המתרגשת ובאה?...

עיסקת חבילה חדשה

מאת יצחק דויטש

עיסקת החבילה שאמרו ל־הגיע אליה לקראת חודש אוקטובר ירדה מהפרק. כבר ברור היום כי תשולם תוספת יוקר מלאה של 12.2 אחוזים על שכר חודשי בתקרה של 5000 ל"י. באותו זמן מכינים את העלאת מצרכי היסוד לקראת סוף החגים.

גניזת עיסקת החבילה שבה דובר יש לראותה כנכונה. זאת למרות ש־יש בה אלמנטים חיוביים. כי יהודי־תיה היו רצויים מבחינה מוסרית. הפגם העיקרי הוא בהפרת האימון שהיה בה, הרי לא ייתכן להתום על הסכם לתשלום תוספת יוקר עפ"י המלצות ועדת המומחים בראשות ד"ר צבי זוסמן — וכאשר בא מועד התשלום לצפות התרת נדרים ולא לשלם את המגיע. השחתת היחסים במערכות העבודה על הפרת הסכמים תגרום להתערערות האימון. הדבר יתנקם בסופו של דבר בכפש.

✡

אין מקום להסכם זה עד 14 ב־אוקטובר. אבל יש מקום להסכם מ־סוג זה ב־16 באוקטובר. לא לגבי העבר — אלא לגבי העתיד.

קיימת הבעיה החמורה של האינ־פלציה הדוהרת. שנה 1976 כמעט כבר התוגה עם עליית מחירים של כ־35%. זאת לאחר אינפלציה בהירה בשנים הקודמות. מוסכם כי אינפ־לציה זו פוגעת בכושר ההתחרות של תוצרתנו בשווקי חוץ. היא מכריעה צריכה ופוגעת בחסכון. כך גם היא פוגעת בהשקעות. בין כלכלנים, יש ויכוח הנוגע למידת הנזק שבאינ־פלציה, אך לגבי עצם הנזק אין וי־כוח. ישנה הסכמה רחבה בצורך ל־הכות באינפלציה ולהביא להאטתה.

✡

שר האוצר י. רבינוביץ הרבר ל־אחרונה על הצורך בעריכת כלים. הוא מחייב לתשלום תוספת היוקר הסדרי ההצמדה במשק. אפשר ל־התוכח על עצם הפיסה זו, תועלתה ונזקיה. יש גם להבחין בין מדיניות לטווח ארוך לבין אמצעים לתקופה מוגבלת. ברור לגברי כי הסדרים אלה שפעלו בתקופה של אינפלציה בשיעור 8-11 אחוזים אינם מתפ־קדים באינפלציה של 35 אחוזים.

בלי להיכנס לשאלת ההסדרים ה־כוללים לעתיד — בעיקר כאשר מר י. רבינוביץ מגלה פחות מספת רי־ מכסה יותר מספקים בשל שנת ה־בחירות שעל הסף — הרי יש מקום להתייחס לטווח הקרוב.

✡

כאמור, אפשר לפקפק בצידוק של עיסקת חבילה שבמסגרתה העוקר תוספת היוקר המגיעה בעבור העבר. אולם יש, לדעתנו, מקום על עיסקת חבילה — לעתיד. מומחים שונים משרטטים כמה עקרונות בכיוון זה, נימנע מהתייחסות לכמויות והספ־רים, מכיוון שאלה מצריכים בערכת כלים מתאימה.

עקרונות עיסקה כזו יכולים להיות כדלהלן:

א) הממשלה תפעיל אמצעים ש־יביאו להורדת רמת הצריכה באחו־זים מסויימים. הדבר ייעשה בדרכים של ספיגה, שיקרום צמצום שירותים מסויימים וייקור מצרכים ע"י ביטול סובסידיות במקום שהן ניתנות ב־שיעורים גבוהים, העלאת מס ערך מוסף ואולי אמצעים נוספים.

ב) יוסכם מראש כי על צעדים אלה — שיפעיל „לעתיד" — לא יינתן פיצוי בתוספת יוקר. מכיוון שניתן לאמוד את ההתייקרות כתו־צאה מצעדים אלה, אפשר להגיע ל־ידי הסכם שנקודות אלה תעוקרנה מחישוב תוספת היוקר.

ג) בהתאם לכך ייקבע גם כי ב־עבור עלייה כדד זו לא ישולמו הפ־רשי הצמדה על אגרות חוב. בקודת רגישה זאת יש להסביר את ההבדל שבין עיקור כזה בהודעה מוקדמת לבין פגיעה באגרת חוב שבמחזור ע"י עיקור רטרואקטיבי. אמנם כי ב־שני המקרים אין מקיימים את תנאי ההצמדה כפי שנקבעו בעת הנפקת האגרת. אולם בעיקור רטרואקטיבי ישנה פגיעה העלולה להיות בעבי־ל־אי־תשלום אחוז מסויים. אגרות אלה הן סחירות. בעת רכישתן ב־בורסה משלמים כבר את המחיר, כולל הפרשי ההצמדה. כאשר יבצע עיקור רטרואקטיבי יוצא כי הקונה, המחזיק באגרה, יצטרך להפסיד הפ־רשי הצמדה שבבר הכוזר — כלומר ישלם פעמיים. שונה הדבר כאשר מודיעים מראש כי על תקופה מו־גבלת בעתיד, קבועה, יהיה עיקור במסגרת צעדי הירום לאותה תקופה. בכך ישג שווין בתנאים בין שכר לרווחי הון לאותה תקופה.

ד) המעסיקים לא ירויחו כתוצאה מאי־תשלום תוספת היוקר. אמנם כי אשר לא ישלמו תוספת יוקר על הוי־ספות המכסר וההתייקרות אזי לא יעי־ברו המיקרים. לכן הממשלה תס־פוג את הכנסים. אולם כדי ליצור שווין בעול בינם לבין השכירים יקבע כי חלק כברים יתוספת יפרש לם ע"י המעסיקים — אך לא לעוב־דים, אלא לקופת הממשלה.

ה) הסדר דומה לזה שבסעיף ה־קודם יידרש לגבי עצמאיים.

ו) כל ההליך יהיה לתקופה מוג־בלת של חצי שנה שבה תרגש הורדת רמת החיים בשיעור שייקבע ויאסף את האינפלציה בשיעור שהוצהר יבוצע. בקבביל יתאפשר לצמצם את שיעורי הפיחותים הזוחלים.

✡

בהסדר מסוג זה יש אמנם אלמנ־טים מעיסקת החבילה שעליה דובר. אבל יש בה יתרון של פחות — הפרת אימון. כמו כן יש בה היתרון של כגידות המצגה לגבי הקפקורים השונים במשק. עיסקה שכזו, אם יאמצו אותה, תאפשר לצמצם את נזקי שנת הבחירות במשק הישראלי. דומה שקוים אלה, המוצעים ע"י מומחים, אף כי בלא גיבוש מלא, ראויים לתשומת לב.

מכתבים אל הלשכה

ארבעה זמני תשובה

מדרשת התשובה, תשל"ו, של הרב יוסף-דוב הלוי סולובייצ'יק

עשרת ימי תשובה

ייחודם ההלכתי של עשרת ימי תשובה מובא בשני מקומות בהלכות תשובה לרמב"ם:

ריבוי מצוות

...וכשם ששוקלים זכויות אדם ועוונותיו בשעת מיתתו כך בכל שנה ושנה שוקלים עוונות של כל אחד ואחד מבאי העולם עם זכויותיו ביום טוב של ראש השנה מי שנמצא צדיק נחתם לחיים... והבינוני תולין אותו עד יום הכפורים אם עשה תשובה נחתם לחיים... ומפני עניין זה נהגו כל בית ישראל להרבות בצדקה ובמעשים טובים ולעסוק במצוות מראש השנה ועד יום הכפורים יותר מכל ימות השנה. (פ"ג, הי"ד)

תשובה

אף על פי שהתשובה והצעקה יפה לעולם, בעשרת הימים שבין ראש השנה ויום הכפורים היא יפה ביותר ומתקבלת היא מיד שנאמר: "דרשו ה' בהמצאו". (פ"ב, ה"ו)

קיים הבדל מהותי בין שתי ההלכות. ריבוי המצוות שבפ"ג שואב כוחו ממנהג שנהגו ישראל ואין כל יתרון מהותי בערך המצוה שבימים אלה מביתר ימות השנה. כנשיא המתכונן למסע הבחירות כך מתעטר היהודי במצוות לקראת ימי הדין.

לא כך הדבר עם תשובה. שונה קיומה בעשרת ימי תשובה מביתר השנה, ואף בתוך עשרת ימי תשובה קיים שוני בין התשובה של ראש השנה ויום כיפור והימים שבינתיים.

ארבעת זמני תשובה הם

א. תשובה בכל ימות השנה נלמדת מהכתוב: "איש או אשה כי יעשו... והתודו את חטאתם אשר עשו" (פ"א, ה"א).

ב. מצות תשובה בעשרת ימי תשובה נלמדת מהכתוב: "דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב" (פ"ב, ה"ו).

ג. מצות תשובה לראש השנה נלמדת משופר (פ"ג, ה"ד).

ד. על תשובה של יום-הכיפורים נאמר: "לפני ה' תטהרו" והוא קץ מחילה וסליחה לישראל (פ"ב, ה"ז).

מצות תשובה של ראש השנה

מצות התשובה של ראש השנה כלולה במצות תקיעת שופר.

אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזרת הכתוב, רמז יש בו, כלומר: "עורו עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה" (פ"ג, ה"ד)

שתי הבחנות אלו של תרועה בשופר ושל התעוררות הלב, מעוגנות במקראות. מ"יום תקיעה" למדים אנו על מעשה ה"תקיעה ומ"זכרון תרועה" על המצוה שבלב — תשובה. אילמלא דברי רבה שהתוקע לשיר יצא הייתי אומר שלא יצא.

מהי מהות התשובה של ראש השנה, ומהו הריצוי המיוחד של יום הכפורים? יום כפור מחייב בתשובה גמורה אך ראש השנה מחייב בהרהור תשובה נוקב, בנקודת בראשית שממנה מתפתחת התשובה בה.

תשובה תהליך ארוך שבו משקיע בעל התשובה את ראשו ומוחו וליבו. כלולים בה הכרת החטא, חרטה על העבר, בושה, קבלה לעתיד, וידוי ותפילה על סליחה ומחילה. כל מטעני הרגש והרצון כלולים בתשובה.

"המקדש אשה על מנת שאני צדיק גמור אפילו רשע גמור מקודשת שמא הרהר תשובה בדעתו" (קידושין מ"ט, ב). הגמרא אינה אומרת "שמא חזר בתשובה", שכן אינו בעל תשובה גמור ואי אפשר עדיין לצרפו לבית דין.

יש, שהרהור התשובה מביא מיד להתעוררות כבירה. כשקוסטרנו של רבי חנינא בן תרדיון זכה לחיי העוה"ב (ע"ז, יז) בכה רבי: "יש קונה עולמו בשעה אחת". לקוסטינר היתה התעוררות מתאוות רצח והרג לעולמו של רבי חנינא בן תרדיון. לפיכך התפעל רבי מכוחה של התעוררות זו.

לפעמים, שכמדמיין האדם שהוא שתול בחברה, מעוררו השופר מהזיותיו וחושף את בדידותו. אם סיסרא יבבה רבות עד שהתעוררה מאשליות הנצחון המובטחת של בנה. בתוספות מובא שיש לתקוע מאה קולות כנגד הפעיות של אם סיסרא (ר"ה ל"ג, תוד"ה שיעור). למשמע מאה-קולות השופר, חייב היהודי להתעורר ולהתנסות בטראומה מעין זו של אם סיסרא.

ההתעוררות הראשונית של ראש השנה היא של פחד וחרדה ולא של יראה. הפחד לופת את האדם בפתאומיות. הפיוט הראשון שבתפילת ר"ה מכניסנו לאוירת "חיל ורעדה". חיל זה צריך לזעזע את כולנו ממשה רבנו ועד אחרון ההדיוטות. אחרי שהפחד משתק את האישיות באה היראה ומגמישתה ואז קורא היהודי "ונתנה תוקף קדושת היום כי הוא נורא ואיום".

תשובה — התקרבות לה'

אילולא חטא האדם היה חש בנוכחות השם יתברך בכל זריחה והיה מהללו בכל נשימה. אך משחטא נוצרה מחיצה בינו לאביו שבשמים, "עוונותיכם מבדילים בינכם לביני", ואפילו כאשר "וישמעו את קול ה' אלהים מתהלך בגן לרוח היום... ויתחבא".

החטא הביא לסילוק שכינה, עיקר שכינה למטה היתה כשחטא האדם הסתלקה לשמי שמים. משימתינו להורידה ארצה ולהחזירה לקדמותה.

בכל השנה קיים חיוב תשובה כשהמלך מסתתר בשפריר חביון. גם בירכתי הגלות משחרים אנו להי הנראה מרחוק. יחזקאל ראה את ה' מסתתר במרכבתו ואף מלאכיו שאלו: "איה מקום כבודו". בעשרת ימי תשובה מתקרב ה' לאדם, וככל שמתקצר המרחק הולך וגדל חיובו של האדם להתקרב לה' ולחזור אליו.

כל השנה אנו אומרים: "האל הקדוש". בעשרת ימי תשובה אלינו לומר "המלך הקדוש". בראש השנה נעשה הא-ל המסתתר **מלך** על כל הארץ.

בחינת "אל" מבטאת את ריחוק ה' מהאדם והיבדלותו מהעולם. כלשון הזוהר, אין העולם קיים לגבי בחינת "אל", בחינת "מלך" מבטאת גילוי ה' לעולם. "אין מלך בלא עם", אמרו הקדמונים ולמלך מלכי המלכים יש קשר עם כל יחיד. קל למצוא את המלך הנגלה מאשר את האל המסתתר. הרהור התשובה של ראש השנה מהווה תגובה ראשונית של האדם נוכח ההתקרבות המלכותית של ה'.

יום חלחלה ויום חדוה

שתי בחינות מכחישות זו את זו נמצאות בראש השנה.

א. בגלל פחד היום אין אומרים הלל.

ב. ראש השנה כיום טוב מבטל אבלות ובו הכריזו אנשי כנסת הגדולה: "לכו אכלו משמנים ושלחו מתנות, כי קדוש היום לאדונינו ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם" (נחמיה ח, י). חדות היום מובעות גם בנוסח התפילה: "ותתן לנו חגים וזמנים לששון את ראש השנה הזה".

רבי יוסף-דוב בעל "בית הלוי" היה צם בשני ימי ראש השנה "כי הוא נורא ואיום". וביום-כיפור היה שמח. לבנו ר' חיים היה ראש השנה חדווה. כן יום הכפורים בשעת העבודה.

שני פנים אלו מיוצגים במרכיביו השרנים של ראש-השנה.

נפתח בחלקו השני של מזמור כ"ד בתהילים הכלול בפסוקי מלכויות.

פעמיים נקראים השערים להתנשא. בפעם הראשונה: "שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם". הינשאו בעל כרחכם וימלוך ה' גבור מלחמה בעל כרחו של האדם. שופר של פחד מריע על גבורה מלכותית. עלה א-להים בתרועה ה' בקול שופר. בר"ה של פחד יושב המלך על כסא דין, ספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו, ולכן ישראל אין אומרים בו הלל (ר"ה לב, ב). בפעם השניה נקראים שעריםם להיפתח מרצונם. "שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם": מלך הכבוד מתגלה בתוך עמו וה' צבאות נכנס לצבאות הטבע.

שני פנים אלו של פחד וחדווה נמצאים בשני סדרי התקיעות. שופר דמיושב משרה פחד ומחייב בהרהורי תשובה. אך שופר דעמידה מחייב בחשבון נפש, בגשר לתשובה מלאה. במקביל לכך שולטים ביום הראשון "דינא תקיפא", "החיות כגחלי אש", והאדם לא יכול להתקרב לה'. אך ביום השני שורר "דינא רכיכא". מתמתקים הדינים, נפתחים שערי החדוה, ה' זוכר את הברית, והאדם יכול לעסוק בחשבון הנפש. יום שני של ר"ה פותח את עשרת ימי תשובה.

תפילת השופרות מסיימת בשופר של חדוה: "וביום חגכם ובמועדיכם ובראשי חדשיכם תריעו בחצוצרות לפני ה'".

יום הכפורים קץ הכפרה

בכל ימות השנה תשובה היא חיפוש אחרי ה'. אך ביום הכפורים הראשון המתין ה' למעשה בעמוד ענן. למעלה מזה, ביום כיפור, ה' אינו רק ממתין לאדם אלא גם משחר אחריו.

התשובה של יום כפור היא, כביכול, הכנסת אורחים לדור הקורא: "פתחי לי רעייתי". געגועי ה' הם כה גדולים שלפי רבי מכפר יום הכפורים בלי תשובה.

הרעיון של תשובת הקב"ה לישראל נמצא בדברי רבי עקיבא: "מי מטהר אתכם אביכם שבשמים". בשנים הקודמות הסברנו כי הטהרה היא מעשה האדם והכפרה מופיעה כדבר מיסתורי מה'. עתה נראה לי כי הקב"ה עושה גם את הכפרה וגם את הטהרה. על סיוע עליון זה נאמר "הדרך תשובה הורית" — הקב"ה בא לבנו והולך עמו לביהמ"ד לחנכו ולטהרו. עלינו רק להושיט לו יד.

(נרשם, נערך וקוצר ע"י אריה סטריקובסקי. המאמר לא נבדק ע"י הרב. "דף לתרבות יהודית")

אליו

מאת חיים חמיאל

א

הַאִם
מֵעוֹלָם לֹא אָרַג,
מֵעוֹלָם,
שְׂרַחְפָּה,
עָלְסָה
רְדִי הַחוֹלָם,
כַּסְפָּה חוֹפֵי הָעֳלָם,
שֶׁקְּרָאוּךָ?

ב

הַאִם
מֵעוֹלָם
לֹא חָלְפָה בִּיעָף,
אִם חָלְפָה,
בִּנְתִיב שֶׁל זָהָב
לֹא נָהַב;
שְׁבִיל הָחֵלֶף,
שֶׁקִּדְּמוּךָ?

ג

מֵעוֹלָם לֹא חָזִיתָ
אָדָם,
אִם חָזִיתָ
אָדָם מְהַלֵּךְ בֵּין צְבִים,
מְחַפֵּשׂ נִשְׁמָתוֹ
בִּמְבוֹכֵי רְקִיעִים —
הַשָּׁבִים —
הָתֵג?

ד

בְּאָשְׁנַב הַמֵּסַב
בֵּין הָרֵי הַסְּפִים,
נִשְׁקָף,
סוֹר אֶל סוֹר הַמְּסִלּוֹת,
תוֹמְכוֹת אֱמוּנָה בְּיָדֶיהָ,
אָדָם בִּנְטוֹת יָמָיו
אֶל אוֹר בָּרוּחַ נִדָּף —
אֵלָיו?

בזכותו של אבא הדיין

מאת יוסף בן-עמי

פרסומו בעיר בא לו לאיצ'לה בזכות אביו אך גם — בזכות עצמו.

לא רק דיין בלבד היה ר' שימלה אביו, אלא גם איש עצה, רודף שלום. זקוק אדם לעצה — היה נועץ עמו.

לא סכסוך אחד בין בעלי-בית לשכנו, בין מעביד לפועלו, בין סוחרים-שותפים, בא על ישובו אצל ר' שימלה הדיין. אף אי-הבנות בין יהודים לבין שכניהם הנוצרים או לבין באי-כוחו של השלטון, היו לעתים קרובות מאוד באות אצלו על תיקונן.

מן העשירים לא היה ר' שימלה, אך לעניים דאג. כל ערב-פסח היה עורך סדר לעניי עירו. בעצמו אסף כספים בין בעלי-הבתים שבעיר. את הסדר היה עורך על-פי כל המנהגים והמורשות. על יציאת מצרים היה מספר להם במשלים וברמזים. אף היה ממלא אותם תקווה שיגאלו מדוחקם יעניים ויושעו כמו יהודי מצרים, שנגאלו מידי פרעה.

כזה היה ר' שימלה הדיין — וכך היו הדברים נמשכים שנים הרבה.

*

ומשום שאיצ'לה היה בנו של ר' שימלה הדיין, היה היא כפורסם בעיר, ואף בזכות עצמו.

כשמלאו לו לאיצ'לה שמונה-עשרה, ואביו היה לעתים קרובות יותר ויותר משנן בקול את אימרה שבפרקי אבות: "בן שמונה-עשרה לחופה", פסס איצ'לה בגדי החסידים שלו, נעשה לשולית-הייטים — ולקומוניסט.

כשאך צריכה היתה המפלגה לחבר קול-קורא אל הפועלים היהודים, לחלק כרוזים בין התהילים הנוצרים בדרכם אל הכנסיה ביום ראשון — היתה ידו של איצ'לה בכל. כולם הכירוהו בעיר: בעלי-מלאכות, סוחרים ובעלי בתי-חרושת. אך מעל לכל הכירותהו היטב המשטרה.

אלא שאיצ'לה לא ירא היה מפני שום דבר. בלהטו של אביו (שהודיש לו) היה משרת את המהפכה. היו האישיים קשר באותה מהפכת הזוית. וכשרחלה בת השוחט יציעה לו נשואין, אמר לה לחכות עד אחרי המהפכה.

*

היה זה בפסח שנת 1939. באויר, כפי שדומה היה עליו על איצ'לה, כבר נישא היה ריח אבקשריפה. שניהם, האב ובנו, המשיכו כנהגם.

איצ'לה ראה באביו יהודי נהשל, ואילו ר' שימלה ראה בבנו נשמה תועה לא-עלינו.

גם בשנה ההיא ערך ר' שימלה סדר לעניים, ניחמם ברמזי ההגדה על דבר מפלתו של פריצת ההה"ש ועל דבר גאולתו של עם ישראל.

כשסיים עריכת הסדר הרים קולו גבוה מבכל שנה: "לשנה הבאה בירושלים", נתהדהד לפתע מאחת מפינות הבית מעין בת-קול קולו של איצ'לה בנו (שאיש לא הבחין בו עד עתה): לשנה הבאה במוסקבה!

*

ב-17 בספטמבר 1939 ראו את שניהם ביחוד. ר' שימלה הדיין, בראש עדת היהודים, יצא וספר תורה בידיו לקראת משחררי העיר — חיילי הצבא האדום.

היהודים שהרגישו, כי ניצלו מפחד, השפלה, פוגרומים ומוות, יצאו בריקודים לרחוב, לתת הודיה לאלוקיהם על הנס. לא ריקוד של מהריפית לפני השלטון היה הריקוד, כי ביטוי לאמונתם הנושנה של היהודים בנסי אלקותם. חיילי הצבא האדום היו בעיניהם של ר' שלמה ועדת היהודים שלוחי אלוקים.

איצ'לה לעומתם התרוצץ מאיש לאיש ובישר את בשורת הנצחון. ביותר הכתבב הוא בין עדת היהודים, שאביו הנהיגם, כאילו ביקש להדגיש בכך את נצחונו האישי. בפניו הקורנות נזהר המנצח. שפיו מלמלו כלצצמו: "נו, עם מי היה הצדק?" ובהסתכלו באביו דומה היה עליו, שהוא, אביו, ר' שימלה הדיין, עם ספר-התורה בידיו, אומר בקול: "לשנה הבאה במוסקבה". כה הווי היה רשכור הנצחון, שלא חש כי הוא עצמו המכריז בקול: תחי מוסקבה! יחי סטאלין!

*

גם תחת משטרם של הסובייטים נותרו שניהם. ר' שימלה הדיין ואיצ'לה בנו, נאמנים לדרכיהם. התפלל ר' שימלה והודה לאלוקיו, ואילו איצ'לה עזר לארגן את השלטון החדש והודה — לסטאלין.

בגאווה אימץ לו את שמו החדש: "איסק סמיונוביץ'". צליל קשה לו לשם הזה, צליל לוחם, בולשביסטי. לא צליל כזה סנטימנטאלי-רך, זעיר-בורגני יהודי, כמו "איצ'לה בן הדיין".

כאשר שכח מי מחבריו וקרא לו בשמו הישן, היה מתקנו בחיוך: "איסק סמיונוביץ', איסק סמיונוביץ'".

ר' שימלה המשיך לנחם את העניים, ליישב סכסוכים בין יהודים. ואילו איצ'לה היה תר בין היהודים אחר אויבי הסוציאליזם. שניהם לנוהגם. שניהם מפורסמים בעיר כשהיו. הכל הכירום: פועלים ובעלי-מלאכות, סוחרים ורבנים, ועל כולם היטב הכירתו לר' שימלה המליצית.

*

ב-22 ביוני 1941 נפסקו הייחס השלווים של ר' שימלה ובנו. איצ'לה לא הבחין עד שיגייסוהו. לקח עמו תצלומיהם של אביו ושל רחלה, והתגייס לצבא.

יחד עם הצבא האדום עזב את עירו. יחד עמו נסוג למערב-אוקראינה, יחד עמו התקדם בחזיתות, נפצע ושכב בבתי-החולים, החלים ושוב יצא והתגלגל בכל החזיתות.

*

באביו הרהר לעתים קרובות. היה מתבונן בתצלומו. בעיקר בשכבו בבתי-חולים — וגעגועים אפפוהו. אז היה נזכר בעדת היהודים. בליל-הפסח, בסדר, "בשנה הבאה בירושלים" של אביו ו"בשנה הבאה במוסקבה" שלו. ...

הבאה במוסקבה" שלו. וככל שהרהר, אפפוהו געגועים גדולים יותר. מה האב הוא להיות עמם יחד או לפחות לדעת על שלומם.

*

פעם אחד כשהרהר כך, שמע לפתע קוראים בשמו ממיטת-חולים שבשכנותו. קשה היה לו להאמין, רחוק כה מביתו, יזכיר מי את שמו הישן. כולם כאן מכירים אותו כלוחם הגיבור "איסק סמיונוביץ'". אך כך, "איצ'לה", בצליל ביתיי-יהודי זעיר-בורגני. היתכן? כאן חש געגועים לשמו הישן ולבית-אבא. וכאשר הפנה את ראשו הבחין בזליג חברו מלפנים.

*

זליג נותר בביתו שבמערב-אוקראינה. כשהגרמנים כבשו את עירם היה הוא ביחד עם כל היהודים. עתה מספר הוא לאיצ'לה הכל, על העינויים, על הגיטו, על דבר קפיצתו מן הרכבת שהובילה את היהודים לכוות. הוא מספר על דרכו אל הפרטיזנים ודרכם — אל הצבא האדום, ועתה הנהו כאן בבית-החולים פצוע.

אך מה שעניין את איצ'לה ביותר היה סיפורו של זליג על אביו, ר' שימלה הדיין.

— כשכבשו הגרמנים את העיר — סיפר זליג — הבריחו מיד ביום השלישי לכיבוש את פני העיר היהודים אל כיכר-השוק ונתנו להם לעמוד יחפים. סביב השוק נתקהלה נפילת אדם, אוקראינים ופולנים, שציפו לחזות היגה בחזיון. לפקודתו של קצין גרמני גבוה צריכים היו היהודים להכריז במקהלה "הייל היטלר!" והאספסוף צריך היה להנות מכך. אך אירע משהו שונה. לא הגרמנים ולא האספסוף יכולים היו להחזותו מראש. הם לא הכירו את היהודים — לא, לא הכירו את היהודים — מלמל זליג לעצמו — בראש העדה יצא שימלה הדיין. וכאשר הקצין הגרמני וביתו אקדה שלוף פקד על "היהודים הארורים" להרים ידיהם ולהכריז "זיג הייל" הרים ר' שימלה שתי ידיו לשמים והכריז בקול: "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד"... ואחריו כל העדה כולה.

מה שעשו הגרמנים לאביו כבר שמע איצ'לה בקושי. הוא הוציא תצלומו של אביו, התבונן בו כאילו ראהו בפעם הראשונה. עתה נראה היה בעיניו משים-מה שונה. הוא לא הכירו.

לנגד עיניו קמו המוטה מימי נעוריו: ה"חדר", בית-הכנסת, הבריון, המפלגה, גיבורים מספרים שקרא וגיבוריה החיים של המלחמה הנוכחית. הכל קיבל בעיניו אופי שונה, פנים אחרות.

כאשר לפחרת הופיעה האחות למדוד את חומו של החולים הבחינה, על ארון-הלילה שאצל מיטתו של "איסק סמיונוביץ'" בתצלום של יהודי בעל זקן ופאות — בר' שימלה הדיין. אך אף ההכיבה לסיפורו של "איסק סמיונוביץ'" על סבלותיהם של היהודים ועל גבורתם. איצ'לה חש היה בעצמו שמתחולל בו שינוי פתאומי. כל המושגים מקבלים משמעות אחרת. היתכן שאביו ייקרא ריאקציונר נחשל (כפי שכינוהו) ? ריאקציה, קידמה, סוציאליזם, קוסמופוליטיזם, יודאיזם, מוסקבה — הכל טעון בדיקה. עמידה על הדברים מחדש. אלא שזאת יש להשאיר לאחר המלחמה, לאחר הנצחון על האויב הדמי.

*

יהודי כבר אתנם לא מצא. אף לא זכר לביתו הישן. כאשר הבחין בבסטיהם של שכניו הלא-יהודים, המוכרים לו, דומה היה עליו, שהם מבטאים תמיהה: "ואתה עדיין חי?!"

ככל שהתחובב בעיר, כן הרגיש עצמו זר בה, כן נקר בבוזו הרעיון, "שאנו היהודים שנרצחנו". אם לא ישתנה משהו בהיננו היהודיים, כשהו שיתן לנו כוח לחיות — כסירה בחיים, לא יחזיק מעמד. אך כהו הדבר — לא ידע לפני המלחמה היתה מטרתו היחידה המאבק בהיטלריזם, לנצחונה של המולדת הסוביטיסית. ד' עתה מה? אולי לחזק את עבדות התרבות היהודית במדינה? הרי איש אינו מראה הבנה לכך. מה איפוא נותר לו לעשות?

וכמו אז בבית-החולים, נזדמן לו גם הפעם חברו זליג, שאף הוא חזר בינתיים הביתה.

*

— אומרים — פתח זליג ואמר — שתיכון מדינה יהודית בפלאסטינה. ושבריה המועצות תהמוך בענין היהודי.

איצ'לה לא ידע אם רכילות פוליטית היא או אמת לאמיתה. אך ענין צויר בו הדבר. ואף אם היתה זו אשליה בלבד — הרהר בנפשו — כדאית היא. תהיה לי לפחות זכן בסיים מסורה בחיים.

כאשר הציע לו זליג לעזוב את העיר ולצאת לדרך לארץ-ישראל קיבל זאת איצ'לה כדבר מובן מאליו. הוא הרגיש שהתחתרר מכל היסוסים, והוסיף בקול: "מה יש לי להפסיד?"

*

עתה כאשר איצ'לה מספר על חוויותיו בהזיתות, על נדודיו בדרכי פולין, על ההתהפכות בבריחה השחור, אין היא שוכח להוסיף: "משום שלא היה לי מה להפסיד והיה לי", ובהחיוך כבשים הוא מוסיף: "הכל בזכותו של אבי הריאקציונר הגיבור, ר' שימלה הדיין..."

תרגם: ש. ש.

סופרים וספרים

עיטורי

צפנת פענח

מאת ש. קורא

הרב ר' יוסף רוזין, הגאון מרוגאצ'וב, בעל "צפנת פענח", מפרשניו המובהקים הוא ר' משה-שלמה כשר, המפרסם פירושיו ביאוריו בספר "פרקי מבוא לתורת הרוגאצובי", ועתה בספרו החדש "מפנת רבנו יוסף הרוגאצובי" (יסודות תורתו ומורשתו, ירושלים תשל"ו), בו מבאר לפי הגדרותיו קרוב למאה וחמישים נושאים. בספריו של הרוגאצובי למסכתות הש"ס, חמישה חומשי תורה, כללי התורה והמצוות, ועוד, כלול אוצר רב של מושגים וגדרים, כתובים בלשונו הקצרה וב"עיין שם", כבקיאותו המפליאה, ויש לפענחם, להדגישם ולהסבירם.

בהמשילו אוהיות התורה לכוכבים שלא ייספרו מרוב, כשכל כוכב עולם לעצמו ובו בזמן חלק בלתי נפרד מהמערכת הכללית. כן כל אות בתורה עולם מלא וכל אחת ואחת בייחודה שלובות זו בזו. הרוגאצובי בחן עומקו של כל עניין יהודי והיותו פרט בכלל ובכלל כולו. יש אחדות פנימית בעולמה של מחשבת התורה, כמאמרם, "כל התורה כולה עניין אחד", הרוגאצובי הגדיר גדרים הבייחודות את הפרט ובו בפרק בצרפות אותו לססכת כולה. הוא מחבר ברוגאצ'וב "תורה נגוזים" ל"יד החזקה", סוגיית הלכתית לכדר"י-אגדה.

הרי כדוגמה, מעניינא-דיומא, דרכי תשובה. שלוש דרגות בתשובה: כאהבה, כיראה, כיסורים. לפי הרוגאצובי, תשובה מאהבה דומה לחכם שעוקר נדר בעיקרו, וכאילו לא חטא מעולם; תשובה מיראה לסידה את החטא בן האדם בדומה לתולה המתרפא כחולה: והתשובה מיסורים, שבאה כגורם חיצוני ולא פנימי, אמנם איה פועלה כמפרע, בחינת רפואה הקודמת למכה, אך הרשומה ניכר מכאן ולהבא. כל סוג-תשובה נשען על מקורות בש"ס.

חפאיו של אדם מסתלקים ממנו בכוח התורה ובהתחדשותו הפנימית. בירושלמי, במסכת ראש-השנה, פ"ד, נאמר: "בכל הקרבנות כתיב חטא ובעצרת אין כתיב חטא, אמר להן הקדוש-ברוך-הוא: כיוון שקבלתם עליכם עול תורה, מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימיכם". זו כפרה שבאה מקבלת עול תורה ואין היא שווה בכל אדם. ובאותו מקור בירושלמי נאמר: "בכל הקרבנות כתיב והקרבתם, וכאן כתיב ועשיתם, אמר להן הקדוש-ברוך הוא: מכיון שנכנסתם בדין לפני בראש-השנה ויצאתם בשלום מעלה אני עליכם כאילו נבראתם בריה חדשה." בראש-השנה, ראשית הבריאה, כל אדם מישראל חוזר למקורו ומתקדש. בכפרה זו שמקורה יוצר הבריאה, כולם שווים.

ביום-הכיפורים יש כפרה בכוחה של תורה, שהוא יום שנתנו בו לוחות האחרונים, ויש כפרה בכוחה של בריאה חדשה, שהוא יום שבו נגמרה הבריאה, כדוגמת יובל ושילוח עבדים.

הוא מבחין בין פעולה של אדם שבה חוקי מוקדם ומאוחר, סיבה ומסובב, לבין תכונה אלוקית שאין בה מושגי קדימה ואיחור, פועל ונפעל, אלא קיבת בה, כביכול, פעילות מתמדת.

לכאורה מוקשה, כותב הרוגאצובי: כיצד אברהם עשה את עצמו ישראל בידי עצמו שהרי הרם שניםל לא היה ישראל? הוא כביא את הרמב"ם בהלכות יסודי התורה, המבחין בתכונה של הבורא, הוא היודע והוא הידוע והוא הדעה עצמה, הכול אחד, לפיכך אינו מכיר הברואים ויודעם מהכת הברואים כמו שאנו יודעין אותם אלא כחוכה עצמו ידעם. לפי הגדרה זו, כצוזה אלוקית פועלת ונפעלת בבת אחת ואין בה סדר של מוקדם ומאוחר המצוי אצל האדם. אברהם נעשה ישראל בסיוע של כביכול. כדברי המדרש: "מה עשה הקדוש-ברוך-הוא, שלח ידו ואחז עמו."

בדיונו על נס הוא מגדירו כמציאות לגבי ההלכה. למרות היותו מחוץ לגדרי הטבע, והסתמך על דבר ד' לכשה (שמות ב'): "הבא נא ידך בחיקך ויבא ידו בחיקו ויוציאה והנה ידו מצורעת כשלג; ויאמר השב ידך אל חיקך". הוא כותב: "לדין הווה מציאות גמורה. לכן ציוה לו הקדוש-ברוך-הוא להשיב ידו בחיקו, גדר של טהרה כמש, כרין." מוסיף ואומר: "כל דבר הנעשה על-ידי נס הווה בריאה." בכך מפרש את דברי המכילתא: "ויט משה את ידו על הים וישב הים לפנות בוקר לאיתנו, אין לאיתנו אלא תוקפו." מציין הרוגאצובי: רוצה לומר, לירושנו, שבנס בידי שמים לא נעשו פנים חדשות לים והוא הדבר הראשון." לפי הגדרתנו, מציאות הים לא נשתנתה, אלא באה מציאות של נס שפעלה פרק-זמן בסוריים ונסתלקה.

בעוד אירוע של נס הוא מציאות להלכה, הרי בדברים בלתי רגילים אין הלכות פסוקות. הרי, למשל, עניין של מחצה-על-מחצה: "איתמר, רב אמר, מחצה על מחצה (חולין כ"ח, לעניין שחיטה, סימן שחציו שחוט וחציו אינו שחוט), כרוב. רב כהנא אמר, מחצה-על-מחצה אינו כרוב." ובמסכת גיטין, ע"ח: היתה עומדת ברשות-הרבים וזרקו לה, קרוב לה, מגורשת, קרוב לו, אינה מגורשת; מחצה על מחצה מגורשת ואינה מגורשת".

הרוגאצובי: "בכל התורה כולה לא נתברר בירור פרטי גדר מחצה-על-מחצה, משום שהתורה אמרה, לנו רק בדבר הרגילות ולא בסיבה רחוקה." בכך מוסבר ירושלמי, סנהדרין, פ"ד: "אילו ניתנה התורה חתוכה לא היתה לרגל עמידה". כלומר, אילו בא פסק-הלכה חד-משמעי בכל דבר ודבר, לא היתה נשארת אפשרות של בירור לכאן או לכאן לפי שיקולי הדעת.

הכלל, אין גדולה בפלטין של מלך מכוון לירושלים. הרוגאצובי מביא ירושלמי, חגיגה פ"ג: "ירושלים הבנויה כעיר שחוברה לה יחדיו, עיר שהיא עושה כל ישראל כחברים, נוסח אחר, עיר שמחברת ישראל זה לזה." מעיר הפרתו: "בירושלים היו נוהגין כנוהג אחד אף דבאו ממקומות אחרים, דבירושלים צריכים להיות הכול שווים, עיר שחוברה לה יחדיו."

בדומה לכך ירושלמי, שבת פ"י: "כתיב, ולבש הכהן מדו בד והרים את הדשן. ולא על-ידי זר שיוציאו בכלי כשהוא עומד מרחוק, שאין גדולה בפלטין של מלך."

בדיונו על מושגי הזמן, קובע, שמשמעות הזמן היא לפי מה שהתארע בו, ולא כערך לעצמו. "כי אורך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך" (משלי ג'), לפי חז"ל, יש שנים של חיים ויש שנים שאינן של חיים. האירוע מקנה משקל לזמן. מכאן כמה וכמה ממסקנותיו בעניני הלכה.

הרוגאצובי אומר, אין התורה מספרת קורות העבר, אלא כל מה שמופיעים בה חיים לעולם. שבועת משה רבנו "ויואל משה" (שמות ב'), שלא ילך למצרים ללא רשותו של יתרו, קיימת ועומדת, גם כשאחר-כך הותרה השבועה. זו מציאות נצחית שנעשית דין והוא קיים לעד. כל מציאות כרוכה בבירורי הלכות.

דיני התורה הם חלות של מציאות. לדוגמה: נאמר בשבת תשבות", מצווה שאינה על ביטול מלאכה אלא על מנוחה. הרמב"ם בנוסחו: "נאמר בתורה השבות אפילו מדברים שאינן מלאכה חייב לשבות כהן." הסרה היתה מנוחה בבריאה, באה שבת ונוצרה מנוחה. משמעותה, מציאות שנעשתה. בחינת "כל המשמר את השבת כאלו עשאה, שנאמר לעשות את השבת." כלשון הרוגאצובי: "שבת אינה הסדר אלא בגדר פועלת מנוחה, דשומרי שבת יראו לעשות פעולות שלא יהא חלול-שבת, וכאילו עשאו לשבת". בפרשו את ההלכה, הי"ב אדם למשמש בבגדיו ערב שבת עם חשיכה, אמר, שאם לא מישמש ומצא דבר בבגדו, עובר עבירה בשוגג, שכן חובתו לעשות ביצירה כמציאות של מנוחה. אין הגדרות בתורה כולה תלויה של מציאות.

יש קשר מקרי, שמתבטל עם סילוק המיקרה, ויש קשר של עצם שאינו מתבטל לעולם. דיני ירושה הם מתוך קשר מהותי, עצמי, שקיימים ועומדים תמיד. לכן ההלכה: "אמר נכסי לך ואחריך לפלוני וראשון ראוי ליורשו, אין לשני במקום ראשון כלום, שאין זה לשון מתנה אלא לשון ירושה וירושה אין לה הפסק. אמר ליה רבה לרב נחמן, והא אפסקה? הוא סבר יש לה הפסק ורחמנא אמר אין לה הפסק" (בבא בתרא קל"ג). הנה ירושה בעוצמתה המניכיה כחוק הטבע.

נחלת ישראל בארץ-ישראל הינה דין ירושה שהוא קבוע ועומד. בירושלמי, בבא בתרא פ"ח, נאמר: ר' יוחנן כתיב, "והבאתי אתכם אל ארץ אבותיכם וגו'. והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אותה... ונתתי אותה לכם מורשה." אם מתנה למה ירושה ואם ירושה למה מתנה? א"א מאחר שניתנה להן לשם מתנה חזר וניתנה להן לשם ירושה." הרוגאצובי כותב: "ארץ-ישראל שייכא לישראל מהמת שני דברים, אחד מחמת ירושה ואחד מחמת דשייכא לעם ישראל וזה לא יפקע לעולם. רצה לומר, הא דברכות, דף ה' דארץ-ישראל ניתנה ביסורים בפעולת הגוף ולא תשהנה", כמציאות של ירושה, שנקנתה ביסורים, מאחדת את היורש עם ירושתו.

הגדרותיו חלות גם על אבות האומה, אברהם, יצחק ויעקב, ועל משה רבנו. בלשונו: "אברהם אבינו לא יגע בתורה ורק היה עצם המדכה. כל התורה גלויה לו, והיא בגדר קניין ולא בגדר עצם." ואילו משה רבנו, שיגע התורה, כלשונו, הוא עצם התורה. השגה-ויגיעה יחד הן שמעלות לדרגה הגבוהה.

בהגדירו את יום-הכיפורים שהוא עצם שלם, צום של כל היום ולא של מקצתו, כוסבר הדין, קטן שגדל באמצע היום אינו חייב בצום, שהרי חסרה לו שלימות היום. לא כן שבת, שמשמעותה מנוחה בכל רגע ורגע, ולכן קטן שגדל בעיצומו של היום חל עליו דיני שבת משעה זו ואילך.

עיון מעמיק במשנתו של הרוגאצובי, הכתובה בחלקה הניכר בקיצור וגם ברמז, בין המושגים והצבתם במקורות מבבלי וירושלמי, וניסוחם תוך כדי שילוב פיסקאות מלשון המקור, כל אלה חוברו יחד בעשרות-עשרות העניינים שבספר, שמכניסים המעיין בנבכי תורתו של בעל "צפנת פענח", כגון: צורה וחומר, יחסי גומלין בין איכות לכמות, ראייה נבואית וראייה שלנו, עולם וזמן, מוות וחושך מציאות או העדר, בין גרים לעבדים, איסורי תורה ואיסורי דרבנן, גדרי קדושין, גדרי שליחות ועוד. מהפכת התורה בבירור הלכות הי תורה.

ספרו הפרשני, כספרו הקודם, הם מבואות מאלפים לכל הבא לעיין בכרכי "צפנת פענח" לגאון מרוגאצ'וב.

פרשת השבוע

האזינו

האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי (לב, א)

כתוב בחובות הלבבות: אדם נותן צדקה רק ... כואב לו, ומרחם על העני משום מצות ה' — הרי זה ... קונה רפואה ללבו, שלא ... על עצת העני, ... זה נרמז בדברי ... (נ"ח): "הלא פרוס לרעב ... ועניים מרודים תביא" ... כלומר: הרי אתה נותן לחמך, ורק "עניים מרודים ... בית", וכן "כי תראה ... כיסיתו". מפני ... הרי כל מעשיך ... "ומבשרך אל תתעלם" ... שלבך כואב עליו ... זאת, ואין כאן מצוה ... ומחי "ובקש בשמי" ... "והפק לרעב נפשך" ... תעשה את הדבר ... הרצון לקיים תורת ה' ... בזה, אם אתה עושה ... הדך, או בצער ... "אם תשיב משבת רגלך ... אם תשמור גם יתר ... שקולה שבת כנגד כל ... סימן הוא שעשית ... צווי השם, וזהו: ... שמים" — האזינו ... שהם מן השמים, ... קשות, כי אינם ... האנושי; ורק אחר ... הארץ אמרי פי" — ... מושגים לכם, בבחינת ... רכה. ואז: "תזל ... — אפשר גם את ... אדם לחברו, שהם ... (תגלת מרדכי לר"ם ...)

*

כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף (ל"ב, י"א)

כתוב זה מרמז על ... שמן ראש-השנה, ... עצרת: "כנשר יעיר ... זה ראש-השנה, ... רמב"ם: עורו ישנים ... — השופר מעורר ... "על גוזליו ירחף" — ... כיפור, שהשכינה ... ישראל; "ישאהו על ... זה סוכות, שהשכינה ... ישראל: "ה' בדד ינחנו" ... שמיני עצרת, שאז ... עצמו עם ישראל, ... במדרש, למלך שעשה ... עבדיו, ולבסוף בחר ... אחד לאכול עם בנו ... מגדל מלינסק, אבי ... שיר).

*

ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר (ל"ב, י"ב)

ר' נחמן מהורודנקה ... הכתוב (שמות ל"ב, ...) לא יעלה עמך. וגם ... בכל ההר", שכשאיש ... את ה' בתמימות, ... שאין אדם בעולם, ... לבדו, ולא תהיה ... להתפאר במעשיו. ... לא יעלה עמך — ... שיש עוד איש ... (ויקרא ט"ז, י"ז): ... לא יהיה באהל מועד ... לכפר בקודש עד צאתו" ... לחשוב שאין עוד ... עולם, כשאתה נקט ... לעבוד עבודת ... "ובמקום שאין איש ... להיות איש" (אבות ... להיות איש, כאלו ... שם איש. וכך ... בדד ינחנו" — כשאת ... הוא מתאחד ביחוד ... "ואין עמו אל נכר" ... אינו מתיחד לנכרי ... מדבקותו בו, הרי ... עמו אל נכר, וכרמז ... הכתוב: "ופרוזם ... רים י"א) — אם ... לרגע מהדביקות ... בבחינת: "ועבדתם ... רים (דגל מחנה ...)

*

וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו (ל"ב, י"ט)

"מכעס בניו ובנ... שהבנים והבנות ... אבותיהם, הרגים ... ומצוות, "ויאמר ... אחריתם" — נראה ... מי: אבות את הבנים ... את האבות: "מי הם ... המה", והבנים רוצים ... האבות, שילכו לפי רוח ... (עפ"י טעות ... ברודא).

*

כי צורם כסלם וה' ... ואויבינו פלילים (ל"ב, ...)

כתוב (ישעי' י', כ) ... יוסיף עוד להשען על ... ונשען על קדוש ישראל ... וביאר הר"ן: כי האדם ... שמה שהגוים מריעים ל... מצרם וכוחם, ועל-כן ... שיקלו עולם מעליהם ... אמת זו טעות, כי לא ... אלא ההשגחה היא ... הכוחות והגוים הם רק ... המבצעים, משל לנפיר ... המשפט הבא לתת מכות ... על חטאיו. ע"פ ... השופט, והאיש המוכה ... שהמכה שירחם עליו ... הלא זו סכלות, כי ... לבקש מהשופט שירחם ... הרוב גם השופט אין לו ... לזכות את הרשע, כי ... מחייבו. וזהו שאמר ... יוסיף עוד להשען על ... כי יבינו שלא המכה ... הסיבה. אלא — "ונשען ... ישראל" — ההשגחה ... סיבה האמתית. וכן נאמר: ... "איכה ירדוף אחד אלף ... לא כי צורם מכרם" — ... היא הסיבה האמתית. ... העונש בא מהשם, ... לשעבדנו: "ואויבינו פלילים ... הם רק השופטים, ... פוסקים עפ"י החוק ... מחייב (ר"ש נתנזון).

*

ראו עתה כי אני אני הוא ... (ל"ט)

ידוע מה שפירשו: "אתה ... אלוקינו", שהקב"ה נגלה ... פעולותיו ונסתר — ... ואת שכבודו מלא עולם ... ואת משרתיו שואלים: ... כבודו, וזהו: "אתה — ... השם הוא בחינת אתה — ... וגם "הוא" — נסתר. ... כי אני — אני הוא: ... נגלה, וגם "הוא" — ... (ודאים בשורה).

ליקט שלמה ...

מרן החפץ חיים זצ"ל - עמוד אור

איש ה"חפץ חיים"?

...מיתו התמימה והטהורה של מרן ה"חפץ חיים" זצ"ל (שנפטר ...לול), נתגלתה למרן הרב זצ"ל בשחר ילדותו בבית אבא, ...יות אותו צדיק בלתי־ידוע לרבים. זכות נתגלגלה לאביו ...ב, רבי שלמה־זלמן הכהן קוק ז"ל, ש"גילה" אותו ואירח ...י־קורתו, וכשהו שהיה כך היה:
שהדפיס ה"חפץ־חיים" את ספרו בעילום־שמו, נסע להפיץ ...ר בערים ובעיירות, בהציגו את עצמו כמוכר־ספרים נודד, ... לעיירת מולדתו של הרב, לגריבה.

...רב ר' שלמה־זלמן הכהן קוק ז"ל, נפגש עם ה"חפץ־חיים" ...כנסת, ובעיינו הזדה תפס מיד מי האיש המוכר את הספר ...יים", שזהו מחבר הספר עצמו, ושזה לא סתם "מוכר־ספר", ...מחבר והספר חד הם. ר' שלמה־זלמן הזמין את ה"חפץ־חיים" ...כיבד אותו ביותר, ואף עזר לו בהפצת הספר בעיירה.

...אז נקבע ספר קדוש זה בביתו של רבי שלמה־זלמן, לא רק ...יסר שמעיינים בו מדי פעם בפעם, לשם התעוררות וזיזוק, ... כספר לימוד בעיון ועמקה של הלכה לשם ידיעת המעשה, ... המותר בדיבורי הפה.

...ך כדי לימוד, כתב ר' שלמה־זלמן הערות תשובות לספר, ...ו שנשתמרו בבית בנו הרב, נדפסו ארבעים שנה אחרי ...ע"י נכדו הגרצ"י קוק שליט"א, בספר "מצות ראיה" —

שיחות הראי"ה, פרק ס'
זכו וסודרו ע"י הרב משה צבי נריה

השי"ל — עמ' קי"קי"ג, בתוספת והשלמה להערות של ... זצ"ל על ספר "חפץ חיים".

...ב מרדכי רבינר ז"ל מספר: "באחד הביקורים שלי בגריבה, ...בפי זקני המקום, כי עוד בילדותו של הרב, לפני שהגיע ...בר־מצוה". מצאוהו מתבודד בבית־המדרש של רבי יחזקאל ... ז"ל (שהיה סמוך לביתו), מחזיק בידו ספר "חפץ־חיים" ...ו בהתרגשות ובדמעות".

...ך חשובה יותר!"...

...וד־אור מופלא זה, שהופיע במחנה־ישראל במלוא זיו־קדושה ...להאהר כבן, נתגלה מחדש למרן הרב זצ"ל בפוניבז', בבית ...און האדר"ת ז"ל, האף הנחה במשנתו הברורה ועצתו אמונה, ...ות עולמו ואורח־חייו.

...יות הרב סמוך על שולחן חותנו, ושמו כבר הולך לפניו, ...שיבת ולוז'ין, עלו על הפרק כמה הצעות־רבנות, אולם הוא ...ן, שכן חשש שעבודת הרבנות תטריד אותו ותוציא אותו ...ליהוד העיון. ברם, אותו גאון וצדיק מרן ר' ישראל־מאיר ... בעל ה"חפץ חיים" הוא שהשפיע עליו לחזור מהחלטתו.

...חפץ חיים" ז"ל בזמן אז לפוניבז', בענין ארגון ת"ח כהנים, ... לימוד בסדר "קדשים", כיון שמהרה יבנה בית המקדש, ... לידעת הלכות אלו למעשה, וגם מרן הרב זצ"ל, הכהן, ... לעסוק בהלכות מקדש וקרבנות. כעבור כמה ימים, בשעת ...זל הרב באכסניה של ה"חפץ חיים", פנה אליו החי"ח ...: בקשה לי ממך, אולם רצוני שתבטיחני מראש כי תמלאנה. ...יב לו: הואיל ובטוחני בכך שלא יבקש דבר שאינו מתאים ... מבטיחו אפוא למלאותו. "הנני מבקש — אמר הח"ח — ... לפניו הצעת רבנות לא יסרב לקבלה". הרב שהחליט ...ק ברבנות נמצא במיצר, ורצה להשתמט באמרו: "לשם ...צות אלי לעסוק ב"פוסקים", הרי כבר הבטחתי למר לעסוק ...". החח שקע במחשבה, ולאחר עיון אמר: "מוותר אני ... על הראשונה, ובלבד שאבטח יתהרי"...

...עת־ספוד"!

...ר לי ידידי־נעורי, הרב שמעיה שאנן שליט"א, תלמיד ישיבת ...רבי" בשעתו:
...נה לי הזכות, ללוות את הרב בהכנו להיכל ישיבת "מאה־... להספיד את מרן ה"חפץ־חיים" זצ"ל.
...ני צאתו מביתו נכנס הרב לבית־מדרשו, לישיבתו, וכשראה ...תמידים יושב ולומד, ניגש אליו והעיר לו: "עתה עת־ספוד" ...ת ולהשתתף בהספדו של אותו צדיק.

טהורה וקדושה מדור קדמון"

...ורה לי סגינה מדברי הספדו של מרן הרב זצ"ל: "ראה ...צדיקים מועטין עמד ושתלן בכל דור ודור" (יומא ל"ח, ב) ... היינו גרעין אשר נזרע במקום אחר, ורק אח"כ עקרהו ...יעתו ושתלוהו במקום חדש. ישנם צדיקים שמתנשאים ...על פני דורם, שאין כלל להבין כיצד צמחו ועלו מקרקע דורם הם, ובאו חז"ל וגילו לנו: לא מקרקע־דורם צמחו, במהותם שייכים הם לדור הרבה יותר גבוה, אלא שריחם הקב"ה על דור־יתום, והביא נשמה שצמחה בדור אחר ושתל אותה בדור זה...

אף אנו נאמר — המשיך הרב את דבריו — כשאנו מסתכלים בדמות־דיוקנו של צדיק מופלא זה, הננו עומדים ותמהים כיצד יכלה לצמוח דמות עילאית זאת מתוך קרקע הדור שלנו, באקלים החמרי שלנו? והתשובה היא: נשמה טהורה וקדושה זו של "החפץ־חיים", שייכת במהותה לאחד הדורות הקדמונים, אלא שריחם הקב"ה על דורנו, וזיכה אותנו בנשמה אצילית זו, בכדי להאיר לנו את הדרך ולישר לנו את מסילת־חיינו.

"נגוהות הופיעו עלינו מזיו־הקודש של עמוד־אור זה"

במלאת שלושים לפטירתו של סבא־קדישא מרן ה"חפץ־חיים" זצ"ל, פנתה מערכת "ההד" אל מרן הרב זצ"ל, ובקשה ממנו לכתוב דברי־הערכה על אישיותו, וכך זכינו למאמר מקיף מפרי עטו, הכתוב ברחשי־לב עמוקים ל"איש־הפלאות" אשר "זכה להקביל פני הקדושים":

"קרוב לשני יובלות האיר בעולמנו אור־יקרות, אשר רק הדורות הבאים יוכלו לפרט את פרטי־הנגוהות שהופיעו עלינו מזיו הקודש של עמוד־אור זה — זה היה הגאון הקדוש רבי ישראל־מאיר הכהן זצ"ל, שנלקח מאתנו, לדאבון לבנו, ביום הכ"ד לירח אלול, בשנת תרצ"ג שעברה.

דורנו השקוע במכמורי מפלגות ובעניינים, חומריים, — — — אינו מוכשר להעריך מה גדולה היא ההשפעה הנפלאה, של גוף קדוש ונשמה קדושה זו, על החיים של הדור ההוה, ומתוך כך אינו יכול להעריך מה הוא הערך של השפעה העתידה להיות נקלטת בחיים העתידים, כאוצרות־הקודש אשר השאיר ברכה אחריו בספריו, וביותר ברישומי־חייו הקדושים והטהורים.

"ענק הצדק והחסד"

זאת היתה נפש מהנפשות היותר מתוקנות. נשמה שהיא שקיעה כולה מלשד גן־עדן־העליון, שאין לה בעולמה כי אם החפץ הטוב, היותר עדין והיותר קדוש, שכולו כלול הוא כקשר המתולם של החיים, רק כדי לעשות רצון קונו, לעשות נחת רוח למי שאמר והיה העולם, על ידי הרמת ערך החיים היחידים של עצמו, ועל ידי הרמת החיים הכלליים של עם ישראל כולו. זה היה כל התוכן של חיי־הפלאות הקדושים, אשר להאיש הגדול, ענק הצדק והחסד.

"עמוד־החיים שלו: חפץ פנימי לזכות את הרבים"

חפץ פנימי להועיל אל הכלל, לזכות את הרבים זה היה קבוע בנפשו בתור עמוד־החיים שלו. הלב הקדוש והטהור הזה, נצבט ממש מרוב צער, כאשר חש בחושו הבריא, את האומללות שבחיים, ביחס להפקרות הנוראה השולטת בחיי־החברה, בנוגע להאיסורים החמורים שבתורה הנוגעים לטהרת־הדיבור, ואיסורי־רכילות ולשון־הרע ביחוד. ולא מצא מנוח בנפשו, עד אשר עלה בידו ליצור את יצירתו הקדושה הראשונה, שעל שמה נקבע שמו הגדול לדורות, הוא הספר הקדוש "חפץ חיים", הכולל הלכות איסור לשון־הרע ורכילות לפרטיהם, באופן מעובד ומדוייק, עם מבוא נפלא ורב־ערך. ספר שכולו הוא הלכות פסוקות, מבוססות על יסודות חזקים, ממקורות התלמודים, הבבלי והירושלמי, התוספתא הספרא והספרי, ודברי הראשונים עמודי־ההוראה. ועם זה ביאור ערוך במשא ומתן ישר, להראות את המקורות שמהם שאב את כל דבריו, על פי יסוד ההלכה.

לא הלך בענין זה — המכאיב כל כך את החוש המוסרי — לסגנן את הדברים בצורה של הטפה מוסרית, כי אם הכל העמיד על יסוד ההלכה המאורשה. רק במקומות מעטים מאוד, נמלט מהלב הקדוש הזה איזה ביטוי מוסרי, נגד הפיזור הלשוני הנהוג בעולם, לדאבוננו הגדול.

"שמירת הלשון" ו"אהבת חסד"

כעבור זמן הגון, אחרי אשר כבר נתפשט הספר הקדוש הזה, בכל חוגי התלמוד ההלכותי, אז מצא לנכון לפרסם גם ספר מוסרי, מלא מוסר טהור, תורת־אמת ויראת־שמים ברורה, שהוא מיוסד בעיקרו על הצד המוסרי הטהור של הנקיון הדיבורי. — זה הספר "שמירת הלשון", שכל הגה מהגה מזכיר לנו את קדושת בעלי־המוסר הקדמונים, גדולי־הנשמה, באנשי וצדיקי הדורות.

קדושת־החסד שהיתה כל כך מושרשת בלבבו, היא גרמה לו לחבר את הספר המצויין "אהבת חסד", ממש כאותו הצביון של הספר "חפץ חיים". הלכות קבועות, ברורות ומאוששות, על כל ענפי החסד. גם הוא שולחן־ערוך, כסדר בקצב הלכותי מדויק, ויחד עם זה חבר ספר מיוחד בתורת־המוסר של החסד.

הספר "נדחי ישראל" — נחל עדנים מלא אהבת־אחים"

במשך הזמן התחיל לשים את לבו על מצב היהדות בעולם בכלל. היהדות הרוסית ביחוד במדינות ליטא ופולניא היתה מבוססת לפי הערך. אבל אז התחילה הנדידה ביחוד לאמריקה, ולבו פחד מאוד לשלומה של היהדות, במקומות הרחוקים אשר הישוב היהודי לא נסתדר שם עדיין, ובבינת־לב מיוחדת נודע לו, כמה גדולים הם הנסיונות של המהגרים החדשים, בנוגע לשמירת יהדותם במילואה. לשם כך הופיע ממנו הספר "נדחי ישראל", כולו מלא הלכות מסודרות, הדרושות לתשומת־לב מיוחדת, לפי תנאי החיים החדשים, של הקיבוצים המתחדשים במרחק, והתעוררות לבבית טהורה ההולכת כנחל עדנים, מלא אהבה לאחיו, אהבה להיותם החומריים והרוחניים, לחזקם ולעודדם ולמלאם אומץ רוח, להתגבר על כל המכשולים, ולהגן בכל עוז על שלמות יהדותם.

"מחנה ישראל" — עבור בחורי ישראל בצבאות הגויים

העין הטובה הקדושה הזאת, חזרה לראות גם את הנעשה במחנה הצעיר, אצל בחורי־ישראל אשר נלקחו לצבאות הממשלות, והם מוכרחים שם לחיות חיים רחוקים מכל המהות היהודית, ונתברר לו שהם צריכים הדרכה מיוחדת, באיזה אופן להמשיך את היהדות, גם במצב של לחץ והכבדת עול זר הרודה בהם בחזקה, ולשם כך חבר את הספר המדריך והמעודד "מחנה ישראל".

"משנה ברורה — ספר פוסק שהלכה כמותו בכל מקום"

במשך כל הזמן הקשיב להד החיים הישראליים, המלאים על פי התורה והמצוה, חיי היהדות הקבועים התמידיים, הרשומים לפרטיהם בחלק הראשון של השולחן הערוך לארבעת חלקיו, שהוא חלק "אורח־חיים". והוא מצא שגם כל מה שנעבד החלק הזה, ונתפרש לפרטיו על ידי גדולי־הדורות, שעסקו בו בכל כך קביעות, עדיין הוא צריך בירור־פרטיו בירור הבהרה, ולשם כך חבר את ספרו "משנה ברורה" ו"ביאור הלכה" על שולחן־ערוך אורח־חיים, שגם הוא קבע לו כבר נחלת־עולמים, בתור ספר פוסק מבוסס, שהלכה כמותו בכל מקום.

צפיית הישועה והגאולה הביאה לחיבור "לקוטי הלכות" על סדר "קדשים"

ובלב הטהור הזה פנימה, בערה אש־קודש תמיד: צפיית הישועה השלמה, גאולת ישראל חזקו רוח קדשו בלא הרף, וכאשר תבוא הגאולה במהרה בימינו, ויבנה בית המקדש, הלא אז צריכה היא כל תורת־הקדשים להיות ברורה ומחודדת, ובפרט אצל הכהנים. והנה ראה אותו הצדיק, שהלימוד הזה בצורתו ההלכותית המחודדה הוא עזוב מאוד, ועל כן נטה את ידו הגדולה וחבר את הספר הענקי "לקוטי הלכות" על סדר "קדשים" כולו בכל סעיפיו (וגם על פרקי מסכתות של סדרים אחרים, שישנן שם הלכות השייכות לעניני הקדש והמקדש), כמתכונת הלכות רב אלפסי על התלמוד, בחלקים הנהוגים גם בזמן הגלות ובחו"ל.

"חיי איש הפלאות — אשר זכינו להקביל פני הקדושים"

הוא זכה לחבר עוד ספרים רבים וחוברות שבידור עולה מספר ספריו לארבעים ויותר. כמו כן השפיע על ידי ספרים גדולי־ערך שהיו ספונים בכתבי־יד, ועם זה ידיו היו נטויות עד ימי הזקנה המופלגה ועד בכלל, לכל דבר החזקת התורה שבה היו כל מעיניו, ובזריזות של נוער נסע במהירות מיוחדת לכל המקומות אשר נועדו לחזק בהם, ע"י מפעלים ואסיפות, את עמודי התורה וחיזוק הישיבות.

אלה הדברים הנם רשמים קצרים מאד מחיי איש־הפלאות, אשר זכינו להקביל את פני הקדושים, ואשר הדור כולו היה מושפע באמת מקדושת חייו וטהרת־מדותיו הנאצלות. ובעוונות הרבים נגרם בעונינו האור הגדול הזה, ונשמה של היהדות הטהורה שקעה, בהלקח מעל ראשינו עטרת ראשינו הגאון הצדיק הנודע ז"ל — יהי זכרו ברוך ונשמתו תהא צרורה בצרור החיים להמליץ טוב בעדנו ובעד כל בית ישראל, להביא לנו את גואל הצדק במהרה בימינו, אמן."

האנצקלופדיה התלמודית
הופיע כרך ט"ו

מכיל ערכים: חיל — חליצה.

ובניהם ערכים גדולים: חלב וחלב, חלה, חלול־השם, חכמות־חיצוניות, חלוקת־שותפות, חלוק־מלאכות, חליפין ועוד.

המחיר — .60 ל"י

הזדמנות מיוחדת לחודש החגים

...עליית מחיר האנצקלופדיה בגלל ההתייקרויות הגדולות
בכל ענפי ההוצאה והדפוס
ניתנת בזה הזדמנות בלתי חוזרת לרכוש מייד
את כרכי האנצקלופדיה התלמודית

במחיר — .60 ל"י לכרך
בתנאים נוחים.

הכתובת:
אנצקלופדיה תלמודית, בית־הרב, ירושלים

הפצה ראשית לא"י:
בימ"ס גישלר, רחוב בילו 4, תל־אביב.

השלטת היהדות והקנייתה [ב]

הקומה הרוחנית ובוניה

מאת מאיר אורין

כאן אנו מגיעים למוקד הבעיה: האם גילינו את סוד ההידברות בין המחנה הדתי־לאומי לבין המחנה המכונה חילוני? באמרי "הידברות", אין הכוונה למשא ומתן פוליטי של עסקנים הדנים בעניינים מעשיים ליד שולחן קואליציוני, אלא להידברות שבנפש בין היהדות הדתית לבין היהדות החילונית. במובן זה נדמה לי שאין הפרזה בקביעה, כי אין עדיין אפילו סימן של דיאלוג בין שני המחנות. ולא בגלל הקוטביות המפרידה בין הדעות, אלא משום שהלשון של המחנה האחד אינה מובנת למשנהו.

לא זו בלבד שאין ביניהם החלפת רעיונות, אין אפילו דרישה של דיבור ביניהם. יש לשני המחנות מלים משותפות, אך לא לשון משותפת. מלים משותפות לקנות כרטיס באוטובוס ומצרכים בצרכניה, אך לא לשון־נפש משותפת בעולם הרוח. כאן הם רחוקים זה מזה והאיש אינו שומע שפת רעהו. בעולם הרוח מרי־חה כל מחנה בספירות משלו, לשונו של כל אחד מהם היא חד־סיטרית. זה אמור במיוחד בלשון שבפי היה־דות הדתית, שהיא בבחינת לשון־רדים לאנשים שאינם אמונים על קיום מצוות. לעתים נוצר הרושם, כי הלשון אשר בפינו מצלצלת באוזני האדם החילוני כלשונו של איזה שבט רחוק וכן — במידה פחותה יותר — מצלצלת הלשון שבפי החי־לוני באוזני האדם הדתי.

*

דע את המתנגד

שאלת הקומוניקציה בין החלקים השונים שבעם אינה מטרידה את הפלג החרדי הקיצוני, שכן הקמת חיץ בין החרדים יותר ובין החרדים פחות היא אחד מעקרונותיו של פלג זה. דאגתו נתונה בעיקר לביצור חומת החרדיות ולהימנע מדו־שיח עם אלה השרויים מעבר לחומה.

אך אלה המעמידים במרכז משנתם את הכלל־ישראליות, מן הדין שיתנו את הדעת על אורח החשיבה של אותו הישראלי־הכללי, אשר איתו יש לנו דין ודברים על מקומה של הדת היהודית במדינה הנבנית. מב־חינה זאת יש חשיבות לאמירה "דע את המתנגד", במובן דע את לשונו, את הלכי המחשבה שלו, את רמתו האינטלקטואלית. הלא אליו מכוונים הדברים.

בנקודה זו צר לקבוע, כי השפה בה אנו מבטאים את דעותינו, אינה מובנת כלל לאותם החוגים שדעות אלה מיועדות להם. במקום משנה סדורה שתבהיר את גישתנו לבעיות תורה ומדינה, (במידה שהדעות בהי־רות לנו עצמנו), נעשינו למפריחי סיסמאות קלילות, שאין להן אחיזה בממש. הבעיות שאנו עומדים לפניהן הן גדולות וחמורות ואנו נתפסים לפשטנות יתרה, משתעשעים באמי־רות מבריקות שאין מאחוריהן כל כיסוי שבהגיון. במקום נסיון לחדור לעומקן של הבעיות שלפנינו, אי־מצנו לעצמנו כמה סיסמאות הכרי־זה ואנו חוזרים עליהן כעל הרושות מלא מבלי להעלות על הדעת שהן משוללות משמעות לגבי אלה שלהם נועדו.

נדגים את האמור:

במדינת ישראל ובהתפוצות הגולה נטוש ויכוח על צורת הגיור. היהדות הדתית תובעת שהליכי הגיור ייעשו על ידי אנשי הלכה מובהקים ואילו הפלגים החילוניים מסתפקים בגיור, גם כשהוא נעשה על ידי "ראביים" שאינם בקיאים בהלכות גיור. הוויכוח נוקב ויורד לרובד העמוק ביותר של עם ישראל והוא נוגע בנפש האומה ושבע ביסוד היסודות של יהדות. הטעמים ידועים. השלומים הוא עם חברי בית המחוקקים ועם האינטלקטואלים שבמחנה החילוני. הדעת נותנת שהנימוקים המחזקים את דעותינו יהיו לפחות מובנים — אם לא מקובלים — על ידי האנשים שעמהם אנו מתווכחים.

והנה קם רב, ומוציא מפיו מעל במה מכובדת הכרזה בזה הלשון: "...אין הבדל בין הדירת סובייטים דרך התעלה לישראל ובין הדירת גוי באמצעות רפורמי". רב זה ודאי פיו ולבו שוים ואין להטיל ספק, כי הוא מאמין באמת ובתמים שאכן התנהגותם של כמה גויים לעם ישראל על ידי גיור רפורמי כמוה כהשתלטותם של הסובייטים על הגדה המזרחית של הסואץ. אך הדברים לא נאמרו בבית המדרש, בין מנחה למעריב, לפני יהודים מאמינים ותמימים, אלא מעל במה חילונית ובאוזני ציבור שאין לו עניין של ממש בדת. ציבור זה, אם מבין את המשכל שלו אינה מתווה למינימום מן ההכרח שישאל את הרב דנן: האמנם? האין באמת שום הבדל בין הדירת הסובייטים למדינת ישראל לבין גיור הנעשה על ידי ראביי רפורמי?

ובאותו ענין מפרסם בעתון רב אחר, המכהן בכהונה רמה, את ה־משפט הבא: "אלה המוכנים להקל בענייני גיור מוכנים לוותר על שטח מארץ ישראל". ונשאלת השאלה: כלום יש בסיס כל שהוא לאמירה זו? איה הקשר ההגיוני בין שני אלה? וכי אין במחנה התובע בתקי־פות גיור על פי הלכה, כאלה המוכ־נים למען שלום אמת לוותר על שטח מארץ ישראל? ורב שלישי, מן ה־למדנים אף הוא, משוה ברוב חרי־פותו גיור לא לפי ההלכה ל"...הוצאת רשיון נהיגה לקצרי ראות". על דברי "שכנועי" כגון אלה כבר נאמר: כל מי שאומר דברי תורה שאינם ערבים על שומעיהם נוח לו שלא יאמרם. (מדרש שיר השירים, ה).

*

הדור ומוכיחיו

במאבקנו בשטח זה אנו מחליפים לעתים קרובות הסברה חינוכית בתו־כחה והטפה — שני דברים שונים. העם סולד מזה. אנו מתעלמים מכך כי תקופות התוכחה — לרבות תוכחה הנאמרת בלשון רכה ובדרכי נועם — עברו ובטלו מן העולם. בדורנו נרתעים אנשים ממטיפי מוסר, ממו־כיחים ומייסרים. לאמיתו של דבר, יש להטיל ספק ביעילותה של התו־כחה ובהתקבלותה בזמן מן הזמנים. הגורל המר תמיד למרימי קול תו־כחה. שמותיהם של מוכיחים ונעמים נתקדשו רק אחרי שנסתלקו מן העו־לם; בעודם בחיים היה גורלם רע ומר.

כבר בימי התלמוד הובע ספק ביעילותה המעשית של התוכחה. "תמיהני — אומר רבי טרפון, תל־מידו של רבן יוחנן בן זכאי וחכם מחכמי הסנהדרין — אם יש בדור הזה (לפני למעלה מח' מאות שנה) שמקבל תוכחה". ואילו רבי אליעזר בן עזריה תולה את חוסר היעילות של שיטת התוכחה לא באי רצונו של מקבל התוכחה, אלא בחוסר כי־שוריו של המוכיח: "תמיהני — אמר — אם יש בדור הזה שיודע להוכיח". (ערכין, טז).

וכבר העיר הרב הגראי"ה קוק זצ"ל על המאמר "הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא" (ויקרא יט, יז), אם אתה מוכיח את עמיתך פעם או אפילו מאה פעמים והלה איננו שומע בקול התוכחה — אל תשא עליו חטא. אל תטיל את האשמה בו, פן תלויה האשמה בך, המוכיח; פן לא ידעת אתה כיצד להוכיח.

ברוח דבריו של הרב זצ"ל ניתן לומר: אין לבוא בטענות אל הפסנ־תר שצליליו אינם זכים, כשהפסנתרן אינו יודע לכוון כראוי את מנענעיו.

*

קוממיות — בית של שתי קומות

לסוג של תוכחה עקרה שייכת גם האמירה שנשתגרה בפי הדורשים על המצב הרוחני הלקוי במדינה: "לא הקמנו מדינת ישראל כדי להוסיף מדינה באלקאנית נוספת על חופי ים התיכון". בלהט הויכוח אין אנו מרגישים, כי יש בה באמי־רה הזו משום הנמכת ערכה של "התקופה הגדולה" שזכה דורנו לה ומשום כפיית תודה למי שעשה לנו נסים גלויים ופסויים בדור הזה. כל עוד נמשך המאבק על זכות קיומנו כאומה, על ביצור מעמדה הבינלאומי של מדינת ישראל בקרב העמים ועל גבולות בטוחים כמו לכל העמים — המדינה כשלעצמה כמקום מבטחים פיסי לאלה החיים בה ולשיוולדו בה ולשיבואו אליה, הנה עדיין ערך על־יון. בל נזלזל, לכן, ב"התנחלות" כפשוטה, ב"בית" במובן הפשוט של צורך האדם ובסממנים המקנים לאו־מה את ריבונותה: בול־דואר עברי; מטבע עברי, סמל עברי, מצעד צבאי עברי. אוטובוס שנוסעים בו יהודים ללא חשש ממבטים עוינים או לעג־ניים.

הרגשת הגאווה הזאת על קיום המדינה, הומחשה לפני בכל חרי־פותה בביקורי מטעם המגבית היהו־דית באחת הקהילות הנידחות שב־אמריקה הלאטינית. זה היה בפריסנדו שבארגנטינה — קהילה של כמאה משפחות יהודיות בקרב כמאה אלף ילידים. במסיבה החגיגית גם ראש הקונגרגציה היהודי, שבא לא מכבר מישראל וסיפר שמכל מה שעיניו ראו בישראל, הופעם מהמראה במש־כן הנשיא בירושלים — באחד מימי חול המועד, כשהבית פתוח לעולי הרגל לירושלים. ההיזון שהרטיט את נפשו היה כשראה את אנשי הכמורה בגלימותיהם השחורות, השוחרות הצ־הובות, צועדים רכונים לפני נשיא יהודי ומושיטים אליו ידיהם בהכ־נעה. בזכרונו צף אז מראה מימי הילדות בעיירת מוצאו בפולין, כש־בא אל העיירה בישוף צעיר ליבים הרב הזקן עמד בכיכר השוק ולעי־ני המון עם רב שנשאו בידיהם את האיקונין של האם והבן, היה מקדם את פניו של הבישוף בקידות והש־תחוויות כשידיו מושיטות לו לחם ומלח. הבושה צרבה אז בלבו, לב נער יהודי רך בשנים, בושה על שהרב הקשיש ירא־השמים, שמימיו לא נשא עיניו אל הצלב, אנוס היה לעמוד בפיק ברכיים ולקוד קידה בפרהסיה, תחת כיפת השמים, בפני איש הכנסיה עטור הצלבים. כשראה בירושלים כמרים עולים בצוותא אל ביתו של הנשיא היהודי, חולקים לו כבוד ועומדים בפניו ביראה, זלגו עיניו דמעות והרהר: מי יגלה עפר מעיניו של אותו רב זקן. אילו ראה את המראה הזה בירושלים של מל־כות ישראל היה בודאי מקבל תנחו־מים על הצער, הבושה והביזיון, שנחל באותו יום בו עמדו רגליו בכיכר השוק של העיירה וכפף את ראשו לפני נושא הצלב.

נחזור ונטה אוזן מגוגיה זו לדבריו המופלאים של הגראי"ה קוק זצ"ל מלפני למעלה מיובל שנים. הוא אמר: באלפי שנות הגולה התפלל העם: "ותוליכנו קוממיות לארצנו". מובנה של המלה קוממיות הוא — שתי קומות. הקומה התחתונה זו הארצית וקומה העליונה זו הרקיעית. התפילה היתה שנזכה לבנין של שתי הקומות כאחת. לא רק לקומה של מלכות שמים, אלא גם לקומה של מלכות האדמה, שהרוח לא תהא מנותקת מהקרקע. נביאי ישראל, בעלי עיניים פנימיות, ראו את שתי הקומות הללו בראיה אחת. בחזונם דיברו לא רק על "שמים חדשים" אלא גם על "ארץ חדשה".

ברוח זו נאמר, שקומת הקרקע מסמלת כל האטריבוטים ההופכים את שבטי ישראל המפוזרים בגלויות לעם סגבי אחד במולדתו, והם: כוח בטחוני מרתיע, משק וכלכלה, שדות דשאים ובוסתנים ירוקים, כלי תק־שורת מודרניים ושירותים רפואיים משוכללים, בתי אולפנא למדע וניגוני מלכות — כל מה שמשרת את המדי־נה ומחזק אותה וכל מה שנכנס לתחום החומרי שמדינה ריבונית אינה יכולה להתקיים בלעדיו. לעו־מתה מסמלת הקומה העליונה את ממלכת הרוח של המדינה, אשר בהכרח חייבת להיות מושתתת על קומת קרקע מוצקת. שעה שהקומה העליונה — קומת הרוח — היא ראשונה מבחינת החשיבות, שכן האידיאל המוחלט של המדינה כלול בהגשמת ערכי הרוח, הרי הקומה התחתונה היא ראשונה מבחינת הז־מן: היא המכשיר שבאמצעותו יתג־שם האידיאל. בגולה לא היתה לנו אלא קומה אחת, הקומה העליונה. גדולים היינו בממלכת הרוח, אך קומת קרקע לא היתה לנו. יסודות הקומה העליונה לא נוצקו בתוך רגבי האדמה, אלא היו נטויים אל שבעת הרקיעים, ובהעדר היסוד ה־מוצק בקומה החמרית, חסרה השלי־מות בקומת הרוח: בלי שרשים עמוקים הטמונים באדמה, מתעקמים הענפים. כשהעם בגולה, גם השכי־נה בגלותא. ביטא זאת הרב קוק בלשונו: "הקודש צריך שייבנה על יסוד החול. החול הוא החומר של הקודש והקודש הוא לו צורה, וכל כמה שהחומר יהיה יותר איתן, תהיה הצורה יותר חשובה" ("אורות הקו־דש", קמה).

בית ישראל השלם הוא זה המכיל את שתי הקומות. אמנם הדור הרא־שון לגאולה שקוע בביצור קומת הקרקע, ביצירת כלי הבטחון והכ־לכלה וכל הכרוך בכך, אך גם בהיותנו נתונים בתוך תהליך של יצירה במלכות שבחומר, אל לנו להסיח דעת ממלכות הרוח. מלאכת הבנייה של שתי הקומות חייבת להי־עשות בעת ובעונה אחת, לבנה כנגד לבנה, לבנה בקומה העליונה כנגד לבנה בקומת הקרקע, שכן יש השפ־עת גומלין בין שתי הקומות. הת־רופפות ספחות־הבניין, גוררת אחריה התרופפות של הבניין כולו, ולהיפך. כשם שהיסוד החמרי מהווה תשתית לבניין־הנפש הרוחני, כך החיים הרו־חניים וההומניים של אזרחי המדי־נה, ערכיהם האמונתיים והאנושיים, יש להם השפעה גם על אורח חייהם החמרי.

בתלמוד חולקים בית שמאי ובית הלל מה נברא תחילה, שמים או ארץ. בית שמאי אומרים: שמים נבראו תחילה ואחר כך נבראה ה־ארץ; ובית הלל אומרים: ארץ נב־ראה תחילה ואחר כך שמים; ואילו החכמים אומרים: זה וזה כאחת נבראו (חגיגה, יב). והדעת נותנת כדעת החכמים, שכן עולם־העשיה, הארצי, וצלם־הרוח, השמימי, מחו־ברים ומשולבים זה בזה.

ברם, קומת קרקע אפשר לבנות מחמרים המובאים מבחוץ, שכן לכל־כלה ולמדע אין תווים לאומיים. גי־לוי מדעי באחד ממכוני המדע של אומה זו או אחרת, במזרח או במע־רב, נעשה במהירות הבזק לקניינם של כל העמים. לא כן הקומה העלי־ונה, הרוחנית, אותה יש לבנות מחמרים הלקוחים מבפנים, מאוצר הרוח של האומה. לכל היותר ניתן לקרוע חלונות החוצה, כדי לתור בעדם אחרי היפעות שבאומות הע־ולם, אך הקומה עצמה חייבת להיות בנויה מאוצרות הגנזים באהלי שם. צביון קומתה הרוחנית של המדינה הוא אשר יכריע אם מלכות ישראל המחודשת תיעשה למשכן, והעם החי בה — לגוי קדוש ולעם סגולה, או, אשתמש בלשונו הבוטה של א. ד. גורדון: "בית קיבול ריק העשוי לקבל לתוכו כל מה שיזרום אליו מכל הצנורות ומכל הביבים של החיים האירופיים".

בעשות זה מוטל תפקיד גדול על היהדות הדתית־לאומית. היא שותפה נאמנה בבניית שתי הקומות של המדינה, אך עיקר השליחות שלה הוא בקביעת צביונה היהודי של הקומה העליונה, בהפיכתה למגדלור רוחני שזרקוריו יאירו את כל פינות הבנין.

*

המשימה ההיסטורית — הנחלת היהדות לעם

היהדות הדתית־לאומית חייבת להיות מופקדת על קומת הרוח. זוהי משימתה לדורנו וזהי שליחותה ההיסטורית לדורות הבאים. המשימה הזאת לא תתמלא על ידי הפלשת חוקים על העם באמצעות בית ה־מחוקקים. כדי להיות שליחיה הנא־מנים של משימה זו, עלינו להדרש לדרך של הנחלת היהדות ותרכיזה לעם, ובדרך זו למשוך את לב העם ליהדות.

הנחלת היהדות משמעה קודם כל להחזיר לשמים את כבוד א־ל ולאדם את האמונה בבורא. המפקיע בה־תנועה הדתית את שליחותה הרוחנית תוך כדי הסתפקות בהשלטה כבח חוקים דתיים (לבעשה רק חוקי אי־שות קושרים את המדינה לדת) מגד את היקפה של התנועה, מגמד את יעודה ונוטל ממנה את נשמתה. בהיעדר שליחות רוחנית גדולה, מן ההכרח שהתנועה תיהפך לאפיזודה פוליטית בלי שתשאיר אחריה עק־בות.

היהדות הדתית במדינת ישראל רואה את עצמה כחוליה במורשת היהודית, בשרשרת המקבלים. השא־לה העומדת לפניה היא, כיצד ייעשה דור מקבלי המורשה, לדור המוסרים אותה לבאים אחריהם; כיצד ייהפך דור של נוחלים מאבות, לדור של מנחילים לבנים? — יתירה מזו, מנחילי המורשת בדורות הקדמים לא הסתפקו במסירה לדור הבא מה שקיבלו מהדור הקודם — כאותם מקלטים המשדרים מה שקולטים. — הם היו מאזינים לבעיות דורם והת־אמצו להשיב עליהן, ואת התשובות הללו צירפו למורשת שהנחילו לבני־הם. מן הראוי איפוא שנשאל את עצמנו האם בדורנו זה כרויות אזני־הם של הדבקים במורשת האבות לבעיות המנסרות סביבם על מנת למצוא להן פתרון ובדרך זאת להנ־חילם לדור הבא?

נבהיר את הענין ביתר פירוט. במדינת ישראל חזרה התורה לאכ־סניה שלה ואין אנו עומדים לפני סכנה, חלילה, שהתורה תלך ותישכח מעם ישראל. בימים ההם, בימי סו־פות וסערות, כשהדור היה נתון בסי־מן בריחה ממורשת היהדות, עמד בחור ישיבת הוולוז'ין מהורהר "לפני ארון הספרים" בבית מדרש שומם, ואפילו נר התמיד שבבזיכו כבר דעך. הספרים שהציצו מעל גבי ה־אצטבאות נראו בעיני הבחור בעל הנשמה הפיוטית כדימויי גוילין עתי־קים ישני אבק; הדפים — אלמנות האותיות — יתומים; והוא עצמו — אחרון שבאחרונים.

זה היה למעלה משנים שנה — (בשנת תר"ע) באחת מעיירות הגו־לה. מי יגלה עפר מעיניו, חיים נחמן ביאליק, והיית רואה עתה, בעשור השלישי להקמת מדינת ישראל, בהתעוררות לימוד התורה ובפריחה חדשה של אותם הספרים. רבבה ומ־חצה מבני הנעורים בכל ארצות תבל, ממלאים את בתי המדרש והי־שיבות שרשתן פרושה על פני כפת המדינה כולה. "לא נכבה עדיין נר התורה". קולות "הו הו אמר רבא, הו תנו רבנן" מהדהדים ברמה בין מרחבי שדות ובין חומות הערים ההומיות. והזקנים שבדור אומרים, כי הקולות אף גבוהים יותר וחזקים מהקולות שיצאו בימים ההם מישיבת וולוז'ין. הדמויות המתנועעות ליד הגמרות. מראיתן אינה זוכה "לצילו של בה"כ". זקופי קומה ויפי עינים, מתפלפלים סביב הסוגיות הקשות של "תגרי לוד" ו"רבי חנינא סגן הכהנים". ולא באור המהבהב של עששית־נפט הם עוסקים בתורה, אלא בחדרים שטופי שמש בימים ומוצפים אור בהיר בלילות. שוב יושבים מתבודדים ומשלבים את ה"חליכות הקודשים" בתוך טורי העמודים של התלמוד והמפרשים. שוב עוקרים מו־זות הרים וטוחנים זה בזה בהלכה, וידיהם של בני דור חדש, דור הראשון לגאולה, שוב מכבשים בספרים המכילים חידושי תורה מחודדים.

אותם הספרים שפירנסו את מחש־בותיהם של בחורי הישיבה כלפני שלושה ארבעה דורות — "שיטה מקובצת" ו"קצות החושן", "חידושי הרי"ם" ו"בית הלוי" — שוב נראים על השולחנות, אך בהבדל אחד, הב־דל לא בטל בשישים. על שער הספ־רים בזמן ההוא היה רשום: נדפס בסלאוויטא, או באמסטרדם או בפ־רנקפורט, ואילו על שער הספרים שבין כתלי הישיבה של היום רשום: נדפס בירושלים השליכה או בתל־אביב המעטירה או בבני־ברק, עירם של יהודים שומרי מצוות.

נוסף ללימוד התורה עוסקות חב־רות חבורות של תלמידי־חכמים בצבהויה היתוך ובמעשי כינוס, וב־גיבוש ענפי תורה שונים — מעשים שהדורות הקודמים לא ראום בדמי־ונם. אזכיר רק את "האנציקלופדיה התלמודית", "תורה שלימה" ו"הלכה פסוקה" מסביב לדפי התלמוד. עם צירוף יצירה ליצירה, קם לעינינו מפעל תורני אדיר לשעה ולדורות, שדור זה ראשי להשתבח בו.

בחצר הרבי

מאת אברהם בלאט

התור ל"שלום"

לילה "בבי" בירושלים. כוכב לא רומז ועבים מכסים את השמים. יהודים מאובטים מחישים צעדים ומבין הסימטאות מגיחות דמויות חבושות מצנפות הפונות לעבר אכ־סדרה צפופה של ניצבים. הם עומדים בידיים שלובות וסוקרים כל מבט מהצדדים. הכול צופה אל ההדר שם דלת נפתחת וננעלת. הנה אברך ממושקף נע מצד לצד ומתנדנד כבשעת תפילה, על יד ישיש אשר זקנו יורד על פי מידותיו ומתפצל לשני מסלולים.

טור לובשי שחורים עם עיניים מפרפרות משולהבות זז או נידם. הידים מגששות לקראת הושטת היד, והכול נטוי קדימה כדי לקלוט רחשים בוקעים. הדמיון רץ והורודות מוטות לפנים. שוב נפתח הפתח וחוט של מתח מגביר את הרגישות לקראת המצופה. בפתח נעמד האדמו"ר הישיש ובידו אסופת "פתקים" — תחינה של לב.

מסביב דומיה. אין איש מרהיב עוז בנפשו להשאר במקום. הכול מישירים מבטם לעבר הדלת החוצצת, והנשימה נעצרת. שחוח־קומה בעל זקן ערמוני, חיוור, שסיבה זרקה בו, הוא נעצר ונועץ מבט ישיר או הולף, והכול נשארים רתוקים. יש מי ששולף "פתק" ומניחו ויש מי שעובר כרוח נושבת או מרשרש כעלה, מבולבל חפוזות ונמוג כצללית. בלילה כזה בירושלים נסוג הירח והשים את החשכה. פנסים בודדים מאירים את הכביש והרוח מוליכה את הקול, אך ב"חצר" המובילה אל בית המדרש עומדים יהודים עם צרורותיהם בשורה ארוכה וממתינים. פסיעה אחר פסיעה הם מהלכים ומצפים לרגע המיוחל.

הגיעו לכאן ברגל וברכב. מזוקנים עם פאות מתולתלות, כובעים עם תיתורה רחבה ומעילים שחורים. מסתודדים, ממלמלים או מלחשים בצפותם לאירוע. הנה פנים מאודמים ואזנים קשובות על יד פנים מסבירות ועיניים רושפות. הם מקיפים את החדר עד שמגיעים קרוב לדלת. הוא יוצא וביד לטפנית נוגע־לא־נוגע, פולט "שלום" או "כתיבה וחתימה טובה", והמעגל נע. העומדים גוררים את הרגלים, קדים קידה אחורנית ומנסים להינתק מהמחשבה המרתקת את הדמיון, וכנועים הם. משתוחחים חוצים את המפתן אל פנים הבית או המדרגות מבחוץ. הלילה שוב רוחש תקוה ותוחלת, ואתה רואה את בבואתך בצהודית הצל, כבדוש בצידי הדרך.

סליחות בחצות

אולם בית המדרש עוד עטוף אפלולית. על המדרגות מצטופפים כתות כתות, והתכונה רבה. כולם באו להתדפק על דלתות ומחכים לפתיחת השער. ליל סליחות ראשון, וכל העדה נוהרת לשאת ידים באישון לילה בתפילה: אור נבלח ומציף את האולם. קהל רב זורם והופך לצרימה צפופה. כתף ליד כתף, יד על יד הם פושטים ומסתערים אל העמודים, שולחנות וכסאות. אחד מציין בגמ־רא והשני בפרשת השבוע. חלקם אוחזים בקרנות הבימה וחלקם בפינה המשקיפה על פני הבית. מרגע לרגע גובר הזרם והיהודים צובאים מתחככים זה בזה, ודולקים ממקום למקום. הם נשארים בסוף לפותים ודבוקים בין מרפקי בני החבורה. מתנצחים ונשארים תקועים כבצבת. צעירים עם פאות הכבתל־שלות כטבצות. זקנים המנסים להחלץ מתוך הבצור וקופים העומדים עמידה יציבה ונוש־מים לרווחה. האווירה דחוסה, אך הפנים מפי־קות שלווה פנימית ומנסים להתאושש. אולם רחוב ידים ובגדי שיראין עטויים משבצות או דופיצות של שבת. מעילים שחורים וכתנות צחורות. עולם דו־מימדי שחור ולבן מנוצר עם ראשים דחוקים זה על יד זה ותפיסה העצורה בעצמות המבקשת לה פורקן. לפתע השילך הם ותחושת הצפיות מתחלפת לרווחה ובדוכיה אפופת הוד. אורות מבזיקים, וכל בית המדרש לובש אור יקרות. בני החבורה נסוגה, רגליים טופפות ודרך נפרצת. לא עוד קולות מרוסקים כי אם בהילות פתאומית לפלס ולפנות את המעבר. האדמו"ר עובר חיש על מקומו, וקול דק מתייפח: "אשרי יושבי ביתך עוד יהללוך סלה". הכול מותחים צווארם מתנשמים ומיישרים שורה. עוצמים עין כדי להתרכז ולהאזין לקול שבוקע שנית, כתוודה ומתחנן "הנשמה לך והגוף שלך חוסה על עמלך".

עדת ישראל מסתופפת ועומדת בתפילה, ומקהלה של גברים שקודה על ניגון חדש בניגוה כובשת או פייטנית. קולות קולחים ורוססים, והש"ץ כחרה ומחזיק אחריהם. בליל מוצאי מנוחה עומדים יהודים. גופם אינו נח מתנודדותיו וראש נע אילך ואילך. הם עומדים בלילה ומבקשים לרצות עתירתם וקולם מנסר בחלל עד אשר תם הצליל האחרון. בית־המדרש מתרוקן אל הרחוב הריק. יוצאים גלים גלים ואיש מברך את רעהו ב"סליחה טובה".

*

רחוב ירושלמי באישון לילה קשוב לרחשי תפילת יחיד ולהמיית כסופין, אך הרוח השו־בבנית מטלטלת ומנערת ראשי אילנות.

מכאן ואילך

עובדי בנק המזרחי המאוחד צועדים בראש

77 מעובדי בנק המזרחי המאוחד — כמנין „עז", השתתפו בצעדת ירושלים וקצרו תשואות בשל הופעתם המלוכדת, הנאה והמרשימה.

עובדי הבנק, בתוכם המנכ"ל וסגניו, מנהלי סניפים, עובדים בכירים צעירים וותיקים, על תלבושתם האחידה, זכו במקומות הראשונים — הן קבוצת הגברים והן קבוצת הנשים. מפקד הצעדה מצא לנכון לציין לשבח, הופעת עובדי בנק המזרחי המאוחד, שבכל משך הצעדה לא פסקה שירתם — שירי ירושלים ושירי מסורת. הצועדים הצטיינו במוראל גבוה, ובמשמעת מופתית שעוררו תשומת לב רבה וזיכו את הקבוצה בהוקרה ובהכרה מצד הקהל.

ואכן, לא בכדי, זכתה קבוצת צועדים זו, המשתתפת לראשונה בצעדות ירושלים, לתשואות חן מצד העוברים ושבים, בעת שעברה בחוצות העיר.

זקני ירושלים הרעיפו לעברם תשבחות, זרקו סוכריות ודברי מתיקה אחרים ועודדו אותם במילות שבח.

✱

ערב לפני הצעדה, התרכזה הקבוצה ליד הכותל המערבי לאמירת „סליחות". וביום המחרת זינקו עם שחר, במסלול שנבחר על ידם — בשבילי גוש עציון. „הן המקום הזה קרוב ללבנו — אומר מר אליעזר שווימר, מזכיר הוועד הארצי של ועד העובדים, מפעלי יוזמי הצעדה.

כשצעדו בשבילי גוש עציון, נזכרו שמנכ"ל הבנק, מר אהרון מאיר, נמנה בשעתו עם הלוחמים המגינים על הגוש. מר א. מאיר, שצעד עם חבריו לעבודה ציין במסיבת הסיום שהתקיימה באולם „הדר" בירושלים, את ייחודה של קבוצת הצועדים מבין עובדי בנק המזרחי המאוחד, שישתתפו מעתה בכל הצעדות, ויצעידו גם את הבנק קדימה.

במסיבה הובעה גם הערכה ליוזמה של הוועד, בראשותו של מר יוסף רוט ושאר „נותני הטון" בתוכם דוד אלון, דב פוגל, חיים לורבר. יוסף שטרנברג, שלמה בן־שמואל ואחרים, שעודדו את הצועדים בצעידתם.

צלחה דרכם של עובדי בנק המזרחי המאוחד בצעדת ירושלים, לעורר אימון בו.

סיסמת הצועדים היתה: „בנק המזרחי המאוחד שומר אימונים לכל אחדי".

ח. אביעד

מנכ"ל בנק המזרחי המאוחד אהרן מאיר מרואיין ב„גלי־צה"ל" בואכה כפר עציון

הצועדים: עובדי בנק המזרחי, הבנים והבנות זכו במקום ה־4 מבין חמישים אלף איש שהשתתפו בצעדה

„מסע תשובה" בחיפה האדומה

מאת יהודה עוריאלי

עשרות פועלים, לבושי סרבלים, שכפותיהם חרוצות ומיובלות מעבודה קשה, ישבו נינוחים בחדר האוכל של המפעל־החרושתי והתמסרו לשעה קלה של קורת רוח, ממש. הם ישבו קשובים לשיחה בענייני רוח ותשובה, על הימים הנוראים ועל ערכי היהדות — כפי שרק ניתן להעביר תוך פרק זמן קצר שהנהלת המפעל אישרה. ב„אין יוצא מן הכלל", במסגרת מסע התעוררות של הרבנות הראשית בחיפה. בתוכם ישבו מנהלי העבודה, וועדי העובדים, בהם עולים חדשים, שזה להם לראשונה לשמוע דברי תורה. גם לזאת זכינו, הפסיד גרוזיני בהנאה ובאנחת רווחה, כאשר ניסה לקלוט את דבריו של הרב הראשי לחיפה שאר־ישוב כהן.

דומני, שהמאפיין המסמל את המהפכה שחלה בשנה האחרונה בחיים הדתיים בעיר־הכרמל, שהיתה בעבר ממוסדת וממוסגרת, על בריח ומנעול מפלגתי, שתחתיה יצאה בה לרחובה של עיר. בעקבות בחירתם של הרבנים הראשיים הרב שאר־ישוב כהן והרב אליהו בקשי דורון, חל מפנה רציני חיובי. ביחס לנושאים דתיים בחוגים שהיו רחוקים מהם בעבר. לראשונה השנה, נערכות בימים אלה פעולות בהיקף כזה, החובקות כל כך הרבה מקומות עבודה גדולים, חוגים חברתיים ומועדונים כמו תנועות הנשים, ויצ"ו, „נעמת", „רוטרי" „ליונס", עובדי מועצת פועלי חיפה, כנס התעוררות של קציני משטרה במרחב, כנס מדריכי נוער, ועובדי משרד הבטחון ועוד, שבפניהם הופיע הרב ש. י. כהן, ששמו הולך לפניו בעיר כמרצה תורני מבוקש ביותר. במסגרת ההופעות הללו לא נפקד מקומם של מפעלים ידועים כמו „חלקך", „פנציה", מספנות ישראל, נמל חיפה בתי הזיקוק ועוד. רשימת בתי הספר התיכוניים, שבהם מופיעים הרבנים הראשיים ועמם אברכים ומחנכים המשתתפים במבצע ההתעוררות, ארוכה עוד יותר. הרב בקשי דורון, בחינו האישי ובלמדנותו, נתחבב על תושבי השכונות, מכל העדות, המשחרים לפתחו. והוא מבקר בכל בתי הכנסת, בכנסים רוחניים.

ההשפעה התורנית בעיר ניזונה במידה מרובה מההרמוניה הבלתי־רגילה השוררת בין שני הרבנים הראשיים, שעיני כל החוגים היו נשואות אליהם בתפילה במבט בוחן וזהיר. ועתה מתוך הערכה הוקרה רבנן שהשלום ויחסי אנוש נלבבים, נר לרגליהם.

אנו רואים בתפקידנו לשרת את כל תושבי העיר וצרכיהם הרוחניים של כל החוגים, מציין בפנינו הרב שאר־ישוב כהן. פרצנו מסגרות, תוך חיפוש נקודות ומוקד של אנשים, מוסדות חינוך ומרכזים קהילתיים. אנו פועלים במקביל בכל המישורים הללו, תוך ריכוז המאמצים להשפיע בחודש הרחמים והסליחות וימי הדין האלה. מתגלים לעינינו רבים וטובים לדעת תורה, להבין, לשמוע ואולי לקיים. ההרצאות והשיחות הן על ערכי היהדות בעידן של האדם המודרני, על רעיון התשובה וימים של חשבון הנפש. בחיפה ישנם ריכוזים גדולים של עובדים במפעלי תעשיה כבדה וחרושת, ואין מקום ראוי יותר לפגוש את העם לשדרותיו ולדרת אליו, כדי להעלותו, כמו במקומות אלה. הרב הראשי סלל דרכו אליהם, אחרי שרכש ליבם. של הפעילים המרכזיים במועצת הפועלים השוקקים ומתמידים בשיעור ההודשי בפקיר־אבות, כבר שנה תמימה. זוהי פריצת דרך דו־סטרית, גם של הרבנות אל הציבור הרחב, וגם של הציבור לשדרותיו, שיכיר את מורי הדור, מקורות היהדות ומאורותיה.

בית נאה, כלים נאים ורבנות חדשה

יד המקרה הוא שהרבנות והמועצה הדתית בחיפה, שנבחרה מחדש לפני כחצי שנה, זכו במיבנה חדש, מרווח ורחב ידיים, בעת ובעונה אחת כשנתחדשה ההנהגה הרוחנית והדתית בעיר. בבחינת דירה נאה, כלים נאים ורבנים חדשים, המרחיבים את דעתו של הציבור החיפאי. הריאורגניזציה שנערכה בתחומי כתאדם ומחלקות המועצה הדתית היא התהליך שהחל בייעול השירותים, עם ההתקדמות התקציבית ממשרד הדתות ועיריית חיפה, יצרו שילוב מבטיח. חידושים אלה עשויים להוריד את חיפה מהמפה של עברה, כאשר היתה ידועה בציבור כעיר חילונית, וליצור תדמית חדשה, הורסה יותר את דמותה והרכב אוכלוסייתה, שאיננו שונה מבחינה זו, מכל עיר ואם אחרת בישראל. תשתית זו מסייעת גם לנציגי המפדי"ל במועצת העיריה, לפעול יותר למען הנושאים היסודיים בתחום זה, במסגרת המוניציפאלית. מכאן גם היוזמה והתנופה באירועים דתיים, מרכבים, כמו הקמת סוכה עירונית גדולה, שירכזו ההעניינות בקרב התושבים, עם קבלות פנים חגיגיות, הופעות אמנותיות־יהודיות, בהשתתפות להקות ויז'ניץ וגור, ערב עדות היהודי סוכות במסורת ישראל ועוד. „ההקפות השניות" יתרכזו השנה במוצאי שמחת תורה תחת „גג" אחד של המועצה הדתית.

שינוי האוירה ביחס לנושאים דתיים

ואחרון אחרון חשוב, אחרי פיגור של שנים, החלה להסתמן תנופת בנייה ופיתוח של בתי כנסת חדשים, בתכנית רב־שנתית. הלחץ בא „מלמטה". הציבור המקופח איננו נחלת רק החוגים הדתיים המובהקים. להיפך, לעתים קרובות דווקא הציבור של מתפללי ראש־השנה ויוהכ"פ רבים הוא המקופח בבתי כנסת ארעיים, המלאים עד אפס מקום בסתם יום של חול או שבת, במתפללים קבועים. נהירת אוכלוסין לשכונות חדשות, לכרמל, ולגבה שאנן, קליטתם של עולים חדשים תובעות צעירים, גורמים לפיגור בבניית בתי כנסת ראויים לשמם. והפתרון איננו תמיד כספי. לעתים זהו ענין של רצון טוב מצד אבות העיר הפרנסיה במפלגת השלטון המרכזית. מעורבותם של הרבנים הראשיים בחוגים רחבים, מסייעת לשנות את האוירא, שהיתה בעבר סרבנית ביחס למוסדות קודש וחינוך דתיים, בחיפה.

באמתחתם של הרבנים הראשיים, בסיום שנת כהונתם הראשונה, תכניות רבות, כמו הקמת „כולל" לאברכים; בניית מרכז לתורה ולהדות בשם „אריאל", כיסודו של הרב ש. י. כהן, וכדומה. קידומם של התכניות הללו מותנה בכלים העירוניים והתקציביים הממלכתיים שיעמדו לרשותם, ללא סחבת ביורוקרטית והששות סרק, שכבר הובעו בפנינו לא אחת כי „הדתיים משתלטים"... ביסוסם של מוסדות תורה וחינוך מורשתי, יתרום לא רק לציבור הדתי, אלא לכלל אורחי חיפה, והם צורך התקופה, להעמיק את האמונה והערכיות בחיינו. בימים אלה של ימי התשובה ועריכת חשבון נפש של הפרט בישראל, מוטב להסתכל קדימה בתקוה ובחזיב גם לגבי מאזנו של הכלל.

מאת **בתיה כהן**

בחוג המשפחה

בעלת תשובה

החזרה בתשובה שינתה עולם ומלואו. זה שינה את דרך החיים שלה בצורה מוחלטת.

קודם, אדם חי, כפי שנדמה לו שהוא הבין — וכיום, חי עפ"י הדרכה, שניתנה לעם היהודי, על־ידי הקב"ה.

מרים צורי, ילידת בלגיה, חונכה במשפחה קתולית בזמן המלחמה — והיתה ללא אכותה, במשך הרבה מאד שנים.

רק בעשר השנים האחרונות, החל תהליך אישי, להכרה בקיומו של בורא־עולם. קודם, בצורה כללית ולאחר מכן, משהגיעה למודעות שיש משמעות ומטרה לכל דבר בחיים, עלתה השאלה: „אם כך לא במקרה נולדתי יהודיה — ומה פירוש להיות יהודיה". ואז, החלה ההכרה, שלהיות יהודי זה לחיות באופן מעשי את המצוות היום־יומיות שהיהודי נצטוה בהן — מצוות עשה ואל תעשה. מתחיל תהליך אישי — להתגבר על דרך חיים, בהם מומגש הכן תעשה ולא תעשה — היה אחר.— היום אתה מקבל את זה מתוך אמונה שלמה של נעשה ונשמע.

מאחר ומרים מרגישה שעלתה על דרך האמת, היא חושבת שמטרתו של האדם ללמוד ולהפתח ולהעביר את הידע שלו ובכך תורם את אשר רכש. היא מקבלת שכל בני־ישראל ערבים זה לזה, לכן היא רוצה לתרום ולהעביר הלאה את אשר קיבלה ולעזור לאחרים, המחפשים את אשר היא חיפשה. זאת היא עושה במסגרת עבודתה כמזכירת אגודת „אחינועם", אגודה שמטרותיה — נועם כלומר העברת הידע מתוך רצון טוב וגישה נוחה.

מטרת „אחינועם" היא — להקנות ערכי יהדות, לפי מיטב המסורת וההלכה ובמיוחד לעורר בלב הנוער, הבנה וחיבה לחיי מצוות ולימוד תורה, כי לנוער זה חסר ושומעים ממנו טענות רבות.

במסגרת המשפחה, כמובן שהדבר נראה מוגזם ומשונה — אומרת מרים — אך מקבלים זאת מתוך אין ברירה. כי זה לא דבר שהתחיל אתמול. אין זו אופנה, או שגעון, אלא תהליך שהלך ומתפתח ומתעסק, מתוך רצון להבין יותר ולהתפתח כיהודי וכבן־אדם שאי אפשר להפריד בין שניהם. להיות בן־אדם מספיק שבן אדם ימלא 7 מצוות וליהודי — יש תרי"ג מצוות. כדי להיות יהודי נדרש הרבה יותר מאשר רק להיות בן־אדם.

בשביל מרים — לכל מלה בתפילה יש משמעות. כשהיא אומרת שהיא מודה לא־ל — היא מתכוונת לכך, בכל הלב. לא כדי לצאת ידי חובה — היא מרגישה שהיא ממש רוצה להתפלל. כשבן־אדם סרוד — יש רצון פנימי להתייחד עם הקב"ה ולהודות לו על מה שקורה בכל רגע. מודעות לקיומו. כשמאמינים באמונה שלמה ומוכנים לקבל את העזרה — העזרה קיימת. הכל בידי שמים — חוץ מיראת שמים וברגע שיראת השמים קיימת — עזרת השמים קיימת.

איך למדה?

קודם כל מתוך ספר „שולחן־ערוך". לשיש לה בעיה והיא מתלבטת בה — היא פונה בשאלה, לרב.

היא לומדת בחוגים, במסגרת „אחינועם" במסגרת „מכון־מאיר". קוראת ספרות של מרצים שונים — בנושא טהרת־המשפחה ועוד.

מחפשת להתעמק יותר ויותר בדרך החיים היהודית־היהודית. אף לרגע איננה רוצה לשכוח „שבצלם אלוקים נבראתי — זה מחייב אותי כלפי עצמי וכלפי זולתי". פוגשת אנשים שכטלטלים כבספרה. קשה להם עם עצמם, קשה להם עם אחרים. אתה מרגיש שאתה עושה כל דבר בשמחת־חיים ולעומת זאת יש אנשים שאינם מאושרים בכה שהם עושים. אנשים שהגיעו להבנה, מאושרים שהם יכולים להרים מעצמם לאחרים — להגיע לכקום במסלול. לחזור בתשובה, זה תהליך ארוך. צריך ללמוד הרבה, ההתלבטויות רבות. אין הוא רק אדם ויש הרבה מכשולים כיון היצר־הרע, לפעמים מתגבר, יש הרגע לפעמים, שנכשלת. זה אחרת כאשר אדם שנולד עם הדת ויודע מה מותר ומה אסור.

נשים, שהגיעו מתוך מודעות פנימית להכרה בתורה כתורת־חיים וחיים של המצוות שהתורה מצווה אותנו. הגיעו להבנה פנימית, שיש בורא־עולם, שברא את העולם הזה ולכן גם יודע, ביצד הוא פועל וברוב אהבתו לבריאה, נתן לנו גם הנחיות לחיים. יש בעיות קשות באמת כשצריך לפעמים להגיע להחלטות, מכשולים בחיים שצריך להתגבר עליהם ולזכור שהוא מקום אתה מחפש עזרה.

ברגע שאדם חילוני, מרגיש צורך לא דרך אחרת בחיים כשהוא חש שחייו ללא תכלית ונראים ריקים מתוכן, קשה לו להצטרף לאירגון שכולו דתיים.

מתוך הכרת אותם הדברים, מרים לעבודה במסגרת „אחינועם" היא עצמה כאה את דרך החיים הנכון — בכך שהיא מכירה במצוות כדרך תנת חיים.

הערביות רוצות להדליק נרות שבת

בביהי"ח „הדסה" של הר־הצופים בירושלים, כשאשפזות ערביות רבות. מערב־שבת, פנו הערביות אל רב ביהי"ח „הדסה" הרב יעקב רקובסקי בבקשה — גם הן רוצות להדליק נרות־שבת.

הסיבה?

אם הציבו היהודיות עשות זאת — זהו כודאי סגולה.

הרב רקובסקי החליט, שלמעשה אין הדבר נוגד את ההלכה ואפשר לנפות ולתת לערביות להדליק נרות־שבת. הערביה מדליקה את הנרות ללא ברכה ושוב אינן מתנגדות על כך.

אחת הערביות אמרה, שמכבה השתפר לאחר שהדליקה נרות־שבת, סימן שזהו סגולה.

ומה אומר על כך הרב?

— אם זה מביא לכן את ! בישועה — מדוע לא?...

„בת תימן"

יפתחו חוגים לשזירת־רפיה ורקמה־תימנית וכן הוראת הפולקלור התימני לילדים ולנוער.

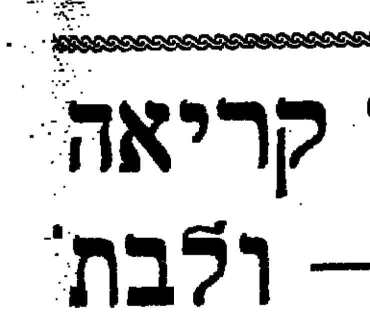

להקת „בת־תימן" מקרית־עקרון מופיעה בתלבושת, בשירה וריקוד תימניים מקוריים.

הלהקה בהדרכת סודי בן דוד, מופיעה במסגרת „האגודה לטיפוח חברה ותרבות" ברחבי הארץ — החל מחצרים בדרום וכלה בקרית־שמונה בצפון.

הקמת הלהקה היתה הפעולה הראשונה של חוג האגודה בקרית־עקרון.

בין הפעולות הברוכות של החוג, במקום, מבצע: בקור חולים, משלוח־מנות וחבילות — שי, למשפחות נזקקות ובקרוב

קישוט פירות לסוכה בדגם סידור פרחים

יש הנוהגים לתלות בסוכתם מפירות שבעת המינים שנתברכה בהם ארץ־ישראל. עצבי את קישוט הפירות, כיצירה אמנותית, דקורטיבית, מעניינת ומקורית, בדגם של סידור־פרחים. קחי מגש קלוע מרפיה — רצוי מגש שטוח וגדול למדי.

הכיני ענפי עץ־תמר, רצוי ענפים קטנים מאד. אם הענף גדול יותר על המידה — גיזמי אותו לגודל סביר, מספר ענפי הדסים ופירות: תמרים — רצוי אשכול תמרים צהובים, אשכול קטן של ענבים — אפשרי בשני הצבעים. רימון — רצוי עם ענף ועלעלים, אם יש באפשרותך גם שבלים יבשות — ככל המצוי בהישג ידך...

תתכי ספוג, לסידור־פרחים בגודל מתאים למגש, סדרי את הפירות מסביבו, בשילוב גוונים ואת הענפים נעצי בספוג ספוג כך שיצלו על הפירות — כמניפה. את המגש אפשר לסדר באופנים אחדים:

בקישוט קיר — את ענפי הפירות מחברים ומחזקים אל המגש בעזרת חוטי־משיכה.

בקישוט לשולחן — אפשר לסדר את הפירות והענפים בצידו האחד של המגש, כדי ליצור מבט א־סימטרי.

אם השולחן עומד באמצע — דאגי שהע־צוב יהיה מושלם מכל צידי המגש.

אם השולחן עומד ליד הקיר — דאגי לצד הנראה לעין.

מהמטבח - לקישוט הסוכה

הצפור העשויה קליפת־ביצה וכנפי מניפה קלה להכנה הדומרים מצויים בידיך — במטבח... הוריקי תוכנה של ביצה רכה בעזרת נקב קטן בקצה. שתי מניפות, נייר־צבעוני, הן הכנפיים. מניפה נוספת לזנב.

את המניפות אפשר להשחיל בחורים שתיצרי בקליפה או בעזרת הדבקה מבהוק.

המקור עשוי בצק.

העינים — מצויירות בצבע ומכחול. השחילי חוט והלי בסוכה לקישוט.

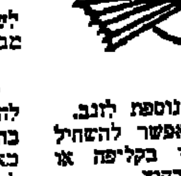

יומני קריאה לבר — ולבת מצווה!!

במדור זה הבאנו את הפרק „שולי־שולי"... מתוך יומנה של בת־מצוה „אשת־חיל". הפעם נביא מתוך יומנו של בר־מצוה „צבי־הכחור" את הפרק „לספר או לא לספר"...

היומנים היוצאים לאור במספרת „המשיכה להינוך להוי מצפהו" במקם ואנף להינוך־דתי, בסדור ההינוך־והתרבות, יכללו בתכניות־הלימודים בחוגי־לימוד עם רפרי־וזר לכתיבת יומן־אישי ואף ניתן יהיה לרכשם עבור מתנה בהוצאות. בפרק:

לספר או לא לספר:

בסתר ליבי ידעתי מהי הסיבה האמיתית לסרובי אבל עדיין לא נכון הייתי לגלותה לאבי. קנאתי בחיים, לגבין בעיה זו לא היתה קיימה כלל, ראשית — הוריו אינם מתכננים נסיעה דווקא לשבת הקרובה. שנית — הוא כבר גילה את הוכב־תנו המקורית להורה. בענין זה אני בחלום מקנא בחיים.

הוא מספר הכל להוריו — המלים שוטפות כמין כמעט כמו מים מברז פתוח. אם בחברה אנו מקניטים את חיים בשל זללנותו הרי שבביתו הוא הופכי — כמו מלך. איש אינו מקניט או מזלזל בו. אביו גם קבע ערב אחד בשבוע לפגישת „המועצה הכשפחתית" ואז אפילו כשאין בעיה, מנסים למצוא משהו ולכן חיים מספר תמיד הכל.

אני שונה מחיים — אני מרבה לשמור דברים בליבי זמן רב מבלי לגלותם.

כך עכשיו — חיים ואני היכנו להתארח בשבת בפנימיית הישיבה בה לומד דודו. דודו מבוגר כאתנו בשנה אחת בלבד. הוא לבד בישיבה והזמין אותנו לשבת. עדיין חושש הייתי לגלות זאת להורי. חששתי שיצחקו לי או יתמהו על הרעיון — לתתארח בישיבה... למעשה הרעיון היה של דודו שהצביע וחיים העביר אלי ואני קבלתיו ואפילו שמחתי. אך הנה צצה בעיה. הנסיע הדוד יעקב.

עכשיו התהלך אבא — ושיב כשפניו זועפות הליפיה „אם כל הכשפחה — אתה חייב לנסוע ... קבע אבא פסק־דין סופי.

הישועה הגיעה בדמות חיים שנכנס ברגע זה לחדר „כבר ארזתי את חפצי האיש — הכריז חיים.

ש...ש...ש. — ניסיתי להשתיקו. אך חיים לא הבין ובהתלהבותו הרבה השיך סע בשפה מוקדמת כדי שנגיע לקראת שבת". „איפה זה? תמה אבא. חיים והסביר חליפות ונראה את לשונו בשיניה. רק הבין שעדיין לא סיפרתי „עכשיו כבר לא נותרה בררה, הסבירי" אמרתי לו

חיים הסביר לאבא שהוזמנו להתארח בשבת בישיבה. מענייני" אמר אבא, „להשתתף במלא יראת־כבוד „אהרנו לא סיפרה לי זאת קודם אבא אלי.

„חשבתי שלא תסכים — לו תצחק לי" אמרתי.

„אצחק לך?" אמר אבא. „למ איני צוחק לדברי אדי. אני יכול לשמוע, להסכים לא להסכים, אבל איני או לועג".

„חששתי" אמרתי וידעתי צדקתי. עכשיו אני מרגיש יותר טוב. ראשית — אבא קה שכלב כשסטתירים מההורים ירדה ונגלה מכותו של חיים.

כנס התעוררות של תנועת האשה הדתית לאומית, סניף תל־אביב

כנס התעוררות נערך השבוע בבית לוויק בת"א, בהשתתפות מאות הברות. האוירה היתה של התרוממות והתעלות רוחנית לקראת יום הכפורים הממשמש לבוא.

דברי התעוררות לקראת יום־הדין השמיע הרב ישראל מאיר לאו. הרבנית צפיה גורן, נשיאת סניף ת"א, הביאה את ברכת הסניף וכן ד"ש הם מיהודת בריסניק.

את הערב פתחה והנחתה הרבנית נחמה רבינוביץ, יו"ר ועדת התרבות של סניף ת"א.

החזן סמק בקולו הערב ובקטעי החזנות והשירה תרם לאווירת התעלות הנפש.

מוסד הרב קוק

מוסד הרב קוק

ת. ד. 642 ירושלים

יצאה לאור חוברת תשו—תעת של

„סיני"

ירחון לתורה ולמדעי היהדות

בעריכת

ד"ר יצחק רפאל

בתוכן:

„צלותא" של רב סעדיה גאון / פרופ' א. מ. הברמן. • ר' יהודה אריה ממודינה ו„ספר השורש" / פרופ' יוסף דן. • עירוב פרשיות / ד"ר צבי אריה שטיינפלד. • תפילות שנתייחסו לרמח"ל האומן לו ותפילות שלא נזכר בהן שמו הן לו / פרופ' מאיר בניהו. • על ר' אהרן שמואל הכהן — מתלמידי המגיד ממזריטש / ד"ר גדליה נגאל. • אמירת פסוקי „מה טובו" לפני התפילה / הרב ד"ר א. הולביץ. • בשולי המאמר „לחקר נוסח העמידה במנהג בבל הקדמוני" / פרופ' נפתלי וידר. • להבנתה של הקינה „פיני מרוב בכי כלו" לגבירול / ד"ר דב ירדן. • על הפולה המיוחסת לרמב"ן; על משל „הגנס והענק" / טוביה פרשל. • ספרים חדשים.

דמי התימה לשנה: —.20 ל"י

משרד ההפצה: תל־אביב, רח' אלנבי 87, טל. 295036

שנה חדשה — בסימן שביתות ישנות

(סוף מעמוד 3)

ממן). אלא בשל עצם העובדה שנקבעה ההלכה והמס החל ל„רודף". הריצה היא אכנם „ריצה מכשולים" אך את הלקם הגדול עוברים ללא תקלות כשהתקוה היא כי בתשל"ז יפתחו המכשולים.

המכשול העיקרי שעמד בפני שלטונות מס ערך נוסף ושיעמוד גם בשנה הבאה הוא להקיף כל מערכת המסחר ולהכניס למעגל משלמי המס החדש את כל אלה שחייבים לשלמו. במס ערך מוסף אל כל מי שלא מגיעים הנזק הגורם ממנו הוא כפול. מצד אחד אותו מעלים מס ערך מוסף גובה את המס מהלקוח ובכך תורם לעלית מחירים ומצד שני אין הוא מעביר את המס שגבה ומשלשל אותו לכיס ובכך הוא מגביר את העיוותים במשק. סוחר המשלם מס ערך מוסף כדין צריך, לכן, להתחרות עם החבר הסוחר שהמס רק הגדיל את רווחיו. הפרה זו של החוק ושל צבירת רווחים — בדרך כלל הללו גם לא משלמים מס הכנסה כחוק — נעשית בריש גלי ע"י מוכר העתונים, בעל המכולת, בעל בית הקפה וכו' גובים מהלקוחות תוספה למחיר הרגיל, בשיעור המתחייב כמס ערך מוסף, אך הוא אינו רושם את המכירה וממילא לא יצטרך להעביר„ את הכסף.

אלה שלא העבירו את כספי המס ויפתחו תיקים נגד אלה שאינם מנהלים ספרים. האמת היא שההכנסה הצפויה מהמסחר הזעיר היא קטנה ו־70 אחוז מהמס נגבה מהיבוא, עוד בשערי הנמל, ומחברות ומפעלים גדולים, שבהם יש הנהלת ספרים מסודרת, אולם, ההיכות של 30 האחוז הנותרים היא בצד המוסרי של הענין. עצם העובדה שהכל שווים לגבי המס, אך יש שווים יותר, כאלה שעליהם אי אפשר להשתלט, יוצרת אווירה לא טובה ומכשירה בעקיפין העלמות מ. בשנה שבה תעמוד במרכז המלחמה בהעלמת מס — חשוב ביותר שגם העלמות מס „קטנות" תיעלמנה.

בשנה הבעל"ט יעמדו במרכז מלבד נושאי השכר והמסים גם הבעיות הפרהבנטיות של הכלכלה הישראלית — הפער במאזן התשלומים והאינפלציה הדוהרת. אותן לא פתרו בעבר ולא יפתרו אותן גם בתשל"ז. לכל היותר ייעשו שוב נסיונות לעצור קצת את האינפלציה והגדלת היצוא והקטנת היבוא תחסוך קצת ממטבע זר. אולם, פתרון יסודי לבעיות אלו לא צפוי השנה.

בתשל"ז תעמוד גם בכל חומרתה הסכנה של מיתון ואבטלה. בסוף השנה גברו הסימנים המדאיגים של אבטלה גדולה והולכת ומפעלי ייצור פלטו אלפי עובדים, בצד האלפים הרבים שנפלטו מענף הבנין. אם התהליך זה יימשך אנו עלולים להגיע לרבבות מובטלים ואז נעמוד בפני האבסורד של עובדים בשירותים, שמקום עבודתם מובטח והדורשים תוספות שכר גדולות, שלמולם עומדים עובדים בייצור שאין להם דבר והדואגים לפת לחם עם פליטתם מהעבודה.

אינפלציה ופער במאזן התשלומים

בשטח זה לא נחלו שלטונות מס הכנסה הצלחה גדולה. שביתת סוחרי המכלית, שהתנגדו לעצם החלת המס עליהם, נחלה, אמנם, כשלון חרוץ והשלטונות לא ויתרו להם דבר, אבל גם ללא הצלחה הם היו בגו את שלהם ולמעשה עוקפים את המס ואינם משלמים אותו. עתה יצטרכו השלטונות להחליט אם אכן ינקטו בפעולות נגד הסרבנים ומפירי החוק. היועץ המשפטי של מס ערך מוסף, עו"ד מ. הרצברג, בטוח כי אכן כך ינהגו. ועתה יטילו קנסות וגביית פיגורים על

✱ יצא לאור ✱

— שנה בשנה תשל"ז, ספר שנה להלכה, למחשבה ולבעיות היהדות, בצירוף לוח דינים ומנהגים. בעריכת הרב אהרן הלוי פיצ'ניק. הוצאת היכל שלמה, ירושלים, ערב ראש השנה תשל"ז, 496 עמ'.

— לפני שיהיה כאוהר, שירים, מאת אברהם בר־עוז, הוצאת ביה"ה־יצירה טרקלין לפולקלור, ספרות ואמנות, ת"א, 46 עמ'.

— בהידום התותהים מאה כ. ם. אחמד, הוצאת עם עובד והמכון ומחקר ע"ש ה.ס. טרומן, האוניברסיטה העברית, סדרת ערב וישראל, 100 עמ'.

— האומה, רבעון, גליון אלול תשל"ז, העורך אברהם הלר, המו"ל: אומה והברה, על־ידי המיסדר ע"ש זאב ז'בוטינסקי, ת"א.

— מוסלג, ירחון לתרבות ואמנות, גליון כ' 13, עורך אדם ברוך, ת"א תשל"ז.

לשירות התעסוקה

דרושים:

שירות התעסוקה

פקידי השמה (5 משרות) ב:

- קרית שמונה (48/76) ● חיפה (55/76)
- באר־שבע (62/76) ● טירת הכרמל (70/76)
- יבנה־אשדוד (*) (61/76)
- פקידת השמה לפועלות (½ משרה) — בהוד השרון
- פקידת השמה למשק בית (*) בתל אביב

דרגת המשרות: יב'—יד' (וחד־בית—ור־דלת) אחיד.

דרישות התפקיד: השכלה תיכונית או השכלה מקצועית מקבולה. נסיון של 1—4 שנים בעבודה ארגונית או חינוכית או קהילתית. התמצאות בחוקי העבודה בארץ — לרבות חוק שירות התעסוקה. כושר ניהול משא ומתן עם מעבידים.

. פקיד השמה לרישום והכוון (נוער)

בירושלים

דרגת המשרה: 1—2 (אחת—שתיים) מח״ר.

דרישות התפקיד: השכלה אקדמאית באחד מן התחומים הבאים: סוציולוגיה, פסיכולוגיה, חינוך, עבודה סוציאלית. נסיון של עד שנה בעבודה ארגונית או אחראית בתחום הנוער או המנהל, ידיעת חוקי העבודה בארץ בכלל, חוק שירות־התעסוקה וחוקי נוער בפרט, כושר ניהול משא ומתן עם מוסדות, כושר הבעה בכתב ובעל־פה, שלוש בשפה העברית.

הערות

1. על המועמדים לגור במקום העבודה.
2. דרגת העובד שיתקבל תקבע עפ״י כשירותיו.
3. במשרות מועסקים עובדים ארעיים (למעט המשרות המסומנות ב־(*).

על המעוניינים במשרות הנ״ל למלא 2 טופסי „בקשה למשרה פנויה" (מדף 2115) שניתן לקבלם בשרות התעסוקה ובכל משרדי הדואר בארץ, לצרף תעודה על השכלה או העתק מאושר ממנה ולהעבירם למשרד הראשי של שרות התעסוקה, מדור המנגנון, הקריה) בנין מס׳ 2, ירושלים, ת.ד. 13033 עד ליום 14.10.76.

שר המשטרה: סכנת הפיגועים בישראל לא חלפה גם לאחר הבסת המחבלים בלבנון

שר המשטרה שלמה הלל אמר אתמול כי גם מעיצומם של הקרבות בלבנון היו נמוכות פיגוע של מחבלים בישראל, להלך כאלה אף לא הובאו לידיעת הציבור.

בקבלת הפנים שנערכה לו בלשכת ראש עיריית צפת אמר השר, כי סכנת הפיגועים לא חלפה גם אם נראה כאילו פחתה. סכנה זו, „אפילו אם שומעים שהמלחמה בלבנון מסתיימת, הרי זה רק לגבי תושבי לבנון אבל לא לגבינו. גם אין להתפעל מן הידיעה, שהסורים מוכנים להכות בי מחבלים, משום שאותם סורים הם אלה אשר יאמנו, יחמשו ויממנו את המחבלים, שיחזרו לסורים כדי לפגוע בישראל.

השר אמר כי הסורים ינסו עתה ל־שקם את מעמדם הפרובלמטי בעולם הערבי, בקרב ארגוני המחבלים וב־שאר הארגונים הקיצוניים ויבקשו לחדש את פעולות הטרור, אף כי, כמובנם, ידעו שלא לעשות זאת בגבול סוריה כי אם מגבולות המדי־נות השכנות.

אשר להעסקת בסתון פנים קרא השר שלא להיתפס לרגיעה אלא ל־המשיך בעירנות מתמדת, הן מצד רשויות הביטחון והן בצד הציבור ש־יוסיף לגלות השומת לב וערנות לגבי כל תנועה, אדם או חפץ חשודים.

לוח הצופה

● מגל קנה הכל רהיטים טלוויזיה מקררים מערכות חשמלים 132261 .863784

● מפעיית מכונת הנהלת חש־בונות מעוניינת בעבודה במקום־דתי, טל. 789424.

● דרושה מטפלת מנוסה לילדה בר״ג גבול בני־ברק נא להתקשר ל־טלפון 787254.

● למכירה בבני־ברק, 2½ כמו 3 ק״ב חזית פ״א גדולה, מטבח מ־רווח והטספת 784881.

● למכירה דירת 3 פ״א ק״א ע״ע בקריה הרצוג בנבחובסקי 4 בני־ברק 175,000 ל״י טל. 782188.

לוח ירושלים

● למכירה דירת 3 חדרים יפה במיוחד, הול גדול, פינת אוכל ונוף. טלפון 522171.

● למכירה בהזדמנות — הוד שבע — 3 חדרים יפים דרום מזרח מערב, קיב, צפניה 50 טלפון 285971.

● למכירה דירה גדולה 3 חדרים הול + הסקה, בגבעת שאול, טלפון 521918.

משרד החינוך והתרבות
אגף הנוער /
המחלקה
להינוך חברתי
המחלקה
להשתלמות קהילה

אוניברסיטת בר־אילן
בית הספר לחינוך
היחידה להשתלמות

לימודי דיפלומה לרכזי חינוך חברתי בבתי״ס על־יסודיים

בראשות שנה״ל תשל״ז נפתח המחזור השלישי של הסדנה הדו־שנתית באוניברסיטת בר־אילן. מסגרת הלימודים תכלול הרצאות, סדנאות עבודה, סיורים לימודיים, עבודה מעשית מוערכת ועבודה בכתב.

הלימודים בסדנה יוקדשו לתחומים השונים של החינוך החברתי והתחומים קרובים: חינוך במסגרות הכיתה, שצת חברה; חברת התלמידים, תפקידי מורה־תלמיד, ההנדבות, חג וחגיגה, אירגון החינוך הבלתי פורמלי, חינוך ערכי, התלמיד הפרט בביה״ס. המשתלם יודרך בעבודתו המעשית ע״י ביקור מדריך בצרוף אחת לחודש.

הלימודים יתקיימו אחת לשבועיים, ובשעות אחה״צ ובימים כרוכים בפגרות ביה״ס.

ההרשמה ביחידה להשתלמות, ביה״ס לחינוך, אוניברסיטת בר־אילן.

מועד אחרון להרשמה: יום בתשרי תשל״ז, 12 באוקטובר 1976.

במפלגה ובתנועה

המפד״ל והפהמ״ז בת״א

במועדון קרית שלום בליל שבת ב־8 שעור בקו היומי ע״י הרב י. שולמן ב־9 שעור במדרש ע״י הרב ד. דייז.

בשבת בבוקר ב־11 שעור בפרקי אבות ע״י מר י. פישמן ב־12 שעור במסכת חגיגה ע״י הרב סגל.

שבת אחה״צ ב־5 מסיבה עונג שבת על שבת שובה ירצה הרב כ.פ. סכור רש — חבר הרבנות הראשית לישראל.

במועדון סניף נוה שרת ב־11 שעור במדרש ע״י הח׳ י. ש. ספירא.

בביהכ״נ עולי אפגניסטן, נוה צה״ל ב־4 שעור תורה ע״י הרב מ. יחיי.

בביהכ״נ עולי אפגניסטן בכ. שלם א׳ ב־4 שיעור תורה ע״י הח׳ יצחק רבי.

בביהכ״נ נוה נתן, רח׳ הכפפילים ב־4 שעור תורה ע״י ר׳ זכריה כהן.

בביהכ״נ זיכרון קדושים ביפו שעור בפרשת השבוע לפני קבלת שבת ע״י הרב אלעזר הגר.

בביהכ״נ שבת אחים רמת ישראל ב־4.30 שעור בהלכה ע״י הרב מ. מזרחי.

במועדון רמת ישראל דם המכבים 19 שעור בפרשת השבוע ב־2.30 שעור בגמרא ב־3.30 ע״י מר א. ארנברג.

בביהכ״נ בר אילן ב־10 שעור ב־מסכת בבא מציעא ע״י הרב עזרא בר שלום.

בבית ישעיהו צ׳לנוב 18 ב־11 שעור במסכת בבא בציעא ע״י הרב מ. נוף.

ב.אהל שם״ רח׳ בלפור 3 ב־11 שעור על תפילות ישראל ע״י הרב ד״ר ש.ז. כהנא.

בביהכ״נ הפהמ״ז בהמשך שינקין שעור במדרש רבא אחרי קבלת שבת, שעור בגברא במסכת פסחים לפני כנ־חה ע״י הרב מרדכי בהרב.

בביהכ״נ שערי שמים רח׳ המצ־פילים ב־1.30 שעור בפרשת השבוע ע״י הרב מ. מלאכי.

בביהכ״נ אליהו הנביא שכ׳ עזרא ב־3.30 שעור בפרשת השבוע ע״י הרב מ. מלאכי.

בביהכ״נ מגדל עוז רח׳ ראשל״צ לבנודה ב־2 שעור באורח חיים ע״י הרב י. מלאכי.

בביהכ״נ שערי ציון רח׳ לוינסקי 130 ב־4.30 שעור בפרשת השבוע ע״י הרב י. מלאכי.

במועדון שכ׳ עבאס 3 בשעה לפני מנחה מסיבת עונג שבת על פרשת השבוע ירצו מר דוד העשה ומר כהן בצלאל.

בביהכ״נ קהל חסידים, רח׳ רוקח 20, בשעת קדושא רבא ב־10.30 יד־רוש בעניני דיומא הרב ש. זלמן הוכמן, ינחה מר מ. קובליו.

תנועת האשה הדתית לאומית ירושלים

עונג שבת במכון הרי פישל. פרשת השבוע הרב יהודה ליכט, עיונים ב־תפילה הגב׳ שושנה הולצברג. בבית הכרם בפנסיון מרגוע פרשת השבוע הרב דוד שפירא.

התייחדות עם קדושי באבי־יאר

93 אלף קדושי באבי־יאר, יהודי קייב, נרצחו בערב יום הכיפורים שנת תש״ב.

ביום ראשון, ט׳ בתשרי (3.10.76), דהיינו בערב יום הכיפורים, יתייחד הציבור עם הקדושים ליד מצבת באבי־יאר, בביה״ק בנחלת יצחק, תל־אביב. בשעה 10 בבוקר.

תורנות בתי מרקחת

ליל שבת

ירושלים: אלבא — רח׳ יפו 42, טל. 223703 אלקודס .אלכוברא — רח׳ הרון אל רשיד, טל. 283333.

תל־אביב: שלמה המלך — רח׳ שלמה המלך 78, טל. 246461; פרנקל — רח׳ המלך ג׳ורג׳ 28, טל. 223721.

בתי־ים והסביבה: גני בת־ים — רח׳ הנביאים 3, טל. 885671.

רמת־גן והסביבה: הלפיות — רח׳ אבא הלל 30, טל. 723554.

הרצליה והסביבה: השרון — רמ־תיים, דרך השרון, טל. 05221081.

נתניה: הנשיא — רח׳ ויצמן 36, טל. 23639.

שבת

ירושלים: מעלות דפנה — מעלות דפנה בנין 128, מרכז מסחרי טל. 281804.

תל־אביב: „תרופה״ — רח׳ דיזנ־גוף 217, טל. 223488; גוטמן — רח׳ אחד העם 91, טל. 285301.

בתי־ים והסביבה: גני בת־ים — רח׳ הנביאים 3, טל. 885671.

רמת־גן: המגן — רח׳ ביאליק 30, טל. 723674.

בני־ברק: שפירא — רח׳ ר׳ עקי־בא 80.

הרצליה: כפר ריבלין — הרצליה פתוח, רח׳ וינגט 142, טל. 938014.

נתניה: נתניה — רח׳ הרצל 11, טל. 22842.

באר־שבע: הנגב — רח׳ קק״ל 108.

במוצאי שבת

ירושלים: בית הכרם — רח׳ בית הכרם 19, טל. 521089; תותנגיאן — רובע הנוצרים, העיר העתיקה, טל. 283401.

תל־אביב: יאני — רח׳ יהודה הל־וי 67, טל. 613474; נצח ישראל — רח׳ נצח ישראל 11, טל. 226545.

תנועת האשה הדתית לאומית תל־אביב

ליל שבת

תל־אביב במכון חולים הירקון: סעודת ליל שבת, שיחה בפרשת הש־בוע ופרקי חזנות הח׳ שפירא.

במעון קסם: סעודת ליל שבת, שי־חה בפרשת השבוע, ופרקי חזנות הח׳ זיו.

תנועת האשה הדתית לאומית בפ״ת ובבני ברק

שבת

בשעריה בפ״ת: ב״5 אחה״צ בי־ביה״ס „משכנות״ ירצה הרב משורר — תשובה לכל.

בני־ברק: סניף בני ברק מודיע על פתיחת הפעילות לקראת שנת תש־ל״ז. ציבור החברות מוזמן להרשם בשעות לפנה״צ לחוגים תבאים: הגיד, התעמלות יוגה, אולפן לעב־רית, תפירה, אנגלית והתנדבות ל־צה״ל.

תנועת האשה הדתית לאומית סניף בני־ברק

מסיבת עונג שבת במעון, רח׳ ניסנבוים 14 ב־4 בדיוק. הנושא: הד־תשובה כמצווה מפי הרב יצחק גרוס־בן.

תל־אביב

דרשות לשבת שובה

בביהכנ״ס הגדול: הרב הראשי לת״א־יפו הרב י.י. פרנקל, בשעה 4.

בביהכנ״ס הגדול „אהל מועד: הרב הראשי לת״א־יפו הרב ח.ד. הלוי, ב־4.

בביהכנ״ס המרכזי שכ׳ שפירא: הרב כ.פ. סכורש ב־4 ובביהכנ״ס בקרית שלום ב־5.

בביהכנ״ס „בית אל״: הרב חיים פרדס ברח׳ פרישמן 23, ב־4.15.

בביהכנ״ס „רבה״ צפון ת״א: הרב בן ציון פנדלר, ב־4.

בביהכנ״ס „תפארת צבי״: הרב ישראל כאיר לאו, רח׳ הרמן כהן 9, ב־4.

בביהכנ״ס המרכזי ביפו: הרב משה זאב פרידבן, שד׳ ירושלים, ב־4.

בביהכנ״ס „בית יעקב־יוסף״: הר־ב אפרים גוטמן, רח׳ בזל 16, ב־4.30.

בביהכנ״ס (בחוג הנוער הדתי) הרב ד״ר יוסף בובבד, רח׳ סלונלנס־קין 2, ב־11.30 לפנה״צ.

בביהכנ״ס „משכן דוד״ בני־ברק: הרב דב זרצקי, ב־9 ובביהכנ״ס „שירת ישראל״ ב־5.

בביהכנ״ס המרכזי ברמלה „כנסת ישראל: הרב הראשי לרמלה הרב ישראל גלזר, ב־4.

בביהכנ״ס „בית ישראל רוזין״ ל־עולים: הרב שלום ש. סיגלר, ברח׳ קרית הרב הרצוג ב־10. וכן ב־ביהכנ״ס של עולי גרוזיה, ברח׳ אברבנאל 44, ב־9.

בבית־הכנסת של חסידי בוהוש, תל־אביב

מסיבת ההילולא של האדמו״ר מנחם מנדל זצ״ל מבוהוש תתקיים ביום שלישי, י״א תשרי ב־4.30 ב־ביהכנ״ס בוהוש, שד׳ רוטשילד 112, תל־אביב.

בית־עקולוב סגור בערב יום הכיפורים

בית העתונאים ע״ש ב. סוקולוב והמזנון יהיו סגורים ביום א׳ ערב יום הכיפורים.

חיפה

דרשות שבת שובה בכנסיות בחיפה

כבוד הרב הראשי לחיפה הרב שאר־ישוב כהן, ידרוש בליל שבת בבית הכנסת „כנסת ישראל״ ב־רחוב רש״י. יקביל את פני הרה״ג י.א. פלבניק. בשבת בבוקר ידרוש הרב הראשי בבית הכנסת „היכל נתנאל״ ויהיה אורחו של הרב הר־ראשי אליהו בקשי־דורון שליט״א.

ב־4.30 אחה״צ ידרוש הרב שאר־ישוב כהן בהלכה ובאגדה בבית־הכנסת הגדול ברחוב הרב הרצוג 5, והרב הראשי אליהו בקשי־דורון יד־רוש בבית הכנסת „היכל נתנאל״ ברחוב הרצל 43.

בבית הכנסת „מקור ברוך״ פינת שפירא 3

בשבת שובה, ידרוש הרב ב. סולר־דנו ב־4 אחה״צ.

בבית־הכנסת „גוה שלום״, ידרוש הרב ש. לנדמן ב־10 לפנה״צ.

נודע לנשואין

הרבנות הראשית והמועצה הדתית — ירושלים.

[illegible]

הרבנות הראשית והמועצה הדתית לתל־אביב־יפו והמחוז

[illegible]

לשכת הרבנות שלומי

[illegible]

לשכת הרבנות מוכרת־בהיה

[illegible]

הועדה לתכנון ובניה מרחב תכנון מקומי בת־ים

הועדה לתכנון ובניה
מרחב תכנון מקומי בת־ים

הודעה על־פי סעיף 149 (1) לחוק התכנון והבניה תשכ״ה — 1965

ניתנת בזה הודעה כי הוגשה ל־ועדת המשנה לתכנון ולבניה בבת־ים בקשה למתן הקלת בניה על ה־חלקה מס׳ 154 בגוש 1739.

לפי תכנית מפורטת נמצאת ה־חלקה הנ״ל באיזור מגורים ג׳ (4 קומות מעל קומה).

בקשת בעלי החלקה היא להתיר להם תוספת 21.5% ויציאות על הגג.

לכל מי שיש התנגדות באיזו סיבה שהיא לבקשה הנ״ל יגיש התנגדותו לועדה המקומית תוך 15 יום מיום פרסום מודעה זו.

יצחק ולקר
יו״ר הועדה המקומית
לתכנון ולבניה, בת־ים

היום

יום ששי, ז׳ תשרי תשל״ז 1.10.76

פרשת האזינו

הפרק: דבה״י ב ט—י; המשנה: מעשר שני ב, ב—ג; הדף: יומא נג; ההלכה: הנהגת אדם ד, כ—כב.

מש״ק — הפרק: דבה״י ב יא—יב; המשנה: מעשר שני ב, ד—ה; הדף: יומא נד; ההלכה: הנהגת אדם ד—ו, כג—א.

שידורי ישראל

הדשות

מהדורות חדשות בגלים א׳, ב׳, ר״צ משודרות כל שעה מ־6 בבוקר עד 1 בלילה.

יומני חדשות

7.05	(ב)	הבוקר הזה
8.05	(צ)	יומן הבוקר
13.00	(ב)	בחצי היום
17.05	(צ)	יומן הערב
19.05	(א)	היום הזה
23.45	(צ)	יומן חצות

רשת א׳

[illegible]

רשת ב׳

[illegible]

גלי צה״ל

[illegible]

טלוויזיה כללית

[illegible]

טלוויזיה לימודית

[illegible]

במוצש״ק

רשת א׳

[illegible]

רשת ב׳

[illegible]

גלי צה״ל

[illegible]

טלוויזיה כללית

[illegible]

בבית משפט השלום בתל־אביב—יפו

התובעים: בן ציון אסטמקר־ד׳ אהרים, ע״י ש. הירובק וכהן, עו״ד, ברח׳ יהודה הלוי 65, תל־אביב.

נגד הנתבע: אהרון ובמורה ש־כהונתו האחרונה, רח׳ רכו 14 ראשון לציון.

הזמנה לדין

לאהרון וגבורה — הואיל ובן ציון אסטמקר ואהרים, הגישו לבית משפט השלום בתל־אביב—יפו תביעה נגדך כמפורט בכתב התביעה הכתוב ש־העתק ממנו נמסר במזכירות בית משפט השלום בתל־אביב—יפו, הנך מוזמן להגיש כתב הגנה תוך שלושים יום, ביום פרסום מודעה זו, ולהתייצב למשפט ביום 3.11.76 בשעה 08.30 ודע לך שאם תגיש כתב הגנה ולא התייצב למשפט ביום האמור יינתן באותו יום פסק דין שלא בפניך, אך אם לא תגיש כתב הגנה במועד שנקבע לך ינתן פסק דין שלא בפניך אף לפני היום שנקבע למשפט לך ההזמנה להתייצב הבטלה.

1.10.76

מזכיר בית משפט השלום בתל־אביב—יפו

במוצ״ש 2.10.76

הבימה:
כובע קש איטלקי ב־7.00 וב־9.30

הקאמרי:
כולם היו בני: ת״א [illegible] ירושלים

בתי קולנוע

ירושלים

שעות ההצגה
בימי חול — 4.00—7.00—9.00

אורדיון
איש ההפקר

ארנון
שבוע 5
הבוגר

אורנע
כל אנשי הנשיא

הבירה
הבלש בעל עיני הקוקיה

מיטשל
פוליס פיטון 357

חן
שבוע 4
מעקב באפלה

דרייב אין
פילבי

פאר
שבוע 17
קן הקוקיה

חיפה

אור.:
הכל עובר — — — חבר!

אמנ
שליט העולם

ארמון
בובי ורוז

אודלי
פול ומישל

פאר
שבוע 14
קן הקוקיה

חן
שבוע 2
גולדפינגר

דון
שבוע 9
אנשים יפים

תל־אביב

אסתר
שבוע 5
לנו החתיכות האנגליות

גת
שבוע 12
להיות או לא להיות

האופרה הישראלית

2.10	האלמנה העליזה — ליהר
6.10	דולי הפניכים — ביזה
9.10	האלמנה העליזה
10.10	האלמנה העליזה אולם האודיטוריום, חיפה
11.10	מוסקה — פוציני
12.10	האלמנה העליזה
13.10	דולי הפניכים
14.10	די פלדרמאוז — שטראוס
16.10	האלמנה העליזה
18.10	דולי הפניכים
23.10	קאבלריה רוסטיקאנה — מאסקאני — פאליאצ׳י — ליאונקאבאללו
25.10	קאבלריה רוסטיקאנה — פאליאצ׳י ירושלים — בנייני האומה
27.10	האלמנה העליזה
28.10	קאבלריה רוסטיקאנה — פאליאצ׳י חיפה — אולם ארמון
30.10	האלמנה העליזה

הצפה
עתון יומי
HATZOFE
DAILY

המו״ל: הצופה בע״מ. העורך: ש. דון־יחיא. מערכת ומנהלת: תל־אביב, רח׳ המגנ 66, טל. 35421. ת״ד: 2045. חשבון בנק הדואר 41144 ✶ סניף ירושלים: רח׳ בן־יהודה 3, ת״ד 1148, טל. 234910, בערב טל. 528344 35609 ✶ סניף חיפה רח׳ ארלוזורוב 8, טל. 663628 דפוס העושר בע״מ חיפה, רח׳ המסגר 56, טל. 31554.

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות והמבצעים

משרד הסעד

משרד הסעד מביא לידיעת המעוניינים את

רשימת המעונות לזקנים בכל הארץ

שקיבלו רשיון מאת שר הסעד על פי חוק המעונות תשכ״ה (1965)

מחוז ירושלים והדרום

השם	המקום	הכתובת
בית אבות גוגן	ירושלים	יהושע בן גמלא 7
בית אבות של ארגון עולי מרכז אירופה	ירושלים	קרית משה
בית אבות של ארגון עולי מרכז אירופה	ירושלים	דרך בית לחם 52
בית זקנים/ות הכללי	ירושלים	יפו 106
מושב זקנים/ות המאוחד	ירושלים	סן סימון, קטמון
מושב זקנים עירוני ע״ש ש. אשכול	ירושלים	המצור 1
ישיבה ומושב זקנים/ות לעדת הבוכרים	ירושלים	אהרון פישל
„נוה שמחה״	ירושלים	סרוצקין 1, קרית מטסדורף
בית אבות עירוני	באר־שבע	נגב המלך, שכונה ד׳

מחוז חיפה והצפון

השם	המקום	הכתובת
בית אבות בני ברית	חיפה	חורב 20
בית אבות עולי מרכז אירופה	חיפה	מאפו 5—7
מעון רעות	חיפה	התשבי 84
בית יולים	חיפה	תלמנה 9
מעון בית הרופא	חיפה	נדליהו 37
בית מגורים לקשישים, מחנה דוד	חיפה	המלך דוד 14
מעונות הורים סיני	חיפה	שדרות סיני 16
בית אבות כרמל משען	חיפה	אידר 23
בית אבות הבונים החופשיים	נהריה	ז׳בוטינסקי 25
בית חוסן	נהריה	ויצמן 3
בית גרינברג	נהריה	הגעתון 22
משלב	עפולה	
בית אחוה	עוספיה	ת.ד. 10
מרכז ברואסרי — נוה אבות	פרדס־חנה	
בית אבות של הסוכנות	קרית שמונה	
החלמה — נוה הורים	קרית טבעון	אלכסנדר זייד
רמת טבעון	קרית טבעון	חורש 24
ורד שרה אבנון	קרית טבעון	השושנים 23
בית אבות גיל	קרית טבעון	אורנים 25
מוסד בית אבן העזר		באר 23

מחוז תל־אביב והמרכז

	מס׳ סידורי	השם	המקום	הכתובת
	1.	מעון אורלי	תל־אביב	צלמונה, שכון דן
*	2.	מעון בית גילה	תל־אביב	מרגולין 4, גד אליהו
*	3.	משה״ד קופת עזרת נשים	תל־אביב	רוקח, פינת שלוש
	4.	בית אבות רמת אביב	רמת אביב	איינשטיין
	5.	נוה דב	בני־ברק	חברון 22
	6.	בית אבות דורה	גדרה	
*	7.	בית אבות הרצליה	הרצליה	הרב קוק 91
	8.	מעון לקשישים, בית שירנה	הרצליה ב׳	סיינת היהודים
	9.	משען	חולון	
	10.	מרגוע ובריאות	יפו	יפת 169
	11.	מרגוע נוה אביב	כפר שמריהו	
	12.	המבריא	כרם סבא	
	13.	מעון גבעת השלושה	פתח־תקוה	ארלוזורוב
*	14.	בית מושב זקנים/ות	פתח־תקוה	מונטיפיורי 32־34
	15.	בית אבות פרידה שיף ורבורג	נתניה	שכון דורה
	16.	בית מגורים לקשישים	נתניה	הרב קוק 58
	17.	פסריה	נתניה	איתמר בן אבי 2
*	18.	בית אבות בראון	נתניה	איתמר בן אבי
*	19.	בית אבות קרית צאנז	נתניה	עקיבא 8, קרית צאנז
	20.	מעון לקשישים	קרית אונו	ירושלים 37
	21.	בית אבות ע״ש לאון רקנאטי	קרית מלאכי	איינשטיין 23
*	22.	בית אבות ע״ש ז׳ק יוסיאוב	ראשון־לציון	רמז 15
	23.	גויינט מלבן	ראשון־לציון	רמת רחובות
	24.	נוה עמית ע״ש הרל״פ	רחובות	
*	25.	בית ורד	רמת־גן	קריניצי 94
*	26.	בית הרצל	רמת־גן	הרצל 1
	27.	מעון ירחמיאל א׳	רמת־גן	האגדה
	28.	בית הורים ארגון עולי מרכז אירופה	רמת־גן	אלוף דוד
	29.	בית אבות בר״ג בע״מ	רמת־גן	שדרות הילד 10
*	30.	מעונות מרגוע	רמת־גן	שרה 14
	31.	בית אבות אפעל משען	רמת־גן	
	32.	בית הורים ע״ש אניטה מילר	רמת חן	יחיאל 28
*	33.	רמת רחל	רמת חן	סיכה 15
	34.	בית אבות תקוה	רעננה	בורוכוב 39
	35.	בית הכנסת ובית זקנים לרבנים	רעננה	הרצל
	36.	ירחמיאל ב׳ ג׳	תל־השומר	
*	37.	הוד השרון	הוד השרון	מול גני הע״ח
*	38.	בית הורים ע״ש ד״ר ארה	פתח־תקוה	עמישב

אם הנך מעוניין להכנס למעון לזקנים,
אם הוריך מעוניינים להכנס למעון לזקנים,
שים לב אם המעון כלול ברשימת המעונות הנמצאים בפיקוח משרד הסעד.

* בעל רשיון בתנאי שימולאו כל הדרישות בתקנות.

هكذا في الأصل

מהיום — דמי מחלה לכל העובדים

החל מהיום נכנס להקפו חוק דמי מחלה, לפיו יובטח תשלום דמי מחלה לכמאה אלף עובדים שכירים בלתי מאורגנים ובלתי מוגנים בהסכמי עבודה, בעוד שהם לא קיבלו תש־לום. על כך מסר דובר משרד ה־עבודה, מר א. מיכאלי.

75 אחוזים משכר העבודה

הדובר הבהיר, כי שיעורי דמי ה־מחלה יהיו בגובה 75 אחוזים משכר העבודה שהיה העובד זכאי לקבל אילו המשיך בעבודתו וישולם ע״י המעסיק. כיום משולמים דמי מחלה בבקומות עבודה שבהם קיים הסכם עבודה קיבוצי. או חוזה עבודה, המס־דיר את התשלום.

עם כניסת חוק זה לתקפו לא יוותר עוד עובד בישראל שלא יהיה זכאי לקבל דמי מחלה. ייהנו מהחוק, ל־משל, עשרות אלפי עובדים בבתי מלאכה קטנים ובלתי מאורגנים, חלק ניכר מהעובדים היומיים, עוזרות בית ועוד. חוק זה נתקבל בעקבות הצעה שהצלה ההיב בשה שחל.

על־פי החוק החדש, אמר דובר ה־ביהרך, יהיה עובד שבעניין תשלום דמי מחלה אינו מוסדר לגביו על־פי הסכם קיבוצי, זכאי לקבל דמי מחלה. ב־עבור הימים השני והשלישי להעדרו, מחמת מחלה, יקבל העובד מחצית דמי המחלה. החל מהיום הרביעי ל־היעדרו זכאי העובד לקבל 75 אחוזים משכרו. באם העובד מקבל משכורת יהא זכאי ל־75 משכרו כדמי מחלה החל מהיום הראשון.

מעביד יהא פטור מחובתו לשלם דמי מחלה אם הוא ביטח את עובדו בביטוח דמי מחלה בקופת גמל, ו־בלבד שהביטוח יהיה בתנאים שאינם נופלים מאלה שלפיהם מבוטח המספר הגדול ביותר של עובדים במדינה מ־כוח הסכם קיבוצי.

יום וחצי מחלה תמורת חודש עבודה

תקופת הזכאות לדמי מחלה לא תעלה על תקופה מצטברת של יום וחצי לכל חודש עבודה מלא, שה־עובד עבד אצל אותו מעביד או ב־אותו מקום עבודה החל מהיום שבו חל עליו חוק זה, ולא יותר מ־90 יום בניכוי התקופה שבעדה קיבל העובד דמי מחלה על פי החוק. שיעור דמי המחלה יהיה, כאמור, 75 אחוזים מ־שכר העבודה. דין דמי מחלה כדין שכר עבודה המשתלמים מאת מעביד כדין שכר עבודה לכל דבר.

עוד מסר הדובר, שאם היה העובד זכאי לדמי מחלה, הן לפי החוק זה והן לפי תנאי העבודה המוסכמים בינו לבין מעבידו או הנהוגים ב־מקום עבודתו, יהיה זכאי לדמי מחלה לפי אחת מהעילות האמורות, לפי בחירתו. הדובר הדגיש, כי החוק לא בא לגרוע מזכויות עובדים עפ״י הס־כמים קיבוציים.

צפויים מיקוחים בין המשרדים בדבר גובה התקציבים

מאת סופרנו הכלכלי בירושלים

צפויים מיקוחים בין המשרדים הה־שונים לבין האוצר בדבר גובה ה־תקציבים של המשרדים השונים.

כלכלנים רואים בתקציב של 125 מיליארד ל״י נפוח של שנת בחירות. החששות הם שתקציב זה יהיה גורם להגברת הלחצים האינפלציו־ניים במשק.

400 אלף דונם של שטחי כותנה יניבו השנה

ההיקף הכספי של הענף — 1.2 מיליארד ל״י

מאת סופרנו הכלכלי

400 אלף דונם של שטחי כות־נה יניבו השנה, לפי ההערכה, 50 אלף טונות סיבים. ההיקף הכספי של הענף יגיע ל־1.2 מיליארד ל״י כולל 40 מיליון דולר הכנסות מייצוא.

ראשי מועצת הכותנה — היו״ר ח. מולכו והמנכ״ל ד. גוזמרק — מ־סרו על כך אתמול בסיור בשדות כותנה ובמפעלים המעבדים כותנה. אמרו שיבול הכותנה הצפוי השנה הוא טוב. בפעולה בהירה של המו־עצה הצליחו להתגבר על מזיק „עש הסבכי". שאיים בצורה חמורה על שדות הכותנה. הדבר הצריך הגדלת היקף הריסוסים ועליהם הוציאו ה־שנה כ־90 מיליון ל״י. הריסוס מפני „עש הסבכי" בלבד עלה בתוספת הו־צאות של 30 מיליון ל״י.

מחיר הכותנה הגולמית למטוויות יועלה החל מה־1 באוקטובר, לפי הסכם קיים שעליו הוסכם בשנה ש־עברה ל־16.30 ל״י לק״ג. מגדלי ה־כותנה יקבלו 17.5 ל״י, כי החישוב לגביהם הוא לפי מחיר ממוצע מקו־מי וייצוא. המטוויות, ציינו, מקב־לות הנחה של 16% מהמחיר הבינ־לאומי.

המטוויות המקומיות יקבלו 25 אלף טונות

המטוויות המקומיות הקבלנה 25 אלף טונות כותנה ואותה כמות תיוצא לחו״ל. במקום הראשון לרכישות ב־ישראל עומדת פורטוגל, שבעבר קנ־תה את החוץ לה במוזמביק ואנגולה.

בביקור בשדות הכותנה התברר, כי בשנה האחרונה עבר הענף לשימוש בכלים חדשים, שפותחו בארץ, להוב־לת הכותנה הדבר חסך הרבה מכח האדם שהיה דרוש לענף. דוגמא לכך הוא מהדק מיכני, המבצע תוך 3—4 דקות עבודה של 16 איש שעבדו ב־שתי משמרות.

הגרעון המסחרי היה גבוה באוגוסט מבחודשים הקודמים

מאת סופרנו הכלכלי בירושלים

הגרעון המסחרי היה גבוה באוגוסט 1976 מהרמה בחודשים הקודמים של השנה. דובר הלשכה המרכזית ל־סטטיסטיקה מסר כי באוגוסט הסתכם עודף היבוא על הייצוא של סחורות ב־191 מיליון דולאר.

יבוא הסחורות נטו הסתכם ב־אוגוסט ב־339 מיליון דולאר. ערך היבוא מנוכה מהשפעות עונתיות היה גבוה מהרמה החודשית של היבוא בחודשים הקודמים של השנה. יצוא סחורות נטו הסתכם באוגוסט ב־148 מיליון דולאר לאחר ניכוי השפעות השינויים העונתיים ירד הייצוא ב־אוגוסט ב־5 אחוזים לעומת יולי השנה.

ירד ב־350 מיליון דולר הגרעון בשמונה החודשים הראשונים

עם זה מראים הנתונים כי ב־שמונת החודשים הראשונים של ה־שנה ירד הגרעון המסחרי ב־350 מיליון דולר. בינואר—אוגוסט הסתכם הגרעון המסחרי במיליארד ו־173 מיליון דולאר לעומת מיליארד ו־524 מיליון דולאר באותה תקופה ב־1975. הירידה בגרעון המסחרי ב־אותה תקופה היא תוצאה של צמצום היבוא כ־4 אחוזים ועליה ביצוא של 20 אחוזים.

דבש ומלח התיקרו

מאת סופרנו הכלכלי בירושלים

דבש ומלח הם בין המצרכים ש־התייקרו החל מאתמול.

ועדת המחירים הציבורית אישרה את העלאת המחירים כדלקמן:

* מלח שולחני באריזה של 1 ק״ג ב־15 אגורות. המחיר המירבי לצרכן יהיה 95 אגורה במקום 80 אגורה עד כה. מלח בישול יתייקר ב־10 אגורות לק״ג והמחיר יהיה 85 אגורות.
* דבש לסוגיו — עליה ב־5 אחוזים.
* שמנים ומוצרי סיכה („דלק") — 6.3 אחוזים.
* כוהל מולס („פטרי") 4.5 א־חוזים.
* מוצרי אספלט („אסקרי" ו־„פז") 3.1 אחוזים.
* אבירורים להשקיה („רווית") 22.6—14 אחוז, לפי הסוג.

דרושה
למשרד הנדסי
חניכה
משפחה דתית
לפנות לראיון לחברת „בונר"
טל. 04—80416/7

לימונטה
ספט תרוש נגד כתמים

הרכב חדש — לוועדה העליונה לדירוג חוקרים בשירות המדינה

נציב שירות המדינה, מר יעקב ני־צן, מינה לאחרונה חברים חדשים לוועדה העליונה לדירוג חוקרים.

חברי הוועדה, המוחלפים מידי פעם, מתמנים על פי המלצת המועצה הלאומית למחקר ולפיתוח, שליד משרד ראש הממשלה.

להלן ההרכב החדש של הוועדה:

פרופ' שניאור ליפסון — מכון ויצמן למדע, יו״ר הוועדה. פרופ' חנן אופנהיימר — מינהל המחקר החקלאי, — משרד החקלאות, הפ־קולטה לחקלאות, באוניברסיטה ה־עברית. פרופ' רחל גלון — המכון למחקר ביולוגי, נס ציונה. פרופ' גדעון דגן — אוניברסיטת תל־אביב. כמזכיר ועדת הדירוג העליונה התמנה פרופ' עוזי כפכפי, מהמינהל למחקר חקלאי.

הוועדה מטפלת בקביעת הדרגה של חוקרים בעלי דרגות בכירות ב־דרוג החוקרים, דהיינו דרגות א' ו־א'+ (המקבילות לפרופסור — חבר ופרופ' מן המנין באוניברסיטאות) כן היא מאשרת את המלצות ועדות המישנה המיוחדות לכל מכון. ועדת הדרוג העליונה משרבת — בעצה ובמעשה — בקביעת הקריטריונים ל־דרוג חוקרים בממשלה. קריטריונים אלה צריכים לעמוד בהתאמה עם המשימות המיוחדות של מכוני ה־מחקר הממשלתיים.

350 — בדירוג החוקרים

דירוג מיוחד לחוקרים, שבו קביעת הדרגה של העובד וקידומו מותנים בהישגיו המחקריים בלבד, קיים מ־שנת 1965.

בדירוג זה מועסקים כיום כ־350 איש, רובם במסגרת המינהל למחקר חקלאי, שליד משרד החקלאות.

נציגי ועד העובדים במשרד הפנים הפסיקו דיון עם הנהלת משרדם

למרות שהנהלה משרד הפנים הסכימה לקיים דיון עם נציגי ועדי העובדים של המשרד על תביעותיהם השונות, פוצצו העובדים את המשא ומתן שהחל אתמול והודיעו, כי הם ינקטו כמחר סנקציות יחד עם עוב־דים אחרים במשרדי הממשלה.

סגן מנכ״ל משרד הפנים, מר יהושע כהנא, ציין בסוף הישיבה, כי ועדי העובדים, בתוכם חבר, נציגי עובדי המשרד בוועדת ההיאום של הלא־יהודיים, הסכימו בתחילת ה־שבוע לקיים דיון עם הנהלת ה־משרד ובמסגרתו להעלות את תביעו־תיהם השונות.

אתמול קויימה הישיבה הראשונה ולהפתעת הנהלת המשרד הודיעו נציגי הוועדים, כי אינם רואים טעם בקיום הדיון מכיון שהם קשורים בגוף הקרוי נציגות העובדים הבלתי־יהודיים ויפתחו מהיום בסנקציות.

נציג הסתדרות עובדי המדינה ש־נכח בדיון הטעים, כי ההסתדרות לא תעמוד מאחרי העובדים הנוקטים סנקציות על כל המשתמע מכך.

שיא בייצוא היהלומים בספטמבר

ייצוא היהלומים בחודש ספטמבר השנה יסתכם ב־70 מיליון דולר — זהו יצוא־שיא בחודש אחד מאז קיו־מה של תעשיית היהלומים, כזה 28 שנה! — על כך נמסר אתמול, בעת ביקורו של ח״כ ישראל קרגמן, יו״ר ועדת הכספים של הכנסת, בבורסת היהלומים ברמת־גן.

כן נמסר, כי עד סוף שנה זו יגיע יצוא היהלומים ל־700 מיליון דולר, ואילו הערך הנוסף שיכניס יצוא זה השנה לאוצר המדינה יגיע ל־150 מיליון דולר.

ציפיה בין חסידי חב״ד בישראל לשידור הרבי מלובאביץ ליום הזכרון של אמו

יום ו' בתשרי, הוא יום הזכרון ל־רבנית חנה שניאורסאהן ז״ל, אם של הרבי מלובביץ, ר' מנחם מנדל שניאורסאהן, שנפטרה לפני 12 שנה. ביום זה מגבירים חסידי חב״ד את מבצעי המצוות, ובמיוחד — מבצע חינוך והמבצעים הקשורים לנשים כמו מבצע נרות שבת קודש, מבצע כשרות המאון ומבצע טהרת המש־פחה.

הרבי עובר ביום זה לפני התיבה ואלפים רבים של חסידים נוהרים לשמוע אותו מתפלל. כן גלמדים פר־קי תהילים ומשנה בכל מוסדות ה־חינוך של חב״ד ברחבי תבל לעילוי נשמתה. במיוחד מתבטא הדבר ב־מוסדות שהוקמו לאחר פטירתה ו־נקראים על שמה.

בבית הספר התיכון לבנות „בית חנה" בירושלים, הנקרא אף הוא על שמה הוקים יום עיון בנושא ה־תשובה ותפקידי האשה בישראל שבו הרצו מרצים־אורחים, רבנים והוגי דעות.

ארוע השיא של היום הזה הוא ההתוועדות הגדולה של הרבי מלו־באביץ מבית־מדרשו. התוועדות ה־מועברת בשידור ישיר לעשרות רבות של נקודות ישוב ברחבי העולם, כולל בישראל (בירושלים, בכפר חב״ד בקרית מלאכי, בלוד, בצפת ובבני־ברק). בהתוועדות כזו נוהג הרבי לשוחח על תפקיד האשה והאם בישראל.

הרב הראשי לחיפה הרב א. בקשי־דורון עָרַךְ מסע התעוררות

מאת סופרנו בחיפה

הרב הראשי לחיפה, הרב אליהו בקשי דורון, פתח את „מסע ההתעו־ררות" בקרב אלפי החניכים של הסתדרות הנוער העובד והלומד ב־חיפה, שנערך בעשרת ימי תשובה.

הרב נפגש עם מזכירי הסניפים של ההסתדרות וכן עם חברי המועצה המייצגת אלפי חניכים, לשיחה על הימים הנוראים, משמעותם והשפעתם על התנהגות הפרט והשלכתם בתחומי איכות החיים בכלל ובתחום מוסר העבודה בפרט.

דובר הנוער העובד מסר אתמול, כי „מסע ההתעוררות" יהפוך למנהג קבוע ויתקיים בכל שנה במגמה ל־חזק את התודעה היהודית בקרב הנו־ער העובד והלומד.

קו „אל על" למקסיקו ייפתח ב־2 בנובמבר

קו טיסת „אל־על" למכסיקו ייפתח ב־2 בנובמבר השנה, אמר אתמול דובר „אל על".

תהיה זו הטיסה הארוכה ביותר של החברה הלאומית — מרחק 13050 ק״מ. הטיסה תיערך במטוס „בואינג 707" שייצא לדרכו בשעה 06.30, והיא תימשך 16 שעות לכיוון אחד.

בשלב זה תטוס „אל על" פעם אחת בשבוע, לברות שיש לה זכות ל־3 טיסות שבועיות. אולם תדירות הטיסות תעלה בהדרגה ככל שהיקף הנוסעים יצדיק זאת. בשלב זה לא הקיים חברת התעופה המכסיקנית טיסות בקו זה, אמר הדובר בתשובה לשאלה.

זוג ישראלי ניספה בתאונה בניו־יורק

ארונותיהם של בני־זוג ישראלי, שניספו בתאונת דרכים בארה״ב, ה־גיעו אתמול לנמל התעופה בן־גוריון הלויותיהם תיערך היום בבית־העלמין בחולון.

בני הזוג, חנה ויואב בן־יוסף, בני 40, מרחוב ברנר בחולון, ניספו ב־עת שמכוניתם הפרטית התנגשה ב־קיר בטון ביום א' השבוע ליד העיר סירקיוס, צפונית לניו־יורק, בעת שהיו בטיול במפלי ניאגרה.

עליה לרשימה הדתית לארגון עובדי עירית ירושלים

מאת סופרנו בירושלים

בבחירות לארגון עובדי עירית יר־ושלים שהתקיימו אתמול עלתה ה־רשימה הדתית המאוחדת בב״ד ו־קיבלה נציג נוסף בוועד העובדים.

חלוקת הנציגים בוועד עובדי ה־עירייה היא כדלקמן: רשימת המערך 19 נציגים לעומת 21 בוועד היוצא, הרשימה הדתית המאוחדת 7 נציגים לעומת 6, ליכוד 4 ללא שינוי, רשי־מה חדשה בשם צעירי העירייה זכתה במנדט אחד.

בהודעת תוצאות ההצבעה הביעו ראשי הרשימה, הדתית המאוחדת את סיפוקם מהישגי הרשימה, וזקפו זאת להופעתם המשותפת והמאוחדת של שלוש המפלגות הדתיות.

„שמר־טף" לאלמנות מלחמה

על מבצע התנדבות ראוי־לשבח מספר עלון היוצא־לאור מטעם אגף הנוער במשרד החינוך ו־התרבות.

קבוצה של תלמידות ביה״ס התיכון העירוני דתי „בית־יעקב" בבת־ים אירגנו מבצע „שמר־טף" בביתן של אמהות, אלמנות מלחמה. התלמידות הדפיסו רשי־מה של בנות שהופצה בין ה־אלמנות ואלה יכולות להזמינן לשמור על ילדיהן בצאתן מ־הבית.

פדיון בכורים וברכת הילדים בהר־ציון

בהתאם לנוהג מתקיימים ב־עשרת ימי תשובה בהר ציון ה־טכסים המקובלים לפדיון בכור־ים וברכת ילדים, שהורים ו־מוסדות ילדים מעלים להר ב־עשרת ימי תשובה.

התכניות נפתחו במעמד חגי־גי עם קבוצות ילדים שלשום ע״י ד״ר כהנא כבהן, והם ימשכו עד ערב יום הכיפורים.

הוועדה להר ציון שולחת כמו כן כהנים לקיים מצות פדיון, ל־מוסדות קליטה בשביל הילדים שלא נפדו בשעתם.

טרקטוריסט נהרג בהתהפך רכבו

טרקטוריסט נהרג אתמול בבוקר לאחר שכלי רכבו התהפך בחוף תל־אביב.

הטרקטוריסט יפת יצחק תושב יהוד נסע לאורך חוף־הים באיזור השג־רירות הצרפתית בתל־אביב. לפתע אירעה תקלה שטיבה טרם הוברר, והטרקטור התהפך. עדי ראיה הזעיקו את מכבי־האש ואנשי מד״א. כוחות ההצלה הסתייעו בטרקטור בעל מ־נוף ולאחר עבודה מאומצת הצליחו להרים את הטרקטור ולחלץ מתחתיו את הנהג. אולם הוא היה במצב אנוש ולאחר מכן מת מפצעיו.

הגר״ע יוסף ביקר אצל חולים ופצועי צה״ל בבי״ח „הדסה" שבהר הצופים

הראשון לציון הרב הראשי ל־ישראל, הרה״ג עובדיה יוסף שליט״א ביקר אצל החולים ופצועי צה״ל ב־בית החולים החדש „הדסה" שבהר הצופים בירושלים.

כב' הרב ערך סיור מקיף בבית החולים ועבר במחלקות השונות ו־ברך את החולים והפצועים בברכת רפואה שלימה והחלמה מהירה אותם ואת בני משפחותיהם. „תחזרו ל־בתיכם בריאים ושלמים ותזכו לשנה טובה ומבורכת לגמר חתימה טובה והזכו לשנים רבות נעימות וטובות".

הראשון לציון חילק לכל חולה ש־נאה, את ספר „תהילים" ועליו ה־הקדשה: „בברכה ובהוקרה מהרא־שון לציון, הרב הראשי לישראל הרב עובדיה יוסף. כמו כן שמע הרב הסברים על התפתחותו של בית ה־חולים ותכניותיו לעתיד ועמד מקרוב על השכלולים המודרניים הקיימים בבית חולים זה.

כב' הרב התעניין בסדרי הכשרות, נוהלי עבודה בשבת ובחגים ולבסוף ענה כב' הרב לסדרת שאלות הלכ־תיות שהתעוררו במשך הזמן ופסק להם את ההלכה.

נלוו אל הראשון לציון, מר גדליה שרייבר, יו״ר המועצה הדתית ב־ירושלים, אשר הביא את ברכת ה־מועצה הדתית לחולים ולפצועים, הרב י. רקובסקי, רב בית החולים „הדסה" וחברי הנהלה בית החולים.

אישים ומוסדות

— במעמד קהל מאות ובראשם רבנים, דיינים, חברי ביה״ד העליון, ראשי הישיבות „צ׳ובידך", „חברון", „פורת יוסף", „קול יעקב" ועוד. הרב צ. י. קוק, מבקר המדינה ד״ר י. נבנצאל, חברי כנסת, מנכ״לים, ואישי ציבור נכבדים, התקיים טכס פדיון הבן של הילד עובדיה יוסף נ״י בן הרב יצחק ורות יוסף, נכד לראשון לציון הרב הראשי מרן הגר״ע יוסף שליט״א. הטכס נערך בביהכ״נ הגדול בבנין ישיבת „פורת יוסף" בירושלים, ואת הילד פדה רבה של שכונת טלביה הרה״ג שלום כהן, חתנו של הראשל״צ. בברכת הגפן נתכבד סב הילד מרן הראשון לציון.

נשרף בית־כנסת ו־4 ספרי תורה בחצור הגלילית

נשרף בית הכנסת ע״ש „אורח חיים", 4 ספרי תורה וספרי קודש ותשמישי קודשה בחצור הגלילית.

אתמול נערכה עצרת הספד בהשת־תפות רבנים והלויה ממלכתית ל־שרידי השרפה. מבקשים מהציבור הר־חב לתרום תשמישי קודשה לשיקום בית הכנסת.

מרכז רוחני—קהילתי וביכנ״ס „שאולי" באשדוד

למעלה מאלף איש ותיקים ועולים חדשים נתכנסו — במוצאי שבת השבה — לעצרת תשובה ארצית ולאמירת סליחות. במעמד הרב עובדיה יוסף הרב הראשי, נשיא המרכז פרופ' א. שאקי — לשעבר סגן שר החינוך והתרבות, הרב א. שרבאני — חבר הרבנות הראשית, אינג' צ'ילקר — ראש עירית אשדוד. הרב בריזין — ראש ישיבה נוה הרצוג. מר ב. שפרן — מראשי היהדות הדתית. מר קלנג — סגן ראש העיר. מר אברך — סגן ראש העיריה. מר ציון כהן — קצין נוער. הרב מקימוון — מטייפי רחובות. מר יפרח הנרגימן — חברי הנהלת המועצה. רבנים ואישי ציבור האורחים רבים, בהשתתפות תלמידי ישיבת יוסף „נווה הרצוג" „מרכז". ביה״ס תיכון דתי באשדוד, תיכון דתי „שאולי" ביבנה.

עבר לפני התיבה, לאמירת סליחות הרב שלום כהן, חתנו של הראשל״צ בליווי צוות חזנים ומקהלות: „יד זכרה" בירושלים, „הבשם" מאשדוד. אבות העיר והורים שכולים הדליקו נרות נשמה לעילוי נשמת קדושי צה״ל במלאת שלש שנים למלחמת יום הכיפורים.

מנהל האגודה למען הקשיש הגיש — לרב הראשי — תמונת אהרון הכהן מלאכת מחשבת מנחושת. הרב שאולי העניק לרב הראשי ולפרופ' שאקי גביעי בשמים אומנותיים, ולכל חברי הנשיאות — אתרוגים מובחרים. הרבנית שאולי העניקה שי — מלאכת כפיים — לרבנית יוסף.

בברכת גמר חתימה טובה „ותזכו לשנים רבות" נפרדו איש לאהלו.

למורנו, רב בית הכנסת
הרב **יוחנן פריד**
ברכת מזל טוב להולדת הבן
תזכו לגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים
מתפללי
בית הכנסת לצעירים
ומשפחותיהם
תקותנו רוממה ירושלים

סוכה קומפלט
טלפן 780227 ותקבל מיד
סוכה מושלמת המורכבת מ:
* סוכת נצח או סוכת גולן
* סכך לנצח ודפנות לנצח
הזמן מיד מן תאתר
רח' רבי עקיבא 24 פינת ישעיהו בני ברק
בברכת כתיבה וחתימה טובה

„משהב"
חברה לשכון בנין ופתוח בע״מ

דירות יוקרה
בשכונות דתיות

ירושלים
בסביבות בית וגן והר הרצל
דירות רווחה בנות 4 ו־5 חדרים
בגודל של 119 עד 140 ממ״ר
+ שטחי גג צמודים לרוב הדירות

רמת־גן
בסביבות תל־גנים ורמת חן
דירות רווחה בנות 3, 4, 5 חדרים
בגודל של 108 ממ״ר עד 152 מ״ר
בבית רב קומתי בן 12 קומות

אפשרות למשכנתא בלתי צמודה

פרטים ומכירות במשרדי משהב: רח' לילינבלום 27, ת״א, טל. 03-58144
רח' הנגידים 1, ירושלים, טל. 02-224181

למכובדנו
הרה״ג **א. רובין** שליט״א וב״ב
חבר הרבנות הראשית וראש מחלקת הכשרות
ברכת מזל טוב לבבית
להולדת הבת תחי'
יזכו לגדלה לתורה לחופה ולמעשים טובים
הרבנות הראשית — המועצה הדתית
רחובות

לחברי רמת מגשימים!
בזאת אנו מודים לכם על עזרתכם הרבה
בשמחת כלולות ילדינו
בברכת שנה טובה וגמר חתימה טובה
משפחות **איצקוביץ וסואאה**

ב״ה

„סכך לנצח"

כבשנים קודמות אנו ממשיכים בשיווק
„סכך־לנצח"
כשר למהדרין באישור הרבנות הראשית
למחוז תל־אביב—יפו
לאור הכמות המוגבלת, הקהל מתבקש
להקדים בקניית הסכך

סוכנים מורשים:
ירושלים: גולדשמידט — (כימגן) רח' אגריפס 30
ר. מנדלסון — רח' אגריפס 3 (פינת בן־יהודה 196)
חיפה: גור — רח' כלאט 5, טל. 663667
רחובות: גינסבורסקי — רח' הרצל 194, טל. 951604
פתח־תקוה: המבורגר — רח' פינסקר 21, טל. 912417
בני־ברק: גוטרר (כבדיאל), — רח' ר' עקיבא 24 (פינת רח' ישעיהו)
תל־אביב: סנדי — רח' אבן גבירול 190, טל. 444068
באר־שבע: הורוביץ שלום — (חמרי בנין), רח' טרומפלדור 55
נתניה: המבורגר יעקב — רח' הרצל 39, טל. 22808
ראשון־לציון: תשבי נחמיה — רח' רוטשילד 1
רמת־גן: ברסון (חמרי בנין), רח' ביאליק 37
טבריה: שטוסל — רח' הגליל 5
עפולה: בלומנפלד — תחנת אגד
גלילי גוטליב — רח' הנשיא, טל. 22113
בשעת הקניה נא לדרוש הכשר על שם המשגיח בתוקף לשנה זו
אנו ערבים לכשרותו של הסכך שיימכר אך ורק ע״י סוכנינו המורשים
בברכת כתיבה וחתימה טובה
„סכך־לנצח"
טל. 879573 — 862771

כפר הנוער הדתי
דואר כפר חסידים
דרושים
מנהל(ת) חשבונות בעל(ת) נסיון עם ידיעות מבוססות בהכנת משכורות למחשב.
פקידה הודעת לכתוב במכונת כתיבה עברית רצוי גם בלועזית ובעלת ידיעות בהנהלת חשבונות
מרכז רפת בעל נסיון.
גנן נוי
חצרן (רצוי בעל ידע במסגרות)
עובדות חדר אוכל ונקיון.
מועמדים דתיים מתבקשים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים, תעודות והמלצות לכפר הנוער הדתי כפר חסידים 20494.

בימי הדין והרחמים:
התבוננו!!
מה עשיתי למניעת חילול מתי ישראל???
האטה חלה — בעבודת הקודש — מאין מקורות לממון ההוצאות.
זכה!
עזור במלאכת שמים — שלח תרומתך הנדיבה.
ועדה ציבורית להגנת כבוד האדם
ת. ד. 5052 ירושלים

חובת־„עירנות"!!!
רבות הן משפחות החולים, אשר לא היו ערות מראש להודיע לביה״ח על התנגדותן לנתוח אחר המות, הועמדו עגומות, כאבות וזועמות, בפני עובדת ביתור גוית יקירן נגד רצונן, מתייסרות בנקיפת מצפון על אשמתן, באי גילוי העירנות לכך בעוד חיי החולה.
לכן זכור!
לפי הוראת שר הבריאות לבתי־חולים:
אין לנתח מת כשהמשפחה מתנגדת
ההתנגדות מוקדמת — מונעת עובדה מוגמרת
טפסים להתנגדות להשיג חנם, בועדת כבוד האדם ת. ד. 5052 ירושלים, במועצות הדתיות, גבאי בתיהכ״נ, וחברות הקדישא.
הגשת התנגדות — סגולה לרפואה ובריאות
● ●
בתאונות ומקרים שהמשטרה מטפלת:
הוציא בגץ הארצי / המשטרת ישראל הורה,
מס' 0203/ — 23036, המבהירים:
לאפשרות וויתור דרישת נתיחת הגויה, במקרי תאונות ורצח. איסור ההתמכות משפחת הנפטר על מסמך בו שהוא לוויתור דמי מיצדיים וביטוח.
השלטון דרגיב במשטרה שיטפלו בפניות מוקדם לכבוד האדם, לבניעת נתיחת גויה.
במקרים הצורך: להתקשר לועדה טל. 02—232851, 02—28608;
וכן 03—785075, 04—643541.
הי״ק הנה סבמת הקיה לדרוש אי נתיחת גויות.

„רובל"
בגדי גברות
רח' שלומציון המלכה 15, ירושלים
עוד 14 יום
מכירת חיסול המלאי
בהנחות עד 50%

בשורה משמחת לציבור החרדי!
למוסדות, אולמות ופרטיים
החל מן השבוע הבעל״ט, אנו מתחילים לשווק
עוף מיוחד - חלק
כשר למהדרין מן המהדרין
ממשחטת „עוף טנא" בחדרה
הידועה בכשרותה ובטיבה זה מכבר
הבדיקה — מיוחדת
הדחה מיוחדת
מליחה מיוחדת
שיווק בלעדי באיזור המרכז
סוכנות „עוף טנא"
רח' החשמונאים ...
תל־אביב (מול השוק ...)
טל. 267...

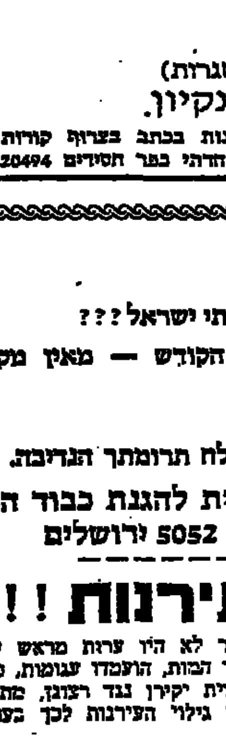

במלאות שלוש שנים לנפילת יקירנו הק'
אשר ירון הי״ד **ישראל בירנבוים** הי״ד
נעלה לבית הקברות הצבאי בהר־הרצל בירושלים
ונתייחד עם זכרם
ביום ג' י״א תשרי תשל״ז (5.10.76) בשעה 16.00 אחה״צ
המשפחות
ומוקירי זכרם
התכנסות:
ירון, כפר־סבא, אוסטשינסקי 19, שעה 14.00
בירנבוים, ירושלים, אוסישקין 63, שעה 15.30

הנאהבים והנעימים בחייהם ובמותם לא נפרדו
שמואל ב', פרק א'
במלאת שלוש שנים לנפילת בנינו היקרים
מרדכי־אלכסנדר ינאי הי״ד
בן אליעזר ואילנה
מרדכי־יהודה פוירשטיין הי״ד
בן שמשון ונחמה
תיערך אזכרה ביום שלישי, י״א בתשרי תשל״ז (5.10.76) בשעה 3.30 אחרי הצהרים,
בבית־העלמין הצבאי קרית־שאול.
נפגשים על־יד השער.
משפחת ינאי, גבעתיים
משפחת פוירשטיין, נחלים